

Roygn de Hoer
scot

DE
YSTROOM.

Begreepen in vier boeken.

Door

J. ANTONIDES

van der GOES.

l'AMSTERDAM,

By PIETER ARENTSZ. Boekverkooper in de Beursstract,
in de drie Raepen. MDC LXXI.

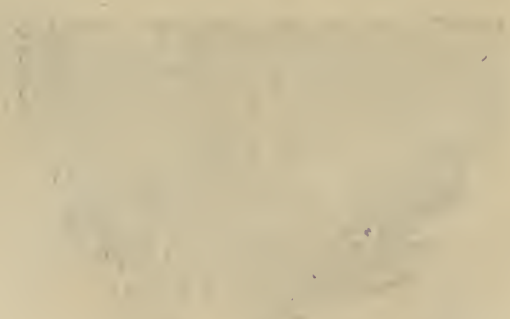
МОСКВА

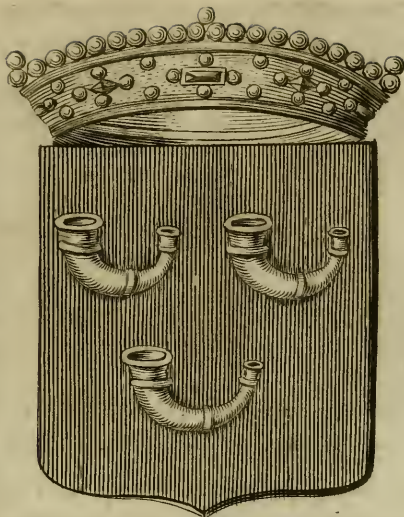
ИЗДАТЕЛЬСТВО

1911

УЧЕБНИК

ПО

STROOMFESTOEN

Aen den hoogedelen welgeboren grootachtbaeren Heer

Heer KORNELIS DE VLAMING
van OUDSHOOREN,

Ridder, Heer van Oudshooren en Gnephoek &c.

Burgermeester, &c. en Raed ter Admiraliteit tot Amsterdam.

MYn zanggodinne wijd eerbiedig haer gedicht
OUDSHOOREN toe, en treet vrymoediger in 't licht
Op zulk een' grooten naem, al komtze min verheven
Van trant, en telkens van haer onmagt neêrgedreven,
Alsze op haer pennen schein te stijgen van den grond;
Die luister legt haer weêr de woorden in den mond,
En zetze leven by. wie kan haer vier bedwingen!
Nu 't haer gelukt den lof der oude stam te zingen,

Die schier voor eene trits van eeuwen , opgevoert
Ten Bisschoplijken stoel, het maghtig Sticht , beroert
Als in een' Oceaen van bittere staetkrakkeelen,
En vreesfelijk geschokt ; gescheurt aen alle deelen,
Bestraelde met den glans van haere myterkroon ;
Die op 't eerwaerdig hooft van Willem eens zoo schoon
Te gloeien schein : nae wienze eerbiedig, op 't behaegen
Der kristewerrelt, wierd aen Jakob opgedraegen ;
Twee Ridders, telgen uit OUDSHOORENS gryzen stam.
En schoon 't Aertsbisdomaen een heimelijke vlam
En teering quijnde, door den nijt der vloekverwanten,
Die tegen 't wettig recht der Bisschoppen zich kantten,
Noch zwichte 't voor gecn' storm van oorlog of geweld:
Maer reikte van den kant des Yffels, tot het Scheld
Met zijn gewijden staf. Het is de haet ontschoten,
Dien ouden Stamboom streng te snoeien van zijn looten.
Zy slooft zichzelf vergeefs te barste, en spilt haer kracht.
Gelijk de Noordzee, als een zeehoos onverwacht
Van een scheurt, en naer strand gejaegt van onweêrbuien,
De zonne blind, en schent het noorden tegen 't zuien,
Het hooft van Vlissingen en 't zwaere paelwerk beukt,
En stoot op stootrammeit: maer dat staet ongekreukt
Op zijnen wortel, en verduurt de felle vlooden,
Tot zy van zelf hun drift verliezen onder 't woeden.

Het adelijck geslacht, in zulk een' langen ry
Van eeuwen noit gescheurt, nu uit de heerschappy
Geschopt, dan weêr in top gedraegen, nae het keeren
Der staeten, en de zucht der maghtige overheeren
En Graeven, stak het hooft weêr boven t' Amsterdam,
En zegende de Stad met d'eere van haer' stam,

Ruim voor twee eeuwen in het staetbewind geheven
Op 's Burgermeesters stoel , een glory, die den neven
En looten voortgereikt, nu noch d'OUDSHOORENS kroont,
En dankbaer hunne deugderkent , maer niet beloont.

Gebeurt ons d'eere, dat wy 's Burgervaders ooren
Met onze stroomwijze en den lof van 't Y bekooren ;
En hy den strengen boog der staetzorg, jaer op jaer
Ten dienst des lands gerekt in oorlog en gevaer,
Ontspanne , en eenmael zich gewaerdige te keuren,
Waer zich mijn Stroomfestoen met voeghelijke kleuren
Schakeert , of schiet te kort in bloemen en sieract :
Mijn Stroomnimf wil met vlijt zich reeglen nae die maet,
En zelf haer eigen stem en klanken overzingen.
Nu kruiprte langs den kant , en volgt de stroomelingen
Van achtren in hun zogh op Thetys feestbanket.
Of treet den Ygod nae en zijn doorluchtig wed,
Het zy hy vreedzaam streeft, of vreesfelijk aen 't loeien,
Komt langs verdronken veld en akker heenevloeien.

Maer minder achterhaelt mijn zangheldin den lof
Der zeevaert, en bezwijkt in zulk een keur van stof:
Daerze in zoo eng een perk gedwongen en beslooten,
Als maer in schaduw groet de Nederlandsche vlooten,
Die daeglijx dryven op den Ystroom af en aen,
Een' milden oogst van schat inscheepen en ontlaên,
En hier gemaert, geen vloot vertoonen op de plassen,
Maer een geweldig bosch , ten golven uitgewassen,
Geduurig weêr gesloopt en weder aengegroeit,
Een schrik der zee, zoo ver Neptuin om 't aertrijk vloeit:
Het zyze alleen om winst het schuimend pekkel klooven,
Of brullende van haet, en 't Yperk uitgestoven,

De rovers temmen en brantschatters van de zee,
En koopen met het bloed der vyanden de vree.
Of blixemen in 't oog der Afrikaensche mooren,
De waterhonden, tot oneedlen roof gebooren.

Maer schoon de stem my in zoo zwaer een werk begeeft,
Die klinken moest, zoo ver de kiel op 't water zweeft,
De zon de vlooten volgt, en voorgaet met haer straelen,
Of steil uit haeren trans die hen op 't hoofd laet daelen ;
Dat schroomt O U D S H O O R E N niet te naedren, die een lit
Der hooge Zeeraed, wringt den winden het gebit
Kort in den mond, en laet zomwjl, om lucht te scheppen
Op 't zeilrijk Y, matroos zich in een roeijacht reppen,
En kleene sloepen ; schoon zoo menig zeegevaert
Gereet staet op zijn' wenk. dat is der goden aert,
Dat is hun trant, elk aen te zien met gunstige oogen,
Elk te waerdeeren nae zijn yver en vermoogen.
Dezelve koelte die de krijgsvloot voert uit zee,
Brengh ook den boeier en galjooten op de ree.
De zon, die met haer' glans verquikt Olyf en Ceder,
Lonkt tijdeloozen toe in 't eerste lenteweder,
En queekt de veltbloem aen. de zee ontzegt geen' vloed
t'Ontfangen, schoon hy kruipt en sleept met traegen voet,
Zoo wel als die van trots en hovaerdy gezwollen,
Met vliegende karros komt in haer' boezem rollen.
Maer loopt mijn stroomgodin met al te flaeu een toom :
Wie stamert niet in d'eer van 's werrelts rijksten stroom.

V O O R R E D E N .

 Eelen zal het misschien vreemt voorkoomen, dat wy dus breet in den lof van eenen Stroom uitweiden, wiens paelen en grootte met weinig woorden waeren aen te wijzen: want schoon men niets zoo gemeen vint by de Poeeten, als de beschrijvingen der vloedén, die zy zoo sierlijk in hunne werken schakeeren, als die met hun zilvre wielingen door den aerdkloot heenevloeiën: nochtans is het een ongewoonte, een geheel werk van die stoffe te weeven, en een ontvruchtbaeren arbeit, 't en zy men de zelve verrijke met sieraeden en loofwerk, en die eenen glans byzette door een vermenginge van gevoeghlijke verwen: 't welk minder is te bepaelen, en naer eenerhanden regel te schikken; om dat veelen rustigh den dichter eene vryheit inwilligen, die hem anderen, van naeuwer gewisse in de dichtkonst, voor een vlak van ongebondenheit en onbesnoeiden styl zullen aenwrijven. *Quintiliaen berispt in Ovidius de weelige o-
vervloeiëntheit van geest, en rijkdom van verstant*; daer anderen, om de zelve, hem als eenen Fenixdichter in top verheffen. wy hebben ons niet ontzien den ruimen toom te neemen, en onder de glorie des Ystroms, ook de maght van Amsterdam te trompetten, en de zeevaerd, de zenuw der Nederlandsche mogentheit, op te haelen. 't geheele werk hebben wy in vier boeken afgedeelt. indien men die naer den juistén draet moest schikken, zoude het eerste en laetste elkanderen in ordre volgen: want even als het eene boek den zoom van het Y beschrijft, gelijk die halve maenswijze zich kromt langs de stad; zoo verhandelt het andere, het overige deel van den Ykant, de Waterlandsche dorpen, de beschryving van den Ystroom, en de geschiedenissen daer voorgevallen. het tweede boek, nae die verdeeling het derde, telt de vaerten naer andere gewesten op, en de schatten, die, door de zelve, in den schoot van het Y worden uitgestort. het derde, 't welk andersins het leste zou wezen, begrijpt de verziëringe van een krakkeel der vloedgoden, op de gulde bruiilofst van Thetys en Peleus, met zulk eene vrypostigheit opgezongen, gelijk d'aeloude en hedendaegsche dichters hunne stoffen en historien onder de schaduw van fabelen en ver-

dichtfelen bewimpelden. want fchoon wy niet onkundigh zijn, dat eenigen zich aen de naemen van goden en godinnen ftooten, om datze naer der heidenen gewoonte zweemen; en anderen alle onnatuurlijkheit en onwaerfchijnlijkheden ftrengelijk uit de poëzye verbannen; meenen wy echter te kunnen volftaen, met de eerfte te gemoet te voeren, dat de zon der kristelijke waerheit al lang zoo helder door de dampen en den nacht des afgodendoms is doorgebroken, en rijkelyk alom haere ftraelen verfpread heeft, dat niemant voortaan onbewuft is, hoe diergelyke naemen, als een tael der dichteren, in gebruik zijn; die, om hunne werken met meer luifter op te tooien, gewoon zijn d'elementen en levenlooze ftoffen, als perfoonaedjen in te voeren. Dus verftaen wy by de watergoden, eenvoudig genomen, niet anders dan het water. wien het echter luft de naemen der vloedgoden, op andere hiftorien of gevallen te paffen, zonder wanfchiklykheit, dat wort aen zijn keur en overlegging vrygegeven. ondertuffchen geloove ik niet, datmen iemand zoo quaetwilligh of redeloos zal vinden, die ons de naemen der goden &c. als een merk van 't heidensch ongeloof zal willen optijgen, en voor een ongerijntheit toefchrijven: fchoon de Fenix der geleertheid, Huig de Groot, dit zelf fchijnt gevreeft te hebben; gelijk blijkt in eenen brief, aen zynen broeder Wilhem de Groot gefchreven, en voor zijne latijnsche gedichten uitgegeven. waer van de zin hier op uitkomt; *dat hy ducht, of men hem ten argften nae mocht duiden, dat hy zomtijts goden invoert. Hy bekent dat zulk fchrijven een ftreep van reukeloosheit had verdient, ten tijde, dat het heidendom als koningin heerschte; 't welk nu zonder eenig gevaer was: dewyl elk weet dat met die naemen zomwyl de geftarnten, elementen, of geefften, en zomwyl de mogentheit van den eenigen waeren God verftaen worden.* Het orakel der hedendaegfche Latijnsche Poeten, Nikolaes Heinſius, verdaedigt zich zelve bykans op de zelve wijze, voor den koftelijken beemd van zijne gedichten: want nae dat hy gezegthad, *byzonderlyk tot naevolging der ouden, de benaemingen der goden gebruikt te hebben, en zich heel vreemt van hun ongeloof te houden: beroept hy zich, op de oudvaders, en voorvechters der eerfte kristenen, die zelf in hun fchriften*

ten

ten tegen de heidens en afgodisten, Jupiter voor den hemel, Apol en de Muzen voor de geestigheid der dichtkonst, én Venus voor de minne, noemen, en van de naemen van Pluto, Styx, Fortuin en diergelijke overvloeien. De historieschilders stoffeeren hun tafereelen rijkelijk met beelden van goden, die op hun verzieling passen. hier schuilen de minnegoden in festoenen van myrren, en bloemen, uit Adonis bloet gewassen; daer zietmen Mars den jongen oorlogsmans het vier in 't hoofd jaegen, en een hart onder den riem steeken: elders verschynen de hartstoghten, en neigingen van tooren, nyt en andere, of de jeugt en ouderdom in de gedaente van werkende persoonen. de beeldhouwer verziert vrymoedigh alle soorten van watergoden, met hun kruiken en kranffen naer zijne vindinge uitgebeeld; hy vertoont alles met maght van beelden en goden. wie telt al de Jupiters en Dianen die daeglijx uit steen worden gehouwen, en in alle hoffsteden ten toon gestelt! en zal iemand van een gezond oordeel gelooven, dat hun oogmerk zy d'afgodery te handhaeven en stijven? niemant die het Amsterdamsche kapitoel, het achtste wonderwerk der werrelt, en onze nieuwe paleizen langs de heere en keizersgraffen, met zoo prachtig een beeldwerk van goden ziet opgeheemelt, zal gelooven, dat dit geschiet, om het verstorven Heidendom en zijne ongoden, uit den afgrond, en affchen weder op te wekken. met geen reden kan iemand de vryheit des dichters besnoeien, die in de schilderkonst en beeldhouwery wort geleden: behalven dat de dingen die men ziet, een grooter voetstap en indruk nae zich laeten, als die alleen gelezen, en met minder krachtige verbeelding door het verstant begreepen worden.

De onwaerschijnlijkheit evenwel die door de benaemingen van goden en de fabelen der aelouden, op hunnen trant ingevoert, schijnt veld te winnen, zal moogelijk eenigen van zoo groot een gewicht toeschijnen, dat zy daerom, alles wat'er nae gelijkt, als strenge Katoos, zullen willen uitroeien. doch die met my verstaen, dat de sierlijkheit van vindingen een waere hoofddeugd der Poëzye is, zullen lichtelijk toestaen, dat het den dichter niet alleenlijk vrystaet, maer dat hy zich moet bevlytigen, om met die schatten zijne stoffen [t en waer zy het

niet lyden konden] te verheerlijken. van welcke vindingen ik de geef-
tichste oordeele, die op den leeft der oude en befaemde dichters
schoeien, als die, van hand tot hand overgereikt en gezuivert, een
spræk der dichtkonstenaeren zijn geworden: zoo wel als de rechtsge-
leerden, artzen, en inzonderheit de filozofen en redenaers, met eige
wyzen van spreeken, van andere taelen afgescheiden, beknopt hun ge-
dachten uitdrukken. wy zullen ons hier wederom met een spreuk
van den welgemelden Heere N. Heinsius behelpen, en die om de sier-
lijkheit der taele ten deele byvoegen. *Fabulis etiam, quam par e-
rat, frequentioribus, iisque ex ultima depromptis antiquitate, versus
subinde meos aspergi, non desore, qui reprehensuri sint, jam dudum
prævideo.* een weinig daer nae volgt. *Præstantium sane ingeniorum,
quorum opera felici ac cura pœsis perpulchre de novo post renatas lit-
teras polita sit & exculta, cum tam nostro hoc quam superiori sæculo u-
berrimus proventus fuerit ac annona perquam fœcunda, in eo tamen
peccasse illorum plerique sunt dicendi, quod neglectu fabularum, ab
antiquitatis emulatione longius recesserunt. Nos Plutarcho maximo
gravissimoque auctori adsentimur, pœsin ἀψυδον plane ἀψυχον esse:
fabulasque vitam atque animam Musarum nuncupare non dubitarem.*
dat is: Ik heb al lang wel voorzien dat het my aen geen berispsers zal
ontbreken, om dat ik hier en daer in mijne gedichten meer fabelen, en
die uit de geheimste schatkamer der outheit opgezocht, vermenge, als
juist van noden was &c. schoon het ontrent onzen tijt aengeenen rij-
ken oogst van zeer voortreffelijke verstanden heeft ontbroken, door
wier gelukkige hulpe en zorg de pœzy opnieus (nae dat de geleertheid
weêr beerlijk haer hoofd heeft opgesteeken) gebout en gepolijst is ge-
worden: zoo maghmen nochtans veele van hen beschuldigen, dat ze,
door kleinachting van het gebruik der verdichtselen, te verre van den
voorgang en voetstappen der ouden zijn afgeweken. wy houdén't met
den grooten Plutarchus, dat de dichtkonst zonder verziering, zonder
versiering en zielloos is, en ik noem vrymoedig de verziering, de geest
en't leven der pœzye. ontallijke fabelen, en die geen waerschijnlijk-
heit hebben als uit den zwier des dichters, komen ons alsins te vooren.
Homeer vloeit daer van over. Virgijl brengt Aristeus, den byefokker,
onder

onder 't water, by de vlietgodin Klymeene, zijne moeder, in den rei der
 stroomvorstinnen, daer hy de bronnen der voornaemste aertsvloeden
 ziet: hy wort in 't puimsteene hof der vlietgodin ten bankette genoo-
 dight, en onderwezen, hoe hy op 't Ematisch strand, den zeewichelaer
 Proteus moet verstrikken, en uit zijnen monde met dwang den aert der
 byen leeren. De zelve, laet den Tybergod, met een kroon van riet ge-
 huld, den slaependen Encas aanspreken, en hem het geval van Askaen
 voorstellen. Nazo geleit Thezeus met zijne spitsbroeders in 't paleis
 van den vloedgod Achelöus, die hen nodight, in de stilte van zijn hof,
 den vervaerlijken oploop der baeren t'ontduiken, hen vrolijk onthaelt,
 en met vertellingen den tijt en 't verlangen van zijne gasten bedriegt.
 In het godlijk werk, de baerende maegt, van Sannazaer, spelt Proteus,
 in een rey van Nimsen en vlietgodinnen aen den Jordaenstroom-
 god de aenstaende mogentheit van den Heiland des werrelts. In het
 derde boek van de Lusthoven, door den geleerden Jezuyt Rénatus Ra-
 pijn gezongen, verliest de bronnimf Isis, by den brongod Askaen ter
 maeltijt, tusschen andere vlietgodeffen, gezeten, op den schoonen Hy-
 las, den metgezel van Herkules, en ontfangt hem in het water. De
 Heer Vondel laet in zijn geboortedicht van Prins Willem van Nassau,
 de haegsche Vyvernimf met al haere gespeelen en waterstoet, uit den
 grond opborlen, zy zitten in den vyver dwars en schrylings op dolfij-
 nen, en vermaeken zich niet waterspeelen. de zelve voert in zijn treur-
 spel van Palamedes, Neptuin spreekende in: gelijk ook de Drost Hooft
 den Vechstroomgod, in zijn Geraerd van Velzen. en wat is onder
 de toonneeldichters gemeener als *Deus e Machina*, eenen god
 ten toonele te voeren, die den knoop der geheele treurstoffe ontbin-
 de. de konstenaers echter kunnen allerminst onwaerschijnlijkheden in
 tooneelwerken toestaen, als die een waerachtige vertooning van een
 ware geschiedenis behelzen, en den toezieder daedlijk hinderen, als
 zy van de natuurlijkheit afwijken. de heilige schryvers zelf zijn niet
 vreemt geweest, van levenlooze stoffen, als levende en verstandige per-
 soonen aen te spreken. Koning en Profet David gebiet *zonne en
 maen, alle lichtende sterren, en de wateren die boven de hemelen zijn,
 den Heere te loven, gelijk ook de afgronden, vier en hagel, sneeu en*

dampen den stormwint. de zelve vraegt in het hondert en veertiende harpgezag *de zee, waerom dat ze vloot? en den fordaenstroom, dat hy te rugge keerde? de bergen, dat ze opsprongen als rammen, en de heuvels, als lammers?* zoo geeft hy elders de zee oogen, als hy zegt, *dat ze Israëls vlucht uit Egypten aenzagh,* en de rivieren handen, als hy in het achtennegentichste gezag hen aenmaent *met de handen te klappen.* welke wijzen van spreken t'eenemaal nae den trant der dichteren en hun verzieringen geschikt zijn, en de majesteit der heilige harpgezagen zonder twijffel vermeerderen. maer waer toe meer voorbeelden opgehaelt, daer toch alle Poeten hier van overvloeien? wy hebben ons niet geschaemt inde schaduw van zoo groote lichten te schuilen: 't zywe zomtijts de verzieringen op hunnen trant hebben naegebootst, of die van hen ontleent, in ons werk, nae onze stoffe geschikt, ingevlijt. zy scheenen my hier noodzaekelijk. maer gelijk overal in de dichtkonst, is byzonderlijk hier eene scherpe naeukeurigheid van noden, op datmenze zoo niet op elkanderen proppe, datze door hun meenigte, als een deel razende Bachanten, met woelen en scherpen den lezer verbysteren: of zoo stijf en stram inplakke, datze, als stomme stokbeelden, met krytende werktuigen wanschikkelijk bewoogen, meerder deernis of verfoeying, als vermaek verwekken. ik heb ook de schraelheit der stoffe te gemoet gekomen, met nu en dan uit te weiden met afwijkingen, [die by de Latynen *Digressien* worden genaemt] welke ik, 't en zyze als by 't haer in 't gedicht worden getrokken, oordeele eene byzondere rijklijkheit het werk by te zetten, hier in op den vooragang der doorlugtighste Poeten steunende, die zich zelve schijnen geveit te hebben, als zy die, gelijk een' kostelijken inslag, wisten in hun stoffe in te werken. Virgyl, en al de Grieksche dichters, maer byzonderlijk Nikander, in zijn landgedichten, springen gelukkig van hun stoffe, in byverdichtfelen over, om den lezer te vermacken. Makrobius tekent aen, dat Virgijl, de schrale en lastige beschryvinge van den landbouw telkens met een uitweidinge tempert, en dus den lezer te gemoet komt: *want in het eerste boek van zijne landgedichten heeft hy de voorteekenen van onweer en stormen: het tweede is met den lof van*

het

het landleven opgepronkt, het derde eindigt met een sterfte van 't vee; gelyk het vierde en laetste met de historie van Orfeus en Ari- steus. dus hebben wy meede met verscheidenheit van invallen den lust van den lezer wakker gehouden, en zijne verzaedheit willen be- letten. by al dit komen noch tot een ongemeen sieraet de konstige printen van den Geestrijken Romein de Hooge; waer aen wy niet twijffelen, of de kenners zullen stoffe tot vergenoeging vinden.

Maer gelijk wy in dezen Ystroom byzonderlijk op de verdichtse- len hebben toegeleit, zullen wy ons mischien nae dezen verder in een werkstuk van langer adem inlaeten; 't welk onder de hand alreets be- gint te groeien, en waer in de stof geen heidensche fabelen, of ande- re van diergelijken aert, toelaet.

Eindelijk, indien het my geoorloft was de woorden van Cyrus, den Monarch van Persien, zonder opspraak op my te passen, ik zoude zeg- gen, dat ik meede zomwijlen eenige mijner vrienden, om hun oor- deel te hooren, gelijk hy den Lacedemonischen Lyzander in zijnen lufthof, op mijn stroomgereght onthaelt hadde, en u, mijn lezer, nu meede op het zelve noodigen, en gelijk de Koning van zijne plan- tagie zeide: *deezse mantelingen en dreeven zijn van mijn vindinge, die bedden, bloemperken en prieelen zijn alleen door my dus geleit:* zoo zoude ik u mede laten vertrekken, met te zeggen, dat ik het dus met voordacht en keure hadde uitgewerkt, en goetgevonden.

Hier toont zich Amsterdam als een versierde maegd.
 De Keizerskroon bedekt haer opgestrikte haeren.
 De mantel is bezait met kruis op kruis. zy draegt
 Een septer met een hand en oog. de zilvre baren
 Van 't Ybesproeien haer' gevlamden keurs, en voet.
 In haeren schild is 't merk van Raed en Borgerye.
 Zy zit als aen den zoom van een' befaemden vloed,
 En streelt den Ystroomgod, die, leunende op haer dye,
 De druppels van zijn' baert, als paerlen, langs haer kleet
 Laet rollen. zijne kroon munt uit in kostlykheden.
 Hy heeft een watervat in d'eene hand, en treet
 In 't water met een' voet, hier dieper uitgeleden,
 Daer d' andre Pampus, door zijn droogte, aen't oog verbeelt.
 Hy draegt een breeden riem, die Zuiderzeenajaeden
 Optoosien met festoen en kranssen, net verdeelt
 Met zeegewassen, en afstekende sieraeden.
 Alcyone, in een meeuw verandert, en op 't nest
 Noch broeiende, word hier den Ygod aengeboden,
 Om zijne heerschappye in 't gansche zeegewest.
 De troon, voor 't Ygesticht door last der watergoden,
 Wort door vier Deelen van den aerdkloot onderschoort.
 De hooge waterstoel pronkt met het nieuwe wapen
 Van Amsterdam; en 't oud, verandert op het woort
 Des Ymonarchs. men ziet de Tritons zich vergaepen
 Aen zoo veel pracht, en met den drietant staen ten toon.
 De Scheepvaerd en Merkuur versieren 's Ygods kroon.

A E N

JOANNES ANTONIDES,

Op zynen

Y S T R O O M.

MYn herffens zijn nu ongebonden vry.
Mijn eige geest magh die met lust doorwaeren,
En van mijn aengebooren poëzy
Ontsluitze op nieuws de halfgeslotene âren:
En komtge die door vriendschap, ongehoopt,
Zo heuschelijk noch spooen daerze loopt?

Ik voel de spoor van uw verzoek zoo wel,
Dat ik, hoe thans van vryheid opgeblazen,
Noch eens zo rijzend van gedagten zwel;
Om mijn genegentheid, door heilig raezen
Van vloeiendrijm, te geven vryen toom,
Tot lof van u, en uw' doorluchten stroom.

Aen d'een zy roert de groote mogentheid
Des fieren Leeuws van zeven vrye Landen
Mijn dichtrompet, ten oorloge aengevleit;
De hoogste lof van edele verstanden:
Maer grooter gonst sireest deze drift voorby
Tot lof van u, en uw doorluchtig Y.

***

Aen

Aen d'andre zy verrukt de minzaamheid
Der lieve vrê mijn luit, om op te spelen,
Hoe zeker, hoe gelukkig zy'er weid
In't eeuwigh schoon van Neêrlands lustprieelen.
Noch zingt mijn Zangheldin met grooter moet,
Tot lof van u, en uw' doorluchten vloed.

Maer denk niet, dat ik op den ouden trant
Van Helikon, dat groot toneel der gekken,
Uw gadeloze geeft en vlug verstand
Zal roemend zoeken hoog in top te trekken:
De Hemel, dien gy des te danken hebt,
Heeft in dit deel mijn roemen onderschept.

De lof en faem wort in der daet verkleent,
Wanneermen die loftuitend wil vergrooten.
Hy zegt het al, die zegt het geen hy meent.
Ik heb u hier mijn Poëzy ontsloten,
En nevens die het binnenst van mijn borst,
Bey van blanket noch zotten lof bemorst.

D. BUISERO.

Op den lof van den

Y S T R O O M,

Gezongen door

JOANNES ANTONIDES.

FLUVIUS REGNATOR AQUARUM.

Doorluchtige YSTROOM, laet u hooren,
Indien gy uw geluk beseft:
De dichter is in 't ent gebooren,
Die zijnen toon op u verheft,
En alle Nederduitſche tongen
Verwekt op zijne ſchoone wijs,
Van luſt en yver aengedrongen,
Dus weits te weiden, u ten prijs,
Zoo wijt de fixe zeilkompaſſen,
De zon zien ondergaen en waſſen.

De ſtroom valt ſmal voor zulk een' zanger,
Benaeut door dijken van weêrzy,
Vijf mijlen lang, of weinigh langer.
In Zuiderzee verdrinkt het Y:
Maer uw trompetter acht geene engde,
En laet zich leeren wijt en zijt.
Hy rekt en ſpant uw korte lengde,
Zoo ver de kiel op anker rijdt:
Zoo ver Homeer en Maro beide
Den lof van Xantus oever ſpreide.

Twee hoofdſteên aen uw rechte zyde
Bestellen overrijke ſtof
Aen hem, die zijn gedachten wijdde
Om eene waterkroon van lof
Te vlechten om uw bieze haeren,

Zoo wijt de Faem zich hooren laet,
De waterreien op de baren
Ziet trippelen op Tritons maet,
En levendige zonneglanssen
Van gout op't zilvre water danssen.

Geen nevel zal uwe eer verduisteren,
Zoo lang twee rijke nabuursteên
Naer't ruiſſchen van uw water luisteren,
En gy van elk wort aengebeên,
Daer meereminnen, uitgekoren
In uwen dienst, gereet ten diſch
Opſchaffen eenen vollen horen
Van ooft, en wiltbraet, vleefch en viſch,
En nektar, op de Muiderbergen
Gewaffen om Parijs te tergen.

Voorwaer dit is't banket der Goden,
Daer niets ontbreekt. hier groeit het al.
Men magh hier koningen op nooden.
Nu braekt de nijt haer hart en gal.
Hier riekt de kruitgeur der Molukken,
En wat de werrelt teelt in't ront.
Hier is het lekkerlant te plukken,
En d'appels groeien in den mont.
ANTONIDES, hou op van roeien:
Wy dryven waer uw vaerzen vloeien.

J. V. VONDEL.

S U B S T I T U T I U N D A.

Zoo beelt ANTONIDES zich zelve levende uit,
Niet voor 't gezicht, maer met een goddelijk geluit
Des Ystrooms, aengenaem in alle opmerkende ooren :
Als hy een' nieuwen toon op Hollands Hoofstroom zet,
Staet gryze Triton stom met d'oude zetrompet.
Hier haelt zijn zanglust stof uit Aemstels vollen hooren.

J. V. VONDEL.

O P

D E N Y S T R O O M

V A N

J. A N T O N I D E S.

It mare proruptum, & pelago premit arva sonanti.

Lijd dan het Y by 't Pampus dat verlet,
Dat, als hy zich, door 't gretig nederstroomen,
Voorbarig heeft geworpen uyt zijn wed,
Zijn stroomkaros geen water kan bekomen ?
En heeft de Zee, die 't Zuyderdiep bevloeyt,
Geen nats genoeg, om hem weer vlot te maken,
Ten zy de grond, waar langs hy schuyft en roeyt,
Zich voel geplet, met klotsen en met kraken ?
En moet hy dus zijn groote zegepraal,
En zee-gepraal der hooge koopkasteelen,
Op zulk een zoom gesteuyt menigmaal,

Om 't zwaar beslag aan mind'ren te verdeelen ?
En moet hy dus dien onwaardeerb'ren buyt
Vertrouwen aan onweerb're kaag en boeyer,
Of op een platgeboomde steygerschuyt
Domschotig zien verhoet'len van een knoeyer ?
Neen, neen, men heeft die kladder in 't minste niet,

* *Trabea,*
o *vestis*
palmeta.

In zijne *trappe- en palmkleed, aan te vryven
Die hoogberoemde, en hooggeerde Vliet ;
Nu lust hem eens in platten schulp te drijven,
Als waar 't te Rome in 't Renbaanspelgespan :
Dan wil hy liefst doen pralen zijne monden,
(De Tyber zelf gaf hier het voorbeeld van)
Met vloot by vloot van over zee gezonden :
Doch dien 't aan nat noch water oyt gebreekt,
't Zy dat hy poogt een schensmet uyt te wassen,
Of dat hy met verbolge toonen spreekt,
En schip en vracht kan domp'len in zijn plassen.
En heeft althans de dapp're ANTONIDES
Zich tot zijn lof zoo heerlijk opgeheven,
En zoo dien vloed doen bruyzen uyt zijn fles,
Dat zulk een schets kan strijden met het leven :
Dies elk verheugt, verwondert, en verfelt,
Niet vatten kan die rijkdom van gedachten,
Dees zuyv're taal, dat klemmende geweld
In eygenschap van woorden, vonden, krachten,
En wetenschap, staatkunde, staatbelang,
Bedrevenheyd in and're werlds deelen,
En wat den eysch der scherpste wet bevang,
Om een volmaakt konstproefftuk voort te telen :
O, roept hier elk, zy zijn elkand're waard,
Die groote Vloed zoo heerlijken Schrijver,
Die Schrijver zulk een voorwerp zoo vermaard ;
Hoe quijt zich hier aan beyde dezen yver !
En wou men dan dat iemands pen ontfak
Een flikkering, en schemerlicht van vaarzen,

By zulk een Zon, als of'er iets ontbrak ;
Een platte slof by hooggehielde laarzen !
Geen water dan (wy zeggen niet, in zee
Te dragen ; want wien zouw dat niet verdrieten ?)
Geen water dan slechts met een dorp of twee
Te sprenk'len, daar een zee zich uyt komt gieten :
De Yftroom eyscht geen wáter, ten behoef ;
ANTONIDES geen lofspraak flau van klanken ;
Eengoude lijft wierd doof op zulk een proef,
Ofhad zijn glans dat konstpaneel te danken ;
Onbillijk dan, dat valsch vernis begruijz'
Dat heerlijk werk, en praalstuk van vermogen :
Wie woorden geeft, ik houw de mijne t'huys,
Voor 's snel vernufts doordringende arendsoogen.
Of mis ik ? zoektm' een bruyne drift misschien,
En eene grond van modderverf bestreken,
Op datse alhier voor donk're schadu dien',
Waar op het licht te sterker af kan steken ?
Men neemze dan, en drijfze aan eenen hoek :
Ik zoek geen glans, die maar verschooning zoek.

J. O U D A A N.

A D
JOANNEM ANTONIADEN,
Y Æ L A U D E S,

Belgico carmine egregie celebrantem

Ecloga.

M Y C O N.

Nox erat, & puro fulgebat lumine Phæbe,
Obductoque dies nondum albescebat Eoo,
Cæruleaque, & nulli turbarant flumina venti;
Supremâ cum forte Mycon consedit in alno
Piscator, medioque locum sibi legit in Ta,
Unde urbem immensam adspectans, fluviumque potentem,
Suavibus orditur numeris, fallitque laborem.

Namque canebat, uti cælo acceptissimus annis
Amstelias prætervectus turreisque domosque
Liberiore fluat campo, & se mergat in æquor:
Tum lævum latus, & qua ferro ignique Pyracmon
Navibus insudat longis, ac brachia versat,
Materiamque regit docilem, fingitque regendo.
Hinc aliam sese in partem deflectit, & omnes
Miratur lato dispositas ordine proras,
Lunatamque urbis faciem, & volitantia longe
Carbasa, distentosque sinus pendentia ventis.
Hæ ludunt, illæ stant pulvinaribus altis.
Tunc & divitias magni, viresque, decusque
Fluminis, Amsteliæque canit commercia gentis,
Utque rates toto discurrant denique ponto:
Quæque Asia, Europeque sinu admiranda recondant;
Quæ Libyæ tellus atque extremi Garamantes,
Et nostro divisa refundat America mundo.
Inde Caledonios amnes, Rutupinaque saxa,
Vicinumque refert Tamesin, Gallumque superbis
Sequanam aquis, Ligerimque novalia læta secantem,

Præcipitem & cursu Rhodanum, ingentemque Garumnam,
Atque Tagum, atque sitas extremo in vespere Gades,
Tyrrhenumque æstum, & Siculi salis otia Zanclen,
Quique undâ Venetas interfluit Adria moles.
Addit & Ægæum pelagus, Smyrnæque recessus,
Addit Alexandri muros, septenaque Nili
Ostia, desertasque Jovis sitientis arenas:
Præcipue Rubri censum maris, Indaque regna,
Nardumque, casiamque, & olentes cinnama silvas,
Auroræque domos, gentesque, urbesque repostas,
Quoque prius nulla steterant in litore puppes.
Cantat & ut Mauros sulcarit navita fluctus,
Atque Magellani intrepidus ferventia mundi
Transierit vada, Pacificumque recluserit æquor,
Et venas, Peruana, tuas: Ut robore multo
Iverit in Borean, atque indignantibus undis
Luctantem oceanum, ac mediam perfregerit Arcton,
Insanamque nivem, & glaciei immania claustra:
Et qua Trinacriis jactat crateribus ignes
Hecla pares, glomeratque undantem ad sidera noctem.

Talia dum memorat, tenebris evolverat orbem
Purgatusque dies pleno fulgebat Eoo,
Quando leves fluitare videns sine pondere nassas
Legit lina Mycon, duxitque ad mœnia pisces.
At Genitor sonitum cognovit gurgite ab imo,
Omnesque exiliere cavo Oceanitides antro
Ducentes choream in numerum, plausumque cientes:
Cymothoë, Drymoque, Thaliaque, Dynameneque,
Nisæeque, Rhanisque, & cœrula Limnoria,
Atque Hyale, atque Rhoë cum Teutonica Galatea.
Quas inter forma ante alias præstante sorores
Flava comas Galateu virenti fronde Myconem
Implicat, aeternoque comas obnubit honore.

P. FRANCIVS.

****

Op

Op den

Y S T R O O M,

V A N

JOANNES ANTONIDES.

't Aloude Rome stond verzet,
En opgetoogen onder 't hooren,
Toen Maroos schelle krijgstrompet
Zoo deftig klonk in ieders ooren.

De Tibergod stak, op 't geluid
Van die betooverende zangen,
't Eerwaardig hoofd ten golven uit,
En bleef in 't uiterste verlangen,
Tot dat Virgijl zijn' Trooischen held
Had in Italjen neergestelt.

Nu wordenwe aan den Amstelvloed,
Daer Maro schijnt op nieuws herreezen,
Met zulk een lekkerny gevoed,
En kunnen nauwlijks onder 't leezen
Gelooven, dat een menschetong,
Zoo verre boven d'aard verheven,
Die weergalooze vaerzen zong
Noch in den voortijd van haar leeven:
Het werk schijnt al te groot en zwaar
Voor een van tweemaal twalef jaar.

De konst weid hier met ruimer toom,
En weet de waereld af te maalen
In d'eer van Hollands rijksten stroom :
Zy bind zich aan geen enge paalen ;
En leert (gelijk een honingby
Uit allerhande veldgewaffen
Zuigt voedsel voor zijn lekkerny)
Zich wat haar voorkomt toe te passen :
Zy trekt vrymoediglijk tot lof
Van't Y uit al de waereld stof.

O Ystroom uw geluk is groot,
Gy ziet uw gunsten wel betaalen,
Voor dat gy koesterde in uw schoot,
Een, die uw glory op kan haalen.
Bekreun u niet of schoon de nijd
Al 't vloedendom zoekt aan te schennen,
Op u uit onverzoenbre spijt,
Het moet u voor zijn hoofd erkennen.
Maar schut zijn woede, zo gy kunt,
Als 't op uw' Dichter is gemunt.

M. D O P.

I N
Y A M F L U V I U M
C A R M I N E H E R O Ï C O

Celebratum

à

J O A N N E A N T O N I D E

V E R G O E S I O ,

Poëtâ Ingeniosissimo.

U, quæ Teutonicum gradiens Regina per orbem
Despicis hostiles, Amsteli nympha, minas.
Cujus ad illustres assurgit Roma triumphos
Heröum domitô nobilis orbe domus.

Ergône Cesareas olim retulisse tyaras

Et decus à ducibus commeruisse parum est?

Jam major tibi surgit honos, dum cingeris undis,

Et tuus in mediis Ya triumphat aquis.

Percutit indignis Tiberinus pectora palmis,

Et vetus extincto damnat honore decus.

Barbara quid jactas Nili miracula, Memphi?

Nomina fluminibus deperiëre suis.

En sylvas hic, Belga, tuas; distentaque ventis

Car-

Carbasa, & Amstelias, quas habet, Ya rates.
Fallor? an ex imis emergunt Najades antris,
Quæque suos Nymphæ deseruere thoros?
Vidimus in doctis natitantia numina chartis,
Et quibus antiqui non habuere fidem.
Magnificum veneramur opus: dum Musa stupefcit,
Votaque vix vati concipit æqua suo.
Ne doleas afflicte Helicon, dum deficit alter
Cygnus, Agrippinæ quem peperere sinus.
Alter adest, sectansque patrem jam passibus æquis
Ipse Maroneam provocat arte chelyn.
Viderat hoc alto latitans in flumine Triton,
Objicis ingenium quid mihi vatis, ait?
Bellerophontæas Yam qui vertere in undas
Sic potuit, Phæbus, si velit, esse potest.

C. BRANDT.
Ger. Fil.

Y S T R O O M

D O O R

JOANNES ANTONIDES.

REchtschaepen minnaers, van uitmuntend Heldendicht,
Terwijl ghy t'voorhoofd fronst, de winkbraeu het gezicht
Benevelt, onverzaet in 't leezen van dees blaeden,
Een konstigh stroomseftoen van rijke dichtsieraeden :
En ghy verwondert slaet de handen van elkaêr,
En zweert dat god Apol 't gewoel van Pindus schaer
Verlaet, en hier in 't Noord een voorbeeld stelt in 't dichten,
Terwijl uit yder vaers zijn godheits straelen lichten :
Bedaert u, blijft niet door verwondering verrukt ;
Het is geen wonder, schoon het hem zoo wel gelukt.
De Dichtkonst daelt om laegh van 's Hemels goude boogen,
En streeft natuur voorby door goddelijk vermoogen.
Jupijn, die 't al regeert, gaf hem de staetkunde in.
De schoone Citheree haer lessen van de min.
De Muzen kroonden hem, van 't steil Parnas getreden,
En lieten uit haer' stoet hem haer bevallicheden.
De golven dansten op zijn klanken in het Y ;
Als Zeegod Protheus hem ontwond zijn profecy.
Apol de Dichtvorst bracht zijn lier met eigen handen,
En sprak ; het strekt mijn harp noch dichttrompet tot schanden,
Nu dus een sterflijk mensch dees goude snaeren drukt.
Hy leerde hem 't geheim der kruiden, die men plukt.
Merkuur wees hem den kloot der aerde en haer landsdouwen ;
En wenschte dat hy die met d'oogen aen moght schouwen,
Hy had de wieken van zijn hielen naeulijks los,
Wanneer mevrouw Minersf, met haer geyleugelt ros,

Hem onderschept, en 't dier, dat eerst door haere handen
Het goude mondstuk heeft beknabbelt met zijn tanden,
Dus toegraeut : op Pegaes; nu sneller dan de wind :
Dees tweede Perseus, van het godendom bemind,
En goddelijk begaeft, moet nu uw rugh beschryden,
Hy zal met u de nyt, dat monsterdier, bestryden,
Die met meer slangen dan Meduze staet vermaest,
En vormen 't al in steen, dat aen zijn grootsheit bast.
Is 't wonder ? dat hy, die, door godhêen aangedreven,
In overvloed van geest, zijn vindingen doet sreeven,
Gelijk de snelle Rijn, die, als het berghsneeu smelt,
Met golven aenwascht, en in bruischenden geweld
Stort in den Oceaen, den vader aller vlooden.
Is 't wonder ? dat hy, 't geen men naeulijks durf vermoeden,
Een schoonheit scheidt, die uit den Ystroom zich verheft,
Wanneer men d'omtrek van dit werkstuk recht beseft.
Geen schooner Venus rees te Cipris aen de stranden,
Als hier deze Ygodinne: ik voel mijn yver branden :
'k Verschoon Pygmalion ; hy zagh 't yvoor gesnêen
En evenreedenheit in al die schoone lêen ;
Maer doen het gloeyendblos op mond en frissche kaeken,
In 's levens morgenfont, hem toelaghte, onder 't blaeken,
'k Verschoon hem dat hy haer verliest in d'armen nam.
Die schoonheit had hem 't hart gezengt in haere vlam ;
En word in grooter schoonte ons hier die lust verboden ?
Hier is Pandora zelf, hier is een gaef der goden.

P. VERHOEK.

Van de print voor het eerste boek.

DE Vestingboukonst, en de Muur van Amsterdam
 Omvatten't I, vermoeit van slijm en veen te braeken;
 Waer uit het week moeras op Pampus oorsprong nam.
 De Zeevaart suft van vrees. de Wakkerheit, in't waeken
 Tot nut der Stad noit moè, vertroost haer in dien last,
 En toont het huis ter Hart, met dubble water sluizen
 Voorzien, om door het I, van klevend slijm vermaest,
 Met eene zee van nat te schuuren, en te bruizen,
 Die vlakken uit zijn kleed te wasschen met den vloed.
 De Zuiderzee, met twee zeehonden aengetogen,
 Dekt deze watersmet bedeeft met keurs en voet:
 Maer d'onvermoeide konst, in zulk een ramp bewoogen,
 Toont, hoe geen werktuig haer, dat schuuring maekt, ontbreekt.
 De moddermolen dekt haer hoofd, drie borsten zwellen
 Van eeuwigvloeiend zogh, dat konstenaeren queekt.
 Den god des Aemstels ziet men verder zich ontstellen,
 En weigren't Beursgewelv te draegen op zijn hart,
 Dat van Neptuin met kracht gedrukt wort op zijn lenden.
 Al d'Aemstelingen staen verlaegen om zijn smart.
 Hy zelf kromt zich vergeefs met steigeren en wenden.
 Het nat schijnt uit zijn kruik te kruipen langs het strand.
 Vrouw Thetys drijft met gelt uit haeren rijken hooren
 De Nimsen op de vlucht. Merkuur geeft met zijn hand
 Den Hulk, weleer van't I ten wapen uitverkoren,
 Aen Ganimesdes, om hem voort, op Pallas vond,
 Te plaetsen in't gestarnt, daer eertijts Argo stont.

D E

Y S T R O O M.

H E T E E R S T E B O E K.

MY lust een taferéel tot lof van 't Y te maelen,
Den grooten Koopstroom en zijn' rijkdom op te haelen,
Te zetten in den dagh, die op den voorgront brant
In volle kracht, en spreit van daer aen allen kant
Zijn straelen flaeuwer op verschieten; en gezichten;
Een houding, die zijn beelt te schooner uit doet lichten.
Gelijk de Morgenstar, daer 't ander hoofdgestarnt
Vast struikelt van de kim, met grooter luister barnt,
De kroon der starren spant, en s'chijnt alleen te prijken
Als Grootvorstin, die 't al ziet voor haer' glans bezwijken.
Dus hangt mijn stroomtapijt aeneen van looffiaeract,
En beeldwerk, schoon het Y geduurig boven staet,
En heeft zijn waerde en lof geschakelt, als een keren;
Aen Amsterdam, zoo breed op zijnen vloet gezeeten,
De grootste Zeevorstin, die alle wâren bout,
En kroont haer vlaggen met het Keizerlijke gout,
Beschaduwende een trits van zilvré wimpelkruiffen.
Wy willen nu een oogst van vloofen aen zien bruiffen,
En uit den wâtertrâns der trotse halve maen
Een drift van zeilende boschaedjen af en aen
Gedreven, als een vlucht van zwaenen, die in 't kriecken
Des dageraets, vooruit gespoeit op snelle wicken,
Zich wenden in slagorde, en dwarfen ondereen.
Gy groote Stroomgod; laet uw bron mijn Hippokreen,
De hooge Muiderberg een Helikon verstrecken:
Het ruiffen van uw vloet zal my de geesten wekken,

*Inleidinge
en voorne-
men des
dichters.*

Gelykenis.

*Stoffe van
dit werk.*

Gelykenis.

*Aenroe-
ping.*

Vermaekelijker als de Hoefbeek op Parnas.
 Hier zwem ik, en verdrink in uwe ruime plas.
 Het Beverwijksche Tempe ontzegt my niet t'onthaelen
 Met orglen, en muzijk van duizent nachtegaelen,
 Die vrolijker hun toon verheffen in 't geboomt',
 Om dat uw water op hun klanken zachter stroomt;
 Dat lufstre naer mijn stem, terwijlwe, uit lust gedreven,
 Op uw geleide en gonst, ons stout in zee begeven,
 En heffen, door uw hulp gesterkt, een stroomdicht aen.

*De Ykant
 wort eerst
 beschreven.*

Maer laet ons eerst den kant des Ystroms ommegaen,
 Zoo ver wy hem voor Stad verbolgen heen zien jagen
 Langs masten; op het hart des afgronts ingeslagen,
 En zwaere balken, die, wanneer hy woed en zwelt,
 Op hun gebuikten rugge af keeren 't stroomgewelt.

*'t Blaen
 hoof.*

Het blaeuwe Bolwerk zultge in 't Noorden uit zien munten,
 Gelijk een steenen berg, met breede en sterke punten,
 En walkortouwen, op d'afuiten wel geschaert,
 Meer om de rijklijkheit als zorg, nu 't bloedig zwaert
 Magh rusten in de schede, en rijkgelade schepen,
 Onacngerant, een oogst van schatten binnen slepen.

*De zant-
 boek.*

De Zanthoek zet de kiel met ballast in 't gewicht,
 En leertze recht door zee voortstreven, in 't gezicht
 Van 't onweêr, dat vergeefs, van boven neêrgeschooten,
 De hooge mast bestormt, en 't schip dreigt om te stooten:
 Het hout zigh moedig op zijn zwaerte vast in 't nat,

Gelijkenis.

Als een Abeel, die, van geen winden afgemat,
 Op zijnen wortel rust, van vallen weet noch daelen.

*'t Reaelen
 Eilant.*

Zoo treên wy 't Eiland om der rustige Reaelen,
 Daer 't moediger meê praelt, als Krete met Jupijn
 En zijn beruchte wiege, als Delos met den schijn,
 Van Febus wichlerye, en zijn orakelkooren.

Die naem klinkt gansch Europe als een trompet in d'ooren,
 Bekent by geelen en by zwarten Indiaen.

Maer welk een rookwolk komt daer achter op te gaen!

De zwarte Zoutkeetbuurte, om 't yverichste aen 't stookken,
 Bedwelmt de lucht, en drijft my verder door haer smookken
 Op 't heerlijk Eiland, dat, gewoekert uit den mont
 Der golven, en den stroom verduurende op zijn' gront,
 Den naem der Bikkren voert; een' naem die dan zal sterven,
 Wanneer 't in zee verzinkt met zijn sloopstimmerwerven.

*Bikkers
Eiland.*

Maer gy, die dus uw' loop ziet krimpen, rijke vloet,
 Als gy uw golven noopt, en sneller zee waert spoet,
 En met uw' drietant schud de waterlandsche dijken,
 Om velt te winnen, en ten bressen in te strijken;
 Beroom uw razerny, 't geen gy verliest aen nat,
 Wort u vergolden met een weêrgalooze Stad.

*Aenspraek
aen 't Y.*

Indien gy eens zoo ruim langs onbekende weien
 Met eenen duistren naem na zee moght spelemeien,
 Daer Zeemcerminnen, in een heldren zonnescijn,
 Alleen zich toiden in uw levend kristallijn,
 Dan zagh ik uwen roem verdweenen met uw baren.
 Maer oorlogstformen, noch verloop van lange jaeren,
 Al smolt de heerlijkheit van Amsterdam in stof,
 Zal triomfeeren in 't vernielen van uw lof.

De Helden, van uw' rug den aerdkloot omgedraegen,
 Door barreningen en onstuime winterylaegen,
 Als watergoden, die met hun gevreesde hant
 De stormen klinken in hun tuchtspelonk aen bant,
 Zijn eeuwigh van uw' moed en dapperheit getuigen,
 Voor wiens zeemogentheit de zeedwang spat in duigen.

Zoo sprak ik tot den stroom, hy hoorde 't zelf nae 't schein,
 En rolde met meer vreugt zijn golven onderen.

Nu staet een lange streck, in 't midden ingeboogen,
 Gelijk de halve maen zich op doet voor onze oogen,
 Ten Oosten op te slaen, de lange Houttuin in;
 Die hout in gout verkeert, een kostelijk gewin!
 d'Olimp magh met zijn kruin voort aen 't gestarnte tergen:
 Wy steigren na de lucht met vuure en greene bergen,

*Beschrij-
ving van de
Houttuin.*

Gelykenis. Al of men 't Noortsche wout, berooft van telg en blad,
Tot eene houtmijt hier byeen gestapelt had.

Maer leer niet al te trots op uwe grootheit pronken,

Een gloet kan al 't gevaerte in eene zee van vonken

Afweien, dat het stuive in d'oogen van de zon.

De hoogmoet wrocht den val van stouten Faëton,

Daer hy, geklonken uit den steilen zonnewagen,

Storte in den Eridaen, van blixemvier geslagen.

*De nieuwe
Vissch-
markt.*

Nu volght de Visschmarkt die zich spiegelt in het Y,

En schaft ons overvloet van waterlekkerny.

De blanke Baerzen in 't gezicht der Stad gevangen,

De bruine en zwaere Bot, des vremdelings verlangen,

Met Geltekarpers, en den Braessem geel van kuit,

De kostelijke Griet, de fiere waterbruit,

Om wie Domitiaen, in wulpscheit uitgelaeten,

De breede vierschaer spande, en daegde uit alle Staeten

Den Raed by een, om van dat dertele banket

Te vonnissen, zoo breed, als was 't voor rijk en wet;

De Snoek, een Vyverwolf, de Zeelten, Barm, en Vooren,

Van menig als het puik der Visschen uitgekooen.

Hier zwemt van allen kant een stroom van visschen aen,

Die in het groeizaem yeen van 't Y te weide gaen,

Die d'Yssel stiert, en die de Waterlandsche vlieten

Uit ruime Kaeren hier op onze banken gieten.

Maer treên wy herwaerts aen, daer deelt de milde zee,

In hun saizoen een schat van visschgerechten mee;

De Heilbot blank van visch, de Rochen, Plaet, en Tongen,

En vette Zalm, die, in het bruischend nat besprongen,

Daer zich de stroomkruik van de Maes in zee ontlaet,

Noch bloedende op de snee, hier duizenden verzaet.

Maer wie onthout zich in de May van watertanden?

Wanneer de Schelvisch, in het oog der Wijkerstranden,

En al de Duinstreck langs van Zantvoort, tot de kust

Van Egmont, of in 't diep verrast, hier naer uw lust

Wort springende aengevoert, en krimpene onder 't snijden,
 U nodigt vroeg een eind te maken van zijn lijden.
 Maer als de Winter met zijn' zeiffen loof en kruit
 Heeft afgemacit, en steekt het hoofd al brullende uit
 Zijn sneuspelonken op, en tergt de Noordsche Beeren,
 Tot zy Apollo zelf verbaest te rug zien keeren,
 Op 't dreigen van hun klacu, en 't zonnepaert gevluht
 Uit verder kim alleen begroeten onze lucht,
 Dan zal de Kabeljau, een watervorst gebooren,
 Met lieflijk voedzel weêr uw oog en mont bekooren,
 En leeren, als hy wort in mooten afgedeelt,
 En d'afgesnede moot in putten krimpt en speelt,
 Dat elke holte u tot een' beker moet verstreken,
 Om onder zoo veel wijn zijn lichaem te bedekken,
 Als hem welcer een plas van zeenat heeft bevloeit.
 Noch wort dit Vischpriëel zijn inkomst kort besnoeit
 Van 't Vischperk aen den Dam, dat verder afgelegen,
 Niet op mijn dichtснаer past, al heeft het rijker zegen.

De Tooren, die van ouds verstrekte een wachtrondeel
 Voor 't wrokkend Kermerlant, en Haerlem, dat te veel
 Verlatende op zijn maght, nu meermael dorst de wallen
 Vast groeiende langs 't Y, al woedende overvallen
 Met hare nachtbannier, en zettente in den brant,
 Volght d'ordre van mijn dicht gelijk den Yfroomkant.
 Hem heught, toen Amsterdam getuchtigt aen een keten,
 Noch 't Spaensche juk niet van de schouders had gesmeeten;
 Hoe d'Inquiscy, dat afgrijslijk moortgedrocht,
 Hier in zijn' kerker spookte, en bloet voor gelt verkocht.
 d'Onnoosle burger, 't leet getroost in zijn gewisse,
 Werd in den vloet gesmoort by stilte en duisternisse,
 En 't zwacere stroomkasteel, met recht naer 't Kruis genoemt,
 't Geen zoo veel zielen had verslonden en verdoemt.
 Maer fins die Bloetharpy gezweept is uit de paelen
 Van Neêrlant, en de zon der welvaert hare straelen,

*De Ha-
ringpakkers
tooren.*

*Pleeg de
Kruisstoovers
te heeten.*

Van boven gloeiende uit het hooftpunt, meer en meer
 Verspreide op Gijsbrechts erf, verhief dit wachtflot weêr
 De kruin om hoog, en trots voorzien van nieuwe tranffen
 En ronden, tergde met zijn gout de zonneglansfen;
 En opgewassfen tot een tooren uit den stroom,
 Herdenkt die 't oude leet noch menigmaal met schroom;
 En ziet de Lootfen hier ten dienst van 't Gild * vergaêren,
 Een volk, in 't peilen van den gront en droogte ervaren,
 En die de Vloot uit zee geleiden tot op 't Y.

De Haringpakkerij.

Zoo treên wy verder in de Haringhpakkerij,
 En 't lust ons om te gaen de stapelen en tonnen,
 In 's werrelts andren nacht, en onder andre zonnen
 Noch eens te sleeten, op een hungeriger reê,
 Zoo drae 't voorspoedig weêr goêreis belooft in zee.
 Ja, vaert gelukkig heen, spijst afgevaaste koppen,
 Doorwintert en doorwacit, met schraele haringhsoppen,
 De hunger maektze zoet, en wy zien 't vrolijk aen,
 Zoo langh op onze wal zoo hooge stapels staen.
 Maer als wy 't moederlicht in Hooimaent voelen blaeken,
 De Haringbuisfen, rijk gelaên, de wal genaeken
 Met visschen, noch niet bruin gebeeten op de gract,
 Belachenwe in ons' vuist Lukullus overdaet,
 En Kleopatre, die om Rome te beschempfen,
 Een Koningsfchat kon in een teugh azijn verslemphen.

De Nieuwe Brug, het gewoel, en nieuwigheden op de zelve. Gelykenis.

Het hart is weêr gesterkt; nu rasscher voortgegaen,
 Om aen de Nieuwebrug geruster stil te staen.
 Hier woelt het ondereen, gelijk by zomerdaegen
 Een biezwarm op de hei wort heen en weêr gedraegen.
 Al 't honigleger zweeft in eenen drom van huis,
 En mort en dommelt met een mommelend gedruis,
 Als quam een stem alleen, door andre niet te breeken,
 In zoo veel mengeling van stemmen uit te steeken,

Of

* Hier is nu der Lootfen Gildekamer.

Of dat verwart geluit te smelten tot een toon.
 Men zet de Zeevaert hier op haer' verheven troon.
 Elk heeft een nieuwer maer, die andren doet verbaezen,
 Als had hem Triton met den hooren toegeblaezen.
 Hier weet 'er een, en voert alom het hoogste woort,
 Hoe ver' 's Lands Oorlogsvloot gekruist heeft om de Noort.
 Wat kielen op de Zont, en 't Baltisch meir laveeren.
 Wat schuimers in Algiers en Tunis saemenzweeren,
 Om weêr hun ooren op te steeken, als voorheen,
 Toen Barbarosse * op Zee gelijk een roe verscheen,
 Die 't Italiaensche strant zou geesselen en zweepen,
 De Kruisverwanten in de vlucht by 't haer gegreepen,
 [Gelijk de Havik een onnoosle Duif verslint,
 En stroit, noch root van bloet de pluimen in den wint]
 Opofferen ten zoen aen Mechaes vloekaltaeren.
 Hy weet of 't onweêr nu de Middellandsche baren,
 En onze Koopvloot met haer stormen dreigt, die stout
 't Natolisch Smirne zoekt door 't grondelooze zout,
 Om onze inheemsche konst met winsten te vertieren
 Aen kruideryen der kruitoogstende Arabieren,
 En 't êelste dat Egipte, als d'opgezwollen vloet
 Het vruchtbaer korenvelt met slibbe en klaigront voed,
 En met zijn waterval, neêrbruischende op de stranden,
 De drooge keel verkoelt der dorstige akkerlanden,
 Den vrekken lantman teelt uit haeren mildenschoot;
 Die onverzaedlijk winst durft eisschen van de doot,
 En wroet in 't ingewant en zwarten buik der aerde,
 Om grafgeraemten, die d'aeloutheit hier bewaerde
 In 't rijk geweven kleet, ter eeuwigheit gewijt,
 In hun bestorven slaep te steuren voor den tijt;
 En grasspelonken in geroofte woestenyen,
 Te plonderen van hun gebalsemde Mumyen.

Gelijkenis.

Eca

* *Haradijn Barbarossa, een gevreesd Zeeroover, namaels Koning van Algiers.*

Een ander hangt het hoofd, en vlammente op gewin,
 Vervloekt de baren, en blaest elk qua tijding in,
 Een zeeform op d'Ooftzee, neêrstortende met vlaegen,
 Had in een dwarrelwint de Graenvloot omgeslagen.
 De lught, van 't onwêer zwart gezwollen in 't gezicht,
 Benam d'elendige schipbreukelingen 't licht:
 Een, nauwlijx op een plank het stormgevaer ontkomen,
 Verspreide dit gerucht, en vloekte zee en stroomen.
 Maer mist hem deze streck, en kan hy op die wijs
 Zijn traege koopmanschap niet rijzen doen in prijs,
 Hy zal, zoo dra de vloot kan wezen afgesteken,
 Van slechte handeling en schaersche lading spreken.
 En wenden 't hoofd, gelijk een weerhaen, met den wind,
 Op alle boegen na hy schade of voordeel vind.
 Gins is'er een, dien, niet verzien met andrer smarte,
 's Lands zeevaerdy alleen en welvaert gaet ter harte.
 Hy onderzoekt waer op de spil der Zeevaert draeit.
 Waer Hollants Amirael den waterblixem zwacit,
 Die vreeslijk donderende op alle waterstreeken,
 Tierannen heeft verleert na 't hart der vryheit steeken,
 En Zeevrybuitenaers verdelgende in hun vlucht,
 Heeft ons de zee zoo vry gelaten als de lucht.
 Een derde houd de hant vol brieven, en verwondert,
 Leeft elk, hoe Panama, gebrantschat en geplondert,
 En Guatimalo, meê verlegen voor geweld,
 Nu lichtlijk d'Indigo zal steigren doen in gelt,
 En werpen in den gront de hoop en maght van Spanje.
 Maer roen men Nederlant en 't havenrijk Brittanje
 De bloetvlag even trots opsteken zagh in zee,
 Wist elk hier 't staetgeheim, en sloot, en brak de vreê.
 Zoo zagmenze onlangs dicht in troepen samendringen
 Om eenen, in een' vloet van Nieuwebruggelingen
 Met open mond gehoort: gelijk vrou Didôs hof
 Alom gewaegde van Encas oorlogslof,

gelijkenis.

Zijn heldetochten hoorde, en Trojes ongevallen,
Gefneuvelt op het lijk van haer gesloopte wallen.

Elk luistert toe en zwijgt. Dus barst hy eindlijk uit :

'K zie Kandië verkracht, en 't Kristenheir ten buit
Aen Turken, en hun zeeschoffeerende bannieren,
Den Arent strijken voor roofvogelen en gieren,
Den Zeelceu van Sint Mark het bekkeneel verplet,
Indien Europe niet met sterken arm zich redd',
En hare paelen veeg' van zoo veel oorlogspesten,
Hun watersteigers breeke, en plonder' hun stêvesten,
In 't kostelijk tieras van Krîstenbloet geleit,
Ter eeuwiger schandael van haer slaphartigheid.
'K heb zelve, in Kandië gesleept van woeste golven,
Den scherpen klaeu gevoelt der Byzantijsche wolven,
Die uit hun moorthol opgestooven in der nacht,
Die groote Koningin belaegden met hun macht :
Als of haer maegdom, die weleer wierd aengebden,
In d' ongeschonden ry van hondert groote steden,
Van roofgedrochten was t'ontwyden zonder straf;
Die op hun hielen treet, en ruktze in 't open graf
Van buskrûitmijnen, die, in 't bulderen en kraeken,
Met eene dikke wolk van stof aen 's hemels daeken
Opstuiven, en gevolgt van een' verwoeden brant
De schenders flokken in hun gloeient ingewant.
Maer och ! 't is vruchteloos die Hydra in te toomen,
Zy barst verwaten voort, gelijk gezwolle stroomen,
Van eenen waterbeer gestuit in hun geweld,
Met volle monden opbraveeren over 't velt,
En met hun schouders fors aenzetten op de dijken.
Dat tuig' de wapenschilt van hun geroofde Rijken.
Maer dien ontaerden vloek stont met een' slag de kruin
Te blixemen, Byzants te treên in 't bloedig puin,
Het hof van Ottoman te pletteren tot mortel,
En al dien stamboom af te snoeien met den wortel,

*Verhael
van Kan-
dië.*

Gelykenis:

Indien het Kristendom, getreên in een verbont,
 De heirtocht waegde, en voer den Bosfor in den mont,
 Die zoo veel eeuwen, van hun felle roe geslaegen,
 De kruisvloot met meer vreugt op zijnen rug zou draegen.

Dus sprak hy, en 'k was naeu ter halver wegh gebraght,
 Wierd mijn gedicht zoo lang gerekte als zijne klaght.

*Hoe vreemt
 een der oude
 Visschers op-
 zien,*

Quam nu een visscher, die voor viermael hondert jaeren
 Heeft met zijn kleine boot het eenzaam Y bevaeren,
 Terwijl 't noch ongetemt langs grazige oevers schoot,
 En op geen breidel beet van paelen, 't nat uit noot
 Gewrongen in den mont, toen Amsterdam aen 't groeien,
 Dien onbepaelden loop en hoogmoet moest besnoeien,
 Uit d'yzre slaep ontwaekt, opborlen uit de kolk
 Aen onze Brug, en hoorde, in zulk een dichten wolk
 De koopliên 't zeeverlies van schepen lichter zetten,
 Als hy voorheen de schae van zijn gescheurde nerten,
 Toen d'arme Visscherbuurte uit haer moerassen kreet,
 Den dooven hemel en de baren scholt, om 't leet
 Dat al den poel doorkraeide, als Meeuwes, onder 't maelen
 Des strooms verwacht, zijn schuit in splinters stiet op paelen
 En blinde steenen, daer de golf op barnde aen strant.
 Wat zou hy denken? als dat al 't ontallijk zant
 In menschen was verkeert, gelijk als Pirrhes steenen.
 Zijn laege hutten, wijt gestroot in woeste veenen,
 Tot trotze hoven uitgedeege ry aen ry.

*en wat hy
 oordeelen
 zonde van
 zulk een
 meenigte
 van schepen.*

Maer zoo veel kielen, die geduurig op het Y
 Spanseeren, zwevende op haer uitgestrekte vlogels,
 Nu loefwaert dan in ly, als snelle watervogels,
 Die hun gesloten troep uitbreiden op de zee,
 Van welk een oort zou hy die brengen hier te ree?
 'Ten zy een zeldzaam slach van teelen zijne booten
 Geleert had, zich aldus te meerdren en vergrooten
 Tot Zeekasteelen, en Zereuzen, die ontact,
 De starren dreigen met hun steil en trots gevaert.

Of dat het op die plas, door 's hemels hand gezegent,
Een dichte hagelbui van kielen had geregent,
Zoo konstigh geschakeert, van allerlei geslacht.

Virgijl trompet nu vry, hoe Trojes watermacht
En vloten, in den brant geraekt, en niet te lessen,
Aen 't Laurentijnsche strant veranderen in Godeffen.
Wy keeren 't om, en, schoon d'aeloutheit met u zweert,
Zien dat uw Nymfen hier in scheepen zijn verkeert.

Een ander stell' de Faem op spitse torenkruinen,
Om scherp te luisteren, of hemelhooge duinen,
En Atlas steilen nek, waer op 't gestarnte leunt,
En draeit om d'assen dat des hemels welffel dreunt;
Of geefze een luthuis van naebaeuwende mraeken,
Ons lust het niet zoo ver haer wooning op te haelen:
Want schoonze zomtijts hangt in 't midden van de lucht,
Zy woont op onze brug, in zoo veel straetgerucht,
Dat zelden naeder grenst aen waerheit als aen logen,
Op 't spoor der Faem, die zelf bedriegt of wort bedrogen.

Nu zette vry de Nijt haer tauden in mijn' naem,
Noch zal mijn stroomgodin niet blijven zonder Faem.

Zoo slaen wy verder op, en slepen eindlijk heenen
Voorby een lang gehuchte en berg van molensteenen,
Den Teertuin in, tot aen 't uitsteekent Kamperhoofd,
Dat trots rondeel; waer uit d'Ykoning wort geloofd
Zijn watergodendom, om hunne wrack te wetten,
Te hebben opgedriescht met klinkende trompetten,
En zeekinkhorens, dat het kreet op al het strant,
De wedergalm verbaest nadreunde uit Waterlant:
Toen d'Aemstelgod, verwaent op zijne zoete baeren,
Daer alle vlieten in het zeepaleis vergaeren,
Zijn' brakken vloet beschimpte op Thetys zeebanket.
d'Ontzachlijke Ygod schud het hoofd van gramschap, zet
Al 't zeehof overende, en daegt hem om te stryen
In 't open perk, en niet met bitse schamperyen.

*De Faem
woont op de
Nieuwe-
brug.*

*Geschild
tusschen den
Y en Am-
stelgod.*

Zy stuiven bei met hun karrossen door het velt

Gelijkeris. Der zee, als stieren die opstyggen met geweld,
Het bosch verlaeten, en stampeijende vol toorens,
Op hun bekenden gront toefooten met de hoorens.

*Hun oorlog
en Krijgs-
rusting.*

De God des Aemstels sleept den Vechtstroom aen zijn zy.

Zy monsteren de Vlietgodinnen op een ry,
Een oorlogstroep, gereet, met afgebróke snuiten
En lange riemen van verongelukte schuiten,
Den norssen Grijsaert op te komen in zijn rijk :
Die drijft zijn stroomgezin ten bedde uit algelijk,
En voortgetrokken om dien slag van eer te winnen,
Wort in zijn zogh gevolgt van Zuiderzeemcerminnen,
Voorzien met paelen en staketsels, piek en dolk,
In voorraet opgevischt uit d'ongestuijme kolk.
En nu was d'eeene bende of d'andre licht verlaegen ;

*Wet door
Neptuin ge-
stuit.*

'T en waer de Zeemonarch, van zijnen glazen waegen,

Het opgewelde slijm, geborrelt uit den gront,
Den trotsen Yvloet had geworpen in den mont :
Die onvoorziens van zoo gevreesden plag besprongen,
Op Pampus deerlijk quijnde aen zijn vervuilde longen ;
Daer hy, van ongedult geparst, op Proteus ract,
Al 't ingezwolge zant uitbraekte op eene plaet.

Hy smijt den Aemstel, om zijn hevigheit te toomen,
Ecn' steenen berg op 't hart, en slaet de Noordsche boomen

Door 't blinkent kristalijn in 't diepste van zijn kil.

Hy krimpt zijn hoorens in uit vreeze, en hout zich stil.

Daer hy voorhenen 't Y dorst na de scheepskroon steeken,

En in dien boezem breet uitweiden met zijn beeken,

Voelt hy zijn' loop gestuit, en sleept zijn traegen rug

Met arbeit door de keel van eene donkre brug,

Waer op men 't Koopslot van Merkuur, de Beurs, ziet praelen,

Noch eens ten hemel in mijn dichten op te haelen.

Beziet nu eens met my dees lange waterlijn

En boog, die prachtig als een zeerondeelgordijn,

Van 't eene borstweer wort gespannen tot aen 't ander ;
 Den Schreierstooren, als een' opgerechten stander,
 Een out en zwaer gebou waer aen onze Yfroom spoelt,
 Bespieden uit zijn' trans al wat op 't water woelt ;
 En zegt, waer wil die Stad belanden noch ten lesten !
 Die voor een eeu hier 't eind zag van haer watervesten,
 En nu zoo heerlijk opgegroeit is uit het nat,
 Dat deze nieuwe kreits niet wijkt voor d'oude Stad.

*De
 Schreiers-
 boek en
 tooren.*

Men zagh'er menigten vergaedren aen dees' tooren,
 Om 't schreien en misbaer der vrouwen aen te hooren,
 Die man en bloetverwant geleiden, met een sleep
 Vriendinnen, daerze moê rinkinkens, zich vast scheep
 Begeeven, en gesiert met purper en oranje,
 Het alderlaetst vaert wel afroepen van 't kampanje,
 En wenden welgemoet den steven van den kant,
 Om 't nieu Batavie, op het rijk Javaensche strand,
 In 's werrelts andren dagh te zoeken, en te plukken
 De kruideryen der Oostindische Molukken,
 En Bantams Peperooft. Men zegt, dat hier een vrou
 In een onroerlijk beelt verkeerde, uit bittren rou,
 Toen zy met d'eerste kiel haer man voor uit zag vaeren.
 Waerom haer beeltenis, voor 't slijten van de jaeren,
 Eerst praelde in wit arduin. Ô nauwen Huwlixbant !
 Die niet kont rekken van het eene in 't andre land.
 Men schrijv' niet meer, de Trou is opgevoert na boven
 Uit 's werrelts ballingschap, of over zee gestoven
 Na zaliger landsdou, neen ! zy bleef hier ter stee
 Voor eeuwig, want zy kon niet volgen over zee.

*Waar van
 daen die
 naem zijn
 oorsprong
 heeft.*

Zou evenwel, die dus op alle staettooneelen,
 D'ontrouwigheit zoo trots de meesterrol ziet speelen,
 En 't zaet der trou verfstikt in zijn' geboortestont,
 By Amsterdammers zelf, alom vermaert voor ront,
 En ongeveinst, met recht zijn ooren niet wantrouwen ?
 En zweeren, dat wy maer de naekte schets behouwen,

Dat zy onzienlijk naevolgde 't dryvent hout,
Totze eindlijk wiert gesmoort in 't ongetrouwe zout ?

Mijn lezer prestme voort, 'k zou anders helpen schreien.

*Het Nieuw
Eiland, zoo
schielijk
volbout, als
Theben
door het
speelen van
Amfion.*

Nu is die luim verzet. Wy willen ruimer weien,
En treden nu niet meer langs huizen, maer een rift
Palcizen, uit den gront gewassen, cermen 't wist.
Als of Amfion weêr met zijn Thebaensche speelen,
D'arduingebergten en boscheiken wist te streelen,
En leidenze by 't oor, om naer zijn' toon te gaen :
Daer d'eik het hoofd verschuilt voor 't gloeiend sakerdaen,
De vuure balk zich kleet met blinkende ebbenzoomen,
De Ceder, op 't geluit van Liban afgekomen,
In beeldwerk zich herschiep en galeryfeston,
De marmorsteen, zoo lang verborgen voor de zon,
In 's aerdriyx aders, nu geraekt acn 't suizebollen,
Van over zee en zant, d'Yboorden langs quam rollen,
En klimmen op en af, nae 't klinken van zijn luit.
Al 't Eiland prijkt, gelijk een vorstelijke bruit
In een' doorluchten sleep van prachtige erfvorstinnen ;
Maer kapiteelsieraet en flikkerende tinnen,
Wier weêrglans, als de zon ten zuiden steiler klimt,
In 't spiegelglas van 't Y met wírte straelen glimt,
Zijn 't minste van haer lof, die zal in 't eind vervallen,
Begraeven in het doots geraemte van haer wallen :
Maer zoo ver' Michaël, [die hier zijn woonsteê vest,]
Vier winden toomt op zee, het Lenteblaezend West,
Het kielverdelgend Noort en zijn verwoede buien,
Het kruiverzengend Oost, en waterzuchtig Zuien,
Zic ik, ô koningin der eilanden acn 't Y,
Uw' naem vermaect, zoo lang geen waterheerschapy
Braveer, geen Zetieran het zeeperk hou gesloten,
Door eenen Ruiters nu ten zadel uitgestooten.

*Eerbiedig-
heit van 't
water voor
den Ami-
rael de Rui-
ter.*

Bedrieg ik my, of klimt het water acn die streck
Ten boorden hooger op, en bruiſt terwijl ik spreek

Met open keel vooruit, en lekt de hooge randen
 Met zijne zachte tong. Zoo juichten alle stranden.
 De grijze Tiberijn stak 't hooft ten liezen uit
 Met vreugde, toen August, rijk van Egyptfchen buit,
 Zijn' vloet quam opgezeilt met zegenrijke vlooten ;
 De Krokodil des Nijls in ketenen gefloten,
 En doller Anubis, heefch van blaffen en gehuil,
 Naesleepde op 't Kapitoel by zijn' beschuimden muil,
 En touwt den ruigen rug des Nijlstroms met zijn zweepen,
 Tot hy zijn' mont bedekt, van schaemte aen 't hert beknepen,
 Om eeuwig in het zant te schuilen met zijn hooft.
 De naem van Ruiters, die Augustus zecroem dooft,
 En scheller zal op zee als Tritons hooren brommen,
 Slaet met cerbiedigheid de watergodendommen ;
 Die buigen driemacl 't hooft, en drijven 't zeeat aen,
 En wenschen, dat hem noit de zeekrans moet ontfaen.

Klim vry noch hooger op met uw verheve kroonen,
 ô Eilant ! nu gy Mars in uwen schoot ziet woonen,
 Die trekt vrou Venus meê en Ciprus heiligdom :
 Zy lachtme toe van ver. Al was mijn zangnimf stom,
 Ik zachze op zulk een lonk veranderen in tongen.
 Nu woelt een andre vlam in mijn ontsteekte longen,
 Maer 't is geen minnevlam geloove ik die my blaekt.
 Och ja. Ik voelme van Idalifch vier gerackt.
 Nu klopt op uwen mont gy Heeregrachtgodinnen ;
 De ruime waterkant is veilig om te minnen.
 De donkre venster dekt geen vryer hier, die loert
 Uit minnerazerny wie zijnen roof vervoert.
 De blinde tralie noch de stoep heeft hier geen ooren.
 En ofz'er had ; eer zy de vryery kan hooren,
 Is die op vleugels van de westewint voor uit
 Gedraegen, en in lucht gefmolten al 't geluit.
 Uw vryen wert gestuit op deuren die 't bewaeren,
 En linden, die 't verbaest affchudden van hun blaêren.

Hier heeft het ruime lught, die kent de vlammen meê,
 En zwijgt het mingeheim. Hier zal de stille zee
 U helpen uit zijn kil, en met zijn adem koelen.
 Hy koelt my ook. De vlam, die in mijn borst quam woelen,
 Verbergt zich dieper in 't gebeente, om naderhant
 Mijn dicht te zetten in een' lichten minnebrant.

*'t Westin-
 disch huis.*

't Westindiaensche huis, hier rustende op de stroomen,
 Dreigt eens den Portugees vervaerlijk op te komen,
 De Suikerlandery en Goutkust, root van bloet,
 't Amerikaensche strant, van menschevleesch gevoed,
 En 't wilde Afryke met haer oeverbatteryen,
 Te rukken uit den klau der wreede roofharpyen;
 Indien de Maetschappy noch eens haer scherpe bijl
 Den nek liet treffen van het wreede Brazijl,
 Daer wreede wilden en verflindende Barbaeren,
 En Angolezers, om krijgsmannen te vervaeren
 Met hun grimmassen en afgrijselijk gezicht,
 Als of men Lucifer zagh grijnzen tegen 't light,
 Vergeefs haer dreigden met hun mikkende javlynen
 En flitsen, dronken van Guineesche moortvenynen.
 Ten waerge in vreê den Taeg gulhartig had vertrouwt,
 'k Zagh onze Vlooten noch het Brazyljaensche hout,
 En gout van Gambia, en de Pernambuksche schatten,
 En wat twee werelden in haeren schoot bevatten,
 Aensleepen uit het West, en 't zonnevier beneên
 Zijn straelen spieglen in den glans van 't elpenbeen:
 Dat nu, na 't brecken en schoffeeren der verbonden,
 Van 't gierig Portugael wort schaerfer toegezonden.

*Heeft een
 eeuwigen
 naem ver-
 dient.*

't Is waer; uw heerlijkheit schijnt naeuwer nu bepaelt,
 Ô Rijke schuur van 't West! uw Zonne moê gestraelt,
 En verre uit onzen dagh ten Westen weggezonden,
 Schijnt met een' nieuwen gloet het Oosten weêr t'ontvonken.
 Zoo treft de noorder storm een' eik in winterweêr.
 Hy schud zijn hooge kroon, en buigt, maer valt niet neêr.

En schoon gy nedervielt ; ['t moet alles eens bezwijken.
 De bijl van 't noodlot kapt in zijnen oogst de rijken
 En vorstendommen zelf de diepe wortels af.
 Wy vliên 't, en och ! wy zijn geduurig op ons graf.
 Wat opgeklommen is zultge eindelijk zien daelen.
 De wijde werrelt heeft in 't groeien meê zijn paelen,
 En wacht den laetsten val.] noch staet uw krijgsgeluk,
 Dat van den hals der Staet affcheurde 't yzer juk
 Van 't bloedige Granade, en Flips, verhart in 't wrokken,
 De grootste slippen van zijn maght heeft afgetrokken,
 Daer 't al vervalt en slijt, blank in het parkement
 Van 's lands geheuchenis, tot aen des werrelts end.
 Slijt meê mijn stroomgodin in 't slijten van de jaeren,
 Gy zult haer als een zout voor ondergang bewaeren.
 'K zie noch den aerdkloot op zijn uiterste, en in brant,
 Blijft mijn gedicht zoo lang als uwe roem in stant.
 Maer d'onvergankelijkheit gaet boven ons verwachten :
 Die blijft alleen verpant aen Vondels heldeschachten.

Nu volgte, ô Nieuwe gracht, met mijn gezang gegrocit :
 Uw scheepswerf wiert wel kortst met breeder plas bevoeit,
 Wanneer het water zwalpte, op 't klotfen van de kielén,
 Die van de rollen steil in 't Y voorover vielen,
 En zwierde op uwen gront, dien 't nu maer kust, beschroomt ;
 Maer toen laegtge onbewoont en eenzaam : nu betoomt
 Zich mijn verwondring niet, ik kanze niet weêrhouden,
 Alsze u schier laeter ziet beginnen, als volbouwen.

*De Nieuwe
gracht.*

'K rep hier van 't werkhuis niet aen onzen waterkant,
 Dat onverlaeten en doodeeters hout in band,
 En strekt een * Anticyr en cedele artsenye
 Voor veinzende arremoê en vuige beedlerye.
 Neen ! nieft die dampen uit, nieft dat het klinke en spatt',
 De Stroomgoôn lachen u den zegen toe in 't nat.

*Het Werk-
huis, ge-
meenlyk
het willige
Rasphuis
genaemt.*

C

Nu

* Een Eiland bekend door den overvloed van Nieswortel die daer groeit.

Kattenburg. Nu noodme Kattenburgh 't gezicht te laeten speelen
 Door eene reex en keur van rijke strantkasteelen ;
 Daer 't zelve een Eiland, en in eilanden verdeelt,
 Als in een kleine schets Venetiën verbeeld ;
 En schijnt dit mooglijk al 't onmaetig vergeleeken.
 Gantsch Amsterdam is in eilanden afgesteeken :
 Dat boete met zijn groote en heerlijkheit geheel,
 Gelijk een uitgewerkt volkomen tafereel,
 't Geen d'eilandfchetse ontbreekt. zoo is de Leeu te kennen,
 Al toont hy maer zijn' klaeu, zoo kentmen aen de pennen
 En bek, der voglen vorst, den strijtbren Adelaer.
 Nu slae het oog rondom, al 't geen zoo vast en zwaer
 Hier staet om strijt gebout, volgroeide in weinigh jaeren.
 Gelijk dees' gansche streek, noch onlangs in de baeren
 Begraeven, nu den stroom weer parst in nauwer rijk.

Wort (gel'k men voor-geeft) genaemt nae de Katten. Een oud gerucht getuigt, al steunt het op kronijk
 Noch handvest, dat dees' kreits genaemt wert na de Katten,
 Die onder Burgerhart uit hun moerassen spatten,
 [Want toen verhief dees' wijk het hooft noch uit den vloet.]
 Daer hy de Roomsche maght vertrat met trotsen voet,
 En nijpende in den poel die brant en waterschatters,
 In hun geleden vloog met zijn Konijnevatters,
 Het hooft ghellemt met karpoezen ros van bont,
 Met ongeschooren haer en knevels, in den mont
 Afhangende, op het laetst met staetsie af te snyen,
 En op het woudaltaer den Duytschen Mars te wyen,
 Zoo dra een moedige Baetauwer, met zijn hant,
 In 't oog van 't leger, tien Romeinen velde in 't zant.
 Een felle nachtf storm schreeuwt hier nae den lantstroom wakker,
 En drijft het schuimend nat ver over weide en akker,
 En moeren, tot het weêr geronnen naer zijn wed,
 Dit Eiland en de streek rondom in water zet;
 En onder 't barnen en het storten voortgetrokken,
 'T aeloude Kattenburg te gulzigh in durft slokken :

Zoo als het nu weêr opgebaggert uit het zout,
 Het wapen en den naem der Katten noch behout.

Daer staet het Magazijn, dat met zijn zwaere muuren
 Geschapen schijnt, om 't eind der werrelt te verduuren,
 En beurt, gesiert als een aenzielijke bruid,
 Twee hoofden evenschoon ten diepe golyen uit.
 Gy heerlijk zeepaleis, aen Mavors toegeheiligt,
 Houd mêt uw slinker oog den schoot van 't Y geveiligt,
 En ziet ter rechterzy, waer gy uwe oogen went,
 De werrelt in een Stad, die geene weêrga kent.
 'K geloof niet, alsge uw' hals om hoog steekt, en de straelen
 Van 't marmre Raedhuis op uw hooge kruin ziet daelen,
 Met eene streck van gout, die uit de kroonen trekt,
 Waer meê dat eeuwige gebouw zijn schouders dekt,
 En paviljoenen draegt van Adelaerewieken,
 En tart het boufieraet van 't weits Egipte en Grieken,
 'K geloof niet dat de Nijt dan uwen boezem knaegt.
 Gy weet 'et in wiens dienst gy uwe wapens draegt.
 Men ziet geen moedig Ros den Olifant benijden,
 Al wort die meer ontzien, en hy in 't spits moet strijden.
 Maer laetze, die zoo trots belagen onzen staet,
 Van gramfchap zwellen, en dan barsten aen hun haet.

Het staet my vry, Vorstin, zoo rijzig op de leeden,
 Uw bruilofkamers en saletten in te treden,
 Uw bruitschat te bezien en Trouwing, die alom
 Vermaert, de Zee verbont tot uwen Bruidegom.
 Laet Siam, Pegu, en de macht der morgenlanden,
 Die eerst de nuchtre zon zien rijzen aen de stranden,
 En die in 't Zuiden, haer, van grooter vier bevrucht,
 Al zwoegend, recht op 't hoofd zien blaekren uit de lucht,
 En wat van koude krimpt aen bei des werrelts assen,
 Eens hooren in wat top uw rijkdom is gewassen,
 En wat uw huisraet strekt, dat, in belang van staet,
 De grootste Vorsten met ontzach voor 't voorhoofd slaet.

*Het Maga-
 zijn.*

Men ziet uw kamers niet van Rijnschen Nektar zwellen,
 Noch lieflijk bloet, geperft uit Spaensche Muskadellen,
 En frisse Vernenwijn, Sileens bemindste vocht:
 Geweer, dat Liber best zou passèn op zijn' tocht,
 Indien 't hem luste, omringt van dronke Nachtbachanten,
 De wijngertstanders weêr aen Gangesfroom te planten.
 Neen! gy hebt harder kost tot voorraet opgedaen;
 Schuiftangen, zwaer van wight, granaeten fel in 't slaen,
 Met allerlei geslacht van kogels, yzre staeven,
 En morgenstarren, en de bouten, snel in 't draeven,
 Wanneer het buskruit, van den rooden haen gewont,
 Hun geesselt, om de vlam door opgespalkten mont,
 Van 't zwangere metael in ope lught t'ontlaeden,
 Geborsten van den slag. 'k zal nu uw zaelsieraeden,
 Waer aen Penthezilee, die moedige Amazoon,
 Zich zou vergaepen, en opofferen haer kroon,
 Niet zwijgen. een gebergt van kabels en van touwen,
 Dat in zijne armen den Olimp zou regen houwen,
 Zooze uit de naven dracide, en neêrplofte uit den top,
 Stijgt hier ter zolderinge en hooëge binten op.
 De balken schuilen 't hoeft in witte zeildoekvleugelen.
 Men ziet 'er boeien om den boofwicht kort te teugelen,
 En dommekrachten, en hantspaeken, om de hant
 Te lichten, mokers hart van kop, en loopend want,
 Kruitstampers, akerkloots, mammierings en kardcelen,
 Kardoezen, moskuils, en kruitkokers wijt van keelen.
 Men pronkt aen d'andré zy met sabels, fijn van stael,
 Die een grootmoedigheid verbeelden in hun tael,
 En leeren voor Altaer en Vaderlant te stryden,
 En op den halst'ontgaen gewetenflavernyen,
 Met enterbijlen, in den gordel vast gehecht,
 En halve pieken, nut in 't hevigst van 't gevecht,
 Met hantpistoolen, met musketten, muskettonnen,
 En donderbussen: och! tot ons verderf verzonnen.

De wegh tot sterven en ten grave, was voorheen
Eenvoudig, 't lijf bezweek, vermoeit en afgestreên.
Nu heeftze meê haer kunst. De doot quam veel te spade,
Men zetze wicken by, en wet haer ongenade.

*Zo veel ge-
weer ver-
haest de
doot.*

Maer op dien voet beschermt de zeevaerdy haer eer.
Zeeschendelaers ontzien in 't blinkende geweer
Te vliegen, en den roof vermeten aen te randen,
Waer aenze vreezen klaeu en vingeren te branden.
Aldus volgt Amsterdam de stappen van August,
En rust zich moediger ten oorloge uit in rust.

*Maer be-
schermt ook
de Zee-
vaert.*

Nu klom ik reets op 't dak ver boven alle huizen,
En hoor een volle zee aen mijne voeten bruizen :
Die schoot, gelijk een stroom, met zestien kraenen af ;
Indien de nijdige Vulkaen, te wreet en straf,
't Bepekete touwerk in zijn kluiuen greep van ondren,
Om 't prachtig zeegebou ten gevels toe te plondren.
Hy teert van afgunst uit, nu Etnaes winkel min
Voorzien is, als 't paleis der Oceaenvorstin.

*Het dak is
bedekt met
water, om in
noot van
brant dat te
laeten af-
schieten.*

'K zal hier niet zingen hoe gy konsten weet te queeken,
En op 't kompaspaneel affschildren al de streeken
En grotten, daer Eool de winden in een zwarm
Uitgecesselt, en hun drijft, met zijn' gestrengen arm :
Hier zomerluchten schept, daer stormen wekt en nevels.
Noch hoe vrou Zeevaert uit het het marmre velt des gevels
In eene zeeschulp treet, en voert een stevenkroon :
Daer Nimf Cymodoce met andre Watergoôn
Voor buigen, met meer glans op haer gewyde haeren,
Als trotse Agrip, de schrik der Aktiaensche baeren,
Op vorst Eneas schilt zoo konstig gegraveert.
Noch hoege op uwe kruin, vier winden toegekeert,
Blijft torssen onvermoeit vier kopre hemelklooten,
Met hun verguld gestarnte, elk in zijn perk besloten.
Gy zijt zoo groot, dat, hoe 'k meer vordere in dees stof,
Geduurig ruimer velt zich opdoet u ten lof.

*In de ge-
vels zijn
Watergoden
gehouwen.*

Het nieu Hoe groot gy zijt nochtans [wat vreemdling zal 't gelooven ?
Magazijn. Dit gaet de pracht van Rome en Memfis ver te boven]
 Noch is u zulk een ruim gevaerte veel te klein.
 't Was nodig dan dat weêr een nieu kasteel verscheen,
 Uw kamenier verstrekte, om op Mevrouw's begeeren,
 Met d'overige prael haer kamers te stoffeeren.
 Ik zie die groote wijtte alreê zoo vol gepropt
 Van 't kostlijk overschot, de holen zoo gestopt,
 Dat muuren uit gelit en hoefflag zullen knellen,
 Of al dit zwaer beslag uit dak en wanden zwellen,
 En springen verder uit. ô machtig wapenhof
 Wat wordme een ruime beemd ontflooten tot uw' lof!
 Want hoege uw' rijkdom meer verdeelen ziet en wassen,
 Hoe minder gy behoeft op 's vyands maght te passen,
 En hoe geruster 't Land zich op uw hulp verlaet :
 Schoon 't andre regels volgt in 't stieren van den staet.
 Die heerschappy heeft min te vreezen voor tierannen,
 Die, naeu ineen verknocht, haer grenzen kan bespannen,
 En houden overal den soudenier in tucht :
 Als die gesplitst, gedeelt in allerlei lucht,
 Zoo drae een vreemde vuist haer uit de rust komt kloppen,
 Het gaepend rijk met geen krijgstroepen weet te stoppen.
 'T verloste Funen tuig, wat kraght een leger stuit,
 Dat op zijn posten, dicht in zijn geleeden sluit. (werven
 's Lands hooftscheepstimmerwerv maekt hondert minder
De Scheeps- Voor haeren luister doof. niet anders zijn de verven
stimmer-
werv. Door 't goddelijk penseel van Rafel gefchakeert.
Gelykenis Wat voortkomt in het licht, blinkt uit en triomfeert.
 De beelden, in 't verschiet met schaduwen betoogen,
 Verdwijnen meer en meer, en glippen uit onze oogen.
 Wat Godheit geeft my stems genoeg in mijn gedicht!
 Om u, aen wien de staet haer welvaert is verplicht,
 Die d'eer van Amsterdam zoo hoog hebt opgeheven,
 Dat elk nu wanhoopt meer tot zulk een top te streeven

O zenuw van het lant, te roemen naer waerdy!
 Mijn boeckstaef zwol zoo ver dan buiten 't perk van 't Y,
 Als of de Zuiderzee op 't velt van mijn papieren,
 Gelijk een ruime kil, met lossen toomzou zwieren.
 Zoo drae de blonde Auroor, van Titon opgestaen,
 De nacht verjaegt, en verft de kimmén met Saffraen,
 En gloeiend vermiljoen, komt hier van alle plekken
 Een leger arbeidsvolk ter hooge Poorte intrekken:
 Als mieren, die in 't prilft der zomer, even kloek
 Krioclen, even drok verzorgen elk zijn hoek,
 En branden om in vlijt en arbeit zich te quijten.
 Zoo woeltmen hier, en doet de zwarte schaduw splijten
 En scheuren door 't gedreun, daerze al te dicht oopen
 Geronnen, niet voor 't licht des dageraets verdween,
 Die naeulix 't hooft verheft, en arbeit door te breeken.
 Daer galmt het teffens op met kloppen, houwen, steeken
 En bonzen, dat het knarft op yzer en metael.
 De doove Droomgod hoort dat raezen in zijn zael,
 En slaet zijn vaekrigh oog eens open heene en weder:
 Meent dat hy doomt, en zijgt van lieverleede neder.

Gelykenis.

Men leert de wijsheit van Natuur hier over 't hooft.
 Het aerdriek wort van bosch en wildernis berooft,
 De boom ontwortelt en ontheiftert van zijn looten,
 Om die in 't water, en onvruchtbaer frant te pooten.
 Wy leeren de Meermin hier zonder voeten gaen,
 En glijen op den rug door wilden Oceaen.
 Het zeepaert binden wy den breidel aen van achter:
 De wint verstrekt de zweep, die 't sneller jaegt of zachter.
 Wie twijffelt dat Dedael, het Kreetfche frant ontvlugt,
 Op wasse pennen vont een heirbaen door de lught?
 De Kreten zeker zijn 't niet al gewent te liegen;
 Nu Noordsche boomen zelf door 't water henevliegen.
 Hier staet een nieuwe kiel aen 't groeien, en bykans
 Tot aen des hemels tin gebout met trans op trans,

*Het bouwen
 van schepen.*

Daer

Daer houte ribben, uit den kiel geteelt, van buiten
 En binnen wel verzorgt, een' hollen buik besluiten.
Gelijkenis. Zoo vint d'ontleder, die, op't snyspoor van Vezael
 En Vefling, leeft in doô geraemten, altemael
 De ribben rechts en links, gewulft als halve ronden,
 Aen cene ruggraet en haer wervels vast gebonden
 En ingelijft, met spier en peezen hecht verknocht,
 En eerst na twintig jaer te recht in stant gebracht.
 De Boukonst klimt almeê by trappen op in 't bouwen.
 Zy kerft, en klutft, en kromt, woelt met bepekte touwen,
 Splift ankerkabels, hecht met yzre bouten vast,
 En ziet verbaest hoe traeg het bougevaerte wast,
 Dat in een' oogenblik het krijgsgevaer zou breeken,
Quam weêr de dolle Mars de bloetklaroen te steeken,
 Te hitfen frant op frant en vloot op vlooten aen.
 De donder kan een bergh de steile kruin inflaen
 Met eenen bons, die pas nae eindeloze jaeren,
 En tragen aenwas, is de wolken ingevaeren:
 Een Palm, die wortels tot op 's afgronts navel schiet,
 Alle andre boomen voor zijn hoocheit buigen ziet,
 En Nestors eeuwen mocht met dartzel loof staen pronken,
Wort van een nachtorkaen ten gronde neêrgeklonken.
 Polidamas roem nu uw sterkte, daer de val
 Der neêrgeftorte rots, uw grof gebeente zal
 Vermorzlen, en een zwink geen overschot bespaeren
 Van zulk een rijpen oogst, en kracht van zoo veel jaeren,
 Als een geplettert lijk. wie zoekt voortaan ontzint
 Bestendigheid op aerde? een schat die niemant vint;
 'T en zy een eeuwig ty van staetverwisselingen,
 Een eindeloos verloop moght na die glory dingen.
 Verandering heeft zelf in mijn gedichten steê.
 De boupracht sleept my wegh. dan voertme d'yver mee.
 Hier wort het altemael een zwaeren val beschoren.
 Daer heb ik 't grooter pracht en eeuwigheit gezworen.

Wat rook besluit mijn stem? waer staenwe, en op wat groent? *De Smits.*

Wy zien een gloeiende Etne, een' vierpoel in den mont.
Het ambeelt klinkt en dreunt. ik zie het yzer kneuzen.

Woont hier Vulkaen, en zijn Trinakriaensche reuzen,
Of is het Ninrots smits? jae, 't woelt hier alzo sterk,
Als of dit werkhuis slechts gedoemt was tot het werk,
En 't ledig Amsterdam, voor allen noot geborgen,
Vast sluimerde op een oor, en liet vioolen zorgen.

Heel Zweden schiet te kort aen yzer. d'aerde mort,
Ontzegt te leevren al dat hier bearbeit wort.

Wat gloeien in dit hol al ovens, die, in 't blacken,
Uit hun verbrande keel een' vloet van vlammen bracken,
Daerze opgesteegen in den rook, en onbekent
Voor 't oog, vermengen met hun eigen element.

Hier schroomt mijn Zanggodin het aengezicht te smetten.
Vulkaen alléén magh zich met schoorsteenroet blanketten.

Komt, treet den Scheepstuin eens met my ten enden uit.

Hoe ver wy gaen ons volgt dat werkelijk geluit,
En 't is'er even drok met bouwen en kalfactren,
Kielhaelen, sjouwen, om met zuivren voet de watren
Te treden, en bequaem ten dienste van 's landsvlag,
Met ongekrekten moet te pleiten voor 't gezagh
Der vrye Staeten, en gemant met zeemeermannen,
De waterschenders, tuk op roof, uit zee te bannen.
Zoo groot een werk wort met geen woorden afgeleit.

Wy hebben hier byeen de rechters van het pleit,
Die, als den tongricm in het vonnis wort ontbonden,
Het halsrecht donderen uit hun metaele monden.
Elk schijnt gewassen uit den zadel van 't roôpaert.
Elk voert zijn wapen, en een' eernaem nae zijn' acrt,
Van steenstuk, slangen, zeekanonnen, zeekortouwen,
En draeken, die 't gezach der Zeevaart staende houwen.
Zoo lang geen schijnrecht hun beguichelt noch geweld,
Hout hun Hoogmogentheit op zee alleen het velt.

De Scheepstuin, en 't gewoel in de zelve.

Gy Vorsten die den staet begrint met nijdige oogen,
Verstomt, wanneer gy eens zult hooren haer vermoogen.
Al sloop de waterleeu, noit is zijn slaep zoo vast,
Dat niet de rechterklaeu op schielijke onraet past.

Ik wil met voordacht veel van uwen lof vergeten.
De faem van Londen heeft die krachtigst uitgekreeten.
Vaer wel dan Zeejuweel, groei zoo geduurig aen;
Tot alle havens voor uw zeemaght open staen.

'T was eertijts Vorsten werk een Kapitoel te stighen,
Of trots Eskuriael, dat alle pracht zaght zwighen.
Semiramis put aen den gront 's rijksfschatkist uit,
Wannecerze Babel met een' steenen muur besluit.
Een grafkerk voor Mauzool, van marmer uitgehouwen,
Noemt d'arme aeloutheit een' van 's werrelts hoofdgebouwen.

*Het Maga-
zijn van de
Oostindische
Maetschap-
Pj,*

Nu slaen de koopliên hand aen 't vesten van een hof,
Dat alle hoven 't zeil zict strijken voor zijn' lof.
'T schein wonder dat een Stad, uit week moerasch geklommen,

Door haere aenzienlijkheit de werrelt deed' verstommen,
En Amsterdam alleen tot zulk een boupracht steeg,
Dat alle heerlijkheit voor haeren luister neeg.

Maer wic zou geen geloove aen mijn gedigten weigeren,
Die hier een Maetschappy die grootheit nae zaght steigeren,
'Ten zy het Boufslot zelf, zoo koninklijk volwracht,
En d'oosterwerreltkloot geboogen voor haer maght,
Met onverwinbre tong de Nijt in d'ooren klonken.

*Ou erwint
het Oosters-
huis tot
Antwerpen,
dat zijne
vensters met
de daegen
van het jzer
bepaelt.*

Nu mach de Scheldgodin vry met haer koopfslot pronken,
En zoo veel vensters zien in muur gebout en trans,
Als 't ronde jaer een ry van zonnen leit ten dans.

Wy gunnen haer dien roem, en laeten 't oog hier doolen,
Door meer dan duizent en driehondert vensterhoolen,
Ten golven uitgegroeit. zwiig Rome, zwiig voort aen
Waer uw Kolommen en Amfiteaters staen;
Pronknaemen, die met hun geluit maer 't oor vervaeren.
Hier staet het zeeslot vol Oostindiaensche waeren,

Dat in zwacrllyvigheit drie Eilanden beflaect,
En overwint zich zelf in grootsheit en fieract.

De Straet van Sunda vraeg niet meer, alsze aen haer boorden,
De rijkdom van Malakke afleepeu ziet naer 't Noorden,
En hondert kielen propt met d'allerêelfte vrucht
Van Tidor en Ternate, en wat gewenschter lucht
In 't zwangere oosten teelt, wat keel dien oogft van schatten
Verflint ? wat pakhuis die kan in zijn armen vatten ?
Zoo dra zy hoort in haer geambert bed, hoe 't Y
Zijn traeg baren drijft 't Oostindifchhuis voorby,
Die aen de boupracht zich vergaepen, en vergeeten
De Zuiderzee bytijts den stroomtol toe te meeten.

*Dat ook de
Indiaensche
stroomgoden
verwondert.*

De Zuiderzeegod graeut hun onder 't marren toe :
Spoeit voort, trekt sneller aen, wy zijn dit wachten moê.
Gy moogt op uw gemak schoorvoeten of spanseeren !
Wy zullen, ongeacht, de de waterrente ontbeeren ?
En vrugtloos omzien na verversing ? maer ik weet,
Onredelijk gefpuis, waer in ghy u vergeet.
Of zie ik 't niet? mits gy voor Amsterdam komt streeven,
Van 't groene Beverwijk, hoe voort de voeten kleeven
In 't water ? hoe gy luypt, en 't ooge speelevaert
Door 't kostlijk mastbosch, op zijn ankers hier gemaect ?
Al wat'er praelt kan uw nieuſgierigheit weêrhouden,
De torens, 't scheepsgewoel, de pracht der zeegebouwen,
Als of gyze op mijn' gront niet zien konde onbelet.
Niet anders, 't heugtme noch, stont Glaukus meê verzet;
[Hy grenikt op dat woort, om dat hy nu de baren
Met een' verhaesten tret zach in zijn kruik gevaeren.]
Die Glaukus, die op strant een heilig zeekruit eet,
En elzdaem in een' God hervormt is, eer hy 't weet.
Hy zach het zeehof, trots gewulft met hondert boogen,
Maer twijfelde of hy 't zach, en vraegde 't aen zijne oogèn.
Zie daer, die andre vloet die naevolgt, blijft weêr staen.
Zoo Ygod, noop hun vry, en leerze rasscher gaen.

*Ende baren
van het Y.*

*Die van den
Zuiderzee-
god be-
graeut wor-
den over
hun traeg-
heit.*

Wy zw eeren strenger hun die traegheit te besnoeien.
 Hier zweeg hy. en ik zachze al bevend sneller spoeien.

*Macht en
 rijkdom
 van Am-
 sterdam
 hier uit af
 te meeten.*

O koninklijk Paleis ! want Java legt zijn staf
 En 't koninklijke gout voor uwen luister af,
 Een andre werrelt buigt het hoofd voor uwe voeten,
 Met welk een naem zal ik uw Majesteit begroeten ?
 'K verlieve op uw sieraet, en wensch, met rijker trant
 Noch eens de grootheit van 't verbonden Nederlandt
 Te zingen, dat het lang den naeneef klinke in d'ooren.
 Dan zou men uwen naem in vollen luister hooren :
 Dan had ik stems genoeg, om fier, op Maroos tret,
 Geen lier te streelen, maer opklinkende trompet.
 'K zou zingen [daer d'acloude een voorbeeld van ontbeeren.]
 Hoe 't lichaem van den staet zich niet alleen verweeren,
 En in de heirspits kan voor al de leden staen ;
 [Wat Koningdom doet meer ?] wanneer een krijgsoorkaen
 Al zugtende van 't sfrant de vinnen op komt steeken,
 En brult dat voor zijn stem gebergte en rotzen breeken ;
 Maer zelve Leden voed, die 't lichaem overal
 Getrou en onderdaen, in spoet en ongeval,
 Als Hoofdbewintheer, op zich zelf nochtans beruften.
 Dat tuigen d' Afrikaensche en Aziaensche kusten.
 Dat tuig' dit Magazijn der Indiaenschen Raed,
 Niet voor een' Maetschappy voorzien, maer heel den staet.

*De Lijn-
 baenen.*

Nu stont mijn Ykant vol, en wy, van lant gevaeren,
 Laveerden 't aertrijk om door eindelooze baren ;
 En zaghen waer by naght het Kruis in 't water zinkt,
 En waer Arkturus in Boötes tabbert blinkt,
 'T en waer' ik my vergaepte aen onze Lijnbaensflooten ;
 Die spier en zenuwen aen 't lichaem van de vlooten
 Verschaffen, en eer ik haer grootheit overleg,
 Noch duizent treden my afwoekren uit mijn wegh ;
 Om een geslacht te zien dat voor verkeerde gangen
 [Hoe menig lijt'er om ?] gewoon is gelt t'ontfangen.

Dat ons gezicht verblint, en veinzende achteruit
 Te treden, af te zien van aerdsche winst en buit,
 Vast op zijn voordeel loert, en weet zijn eind te rekken.
 Noch veinst het openbaer: en om 't voor ons te dekken,
 Behoeft het breedten vilt noch blinkent koorkleet aen,
 Noch met gebogen hals op d'eene zy te gaen.
 U wort op hooger merkt dit veinzen toegeschreven,
 Gy, die een' schijn vertoont van ingetogen leven,
 Die elk tot armoê preekt, en rechts en flinx niet zoekt
 Dan rijkdom, hoe geveinst gy gelt en schat vervloekt,
 Maer dek vry, looze Sfinx, de klauwen met uw veên,
 De Farizeusche grijns kan ons gezicht niet keeren.
 Hoe gy de trony trekt, en 't logenachtigh oog
 Uit heilige aendacht schijnt te strekken naer om hoog,
 Noch komt de giericheit, vermomt met valsche treken,
 Uw zelf verraden, en geduurigh uit te breeken.
 De werrelt kent uw deught, gy trekt de zelve lijn,
 En moogt de zotten noch bedriegen met den schijn.
 Bemint gy d'armen, en het lijden en verzaeken,
 Hoe schouwt gy zoo bezorgt de nederige daeken,
 En leid uw dartel oor ten dans op luit en veel,
 'T wellustighe oog in zijde en gout? de tong en keel,
 Geleert op huichlery, mag zich geruft verdrinken
 In Rijnschen daeu, zoo lang die niet door 't vel komt blinken:
 Als maer hier onder, om de fleur, een enkel woort,
 Tot lof en dankbaerheit des Scheppers wort gehoord.
 Wat ootmoet, schoon ik 't zocht, kan ik op u vertrouwen,
 Uit wien men niet verneemt als naemen van Mevrouwen,
 En grootsten van het lant. quam Kristus weêr beneên,
 Van daer hy wort in 't heir der Englen aengebeên,
 Zoo deerlijk en versmaet, en met bebloede leden
 Den kruisberg Golgotha al hijgende opgetreden;
 Gy zoud [nu belg u niet, dat ik my uwer schaem.]
 U schaemen in den mont te neemen 's Heilants naem.

*de lijn-
 draciers ge-
 lijken de
 huichelaers,*

*die worden
 hier be-
 schreven.*

Dat gelt u meê, die smaelt op fleepende Lukullen,
 Die fleghte fpijs gebruikt om uwe maeg te vullen;
 Maer hoe de soberheit u toeftraelt met haer light,
 Toont die gemefte buik, en puilend aengezicht.

Wat zanggeeft bijtme in 't oor? laet hier dat fchempen fteeken.
 Gy fchrijft een froomgedicht, geen geefiel van gebreeken.

*De muur
 van Am-
 fterdam.*

'T gaet wel. de trotze muur, die Amfterdam befluit,
 En fteekt aen deze ftreek den hals ten Yvloet uit,
 Befluit mijn landreis meê. nu luft het ons te reppen,
 In open zee een koelte en friffche lucht te fcheppen.
 Een ander zing' hoe ver de muur haar armen rekt;
 Hoe veilig zy de ftad met muurgordijnen dekt;
 Hoe driemael negen fteene, en fcherpgefpitfte punten
 En flanken, uit de borft der breede muurkring munten
 En puilen, onderwulft van boogen, zwaer van fteen,
 Die op een maftenwout geflut zijn van beneên;
 Of hoe een waterbeer, gelijk een rots van onder,
 Drie hoofden van arduin omhoog heft tot een wonder,
 En ftut op zijnen rug, geharnaft met een bult,
 Het fchuimend Y, wanneer 't by onweêr zied en brult.
 De muur van Sina ziet nu vry haer aenzien breeken,
 De weêrgalooze muur die 't daghlicht ziet ontfteeken,
 Als d'oofterzon verrijft met roozen in 't gezicht,
 En dooven in het weft het uitgediende licht;
 Die ftant hout even kloek in 't woeden van de jaeren,
 En fteekt haer voorhoofd by Koréa uit de baren,
 Daer Galoos fnelle vliet door 't uitgedroogde zant,
 Met ongefthuimigheit in Iratuzi frant;
 Van daer wort opgehaelt op hemelhooge duinen
 En bergen woeft en wilt, met ongenackbre kruinen,
 Daer Xenzis Tygerlant het weft in d'oogen heeft:
 Tot datze in 't fteil gebergt de Hoang doortoght geeft,
 En ftut dat trots gevaerte op onverwrikbre ftijlen.
 In eene fchackeling van driemaelhondert mijlen.

Peking draegt op zijn' muur vergeefs zoo grooten moet,
 Wanneer het bloedig heir des Tarters, als een vloed
 Die affchiet met gedruifch, en fchuurt door fteile rotfen,
 Ter muurbreffc ingestormt, 't Sincefch gezagh komt trotsfen,
 En fchokt het ftamlhuis van Taiminga in den gront,
 Dat hondert eeuwen pal op Sinaes troonen ftont.

Uw ringmuur geeft tot uw befcherming grooter hoope,
 Doorlughtfte Koopvorftin en koopmerkt van Europe.
 Zoo d' Arragonner weêr (God keer' dat ongeval.)
 Van bloetdorft opgehitft, quam rukken voor uw wal,
 En opgedondert met ontwonden krijgfbannieren,
 Uw daken dreigde met verflindende oorlogsvieren.
 Geen Goifche Sinon ftak, door Egmonts fchelms verraet,
 Nu Gijsbregts erf in brant, ten zoen van Velzens haet,
 En Waterlant, ten val des Aemftels opgezwooren.
 Sleet vrugtloos op dees muur den afgeramden hooren.
 'K zach d' onverwonne jeugt, elk op zijn hoefflaghtrots
 In 't harnas, ftanen gelijk een onverwrikbre rots.
 Roôpaerden overal gezadelt met kanonnen.
 De punten in een' ftorm flankeeren. Muskettonnen
 En ftormroers, met een bui van kogels, battery
 En muurrammeiers, in een hevige oorlogsty,
 Neêrbonzen, duizenden baldadig ftorm geloopen,
 Gefcherft aen mooten, of in eigen bloet verzoopen;
 Den Ygod, overal verheerlijkt en gewilt,
 Ten hemel heffen zijn driezilverkruiften fchild.

*De Stad
 magh zich
 op haeren
 muur beter
 verlaeten,
 als Sina op
 haeren ring-
 muur.*

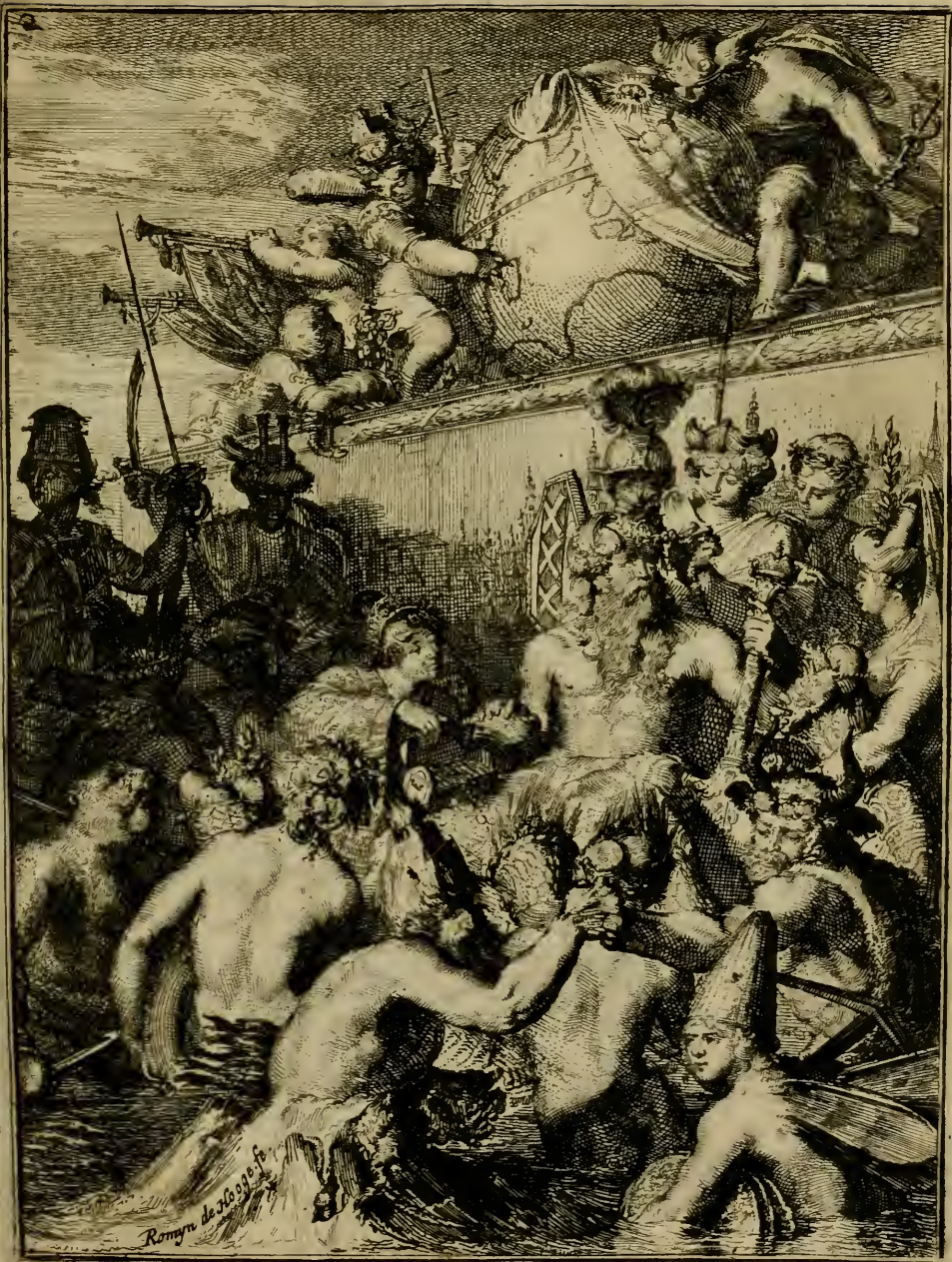
EINDE VAN HET EERSTE BOEK.

I N-

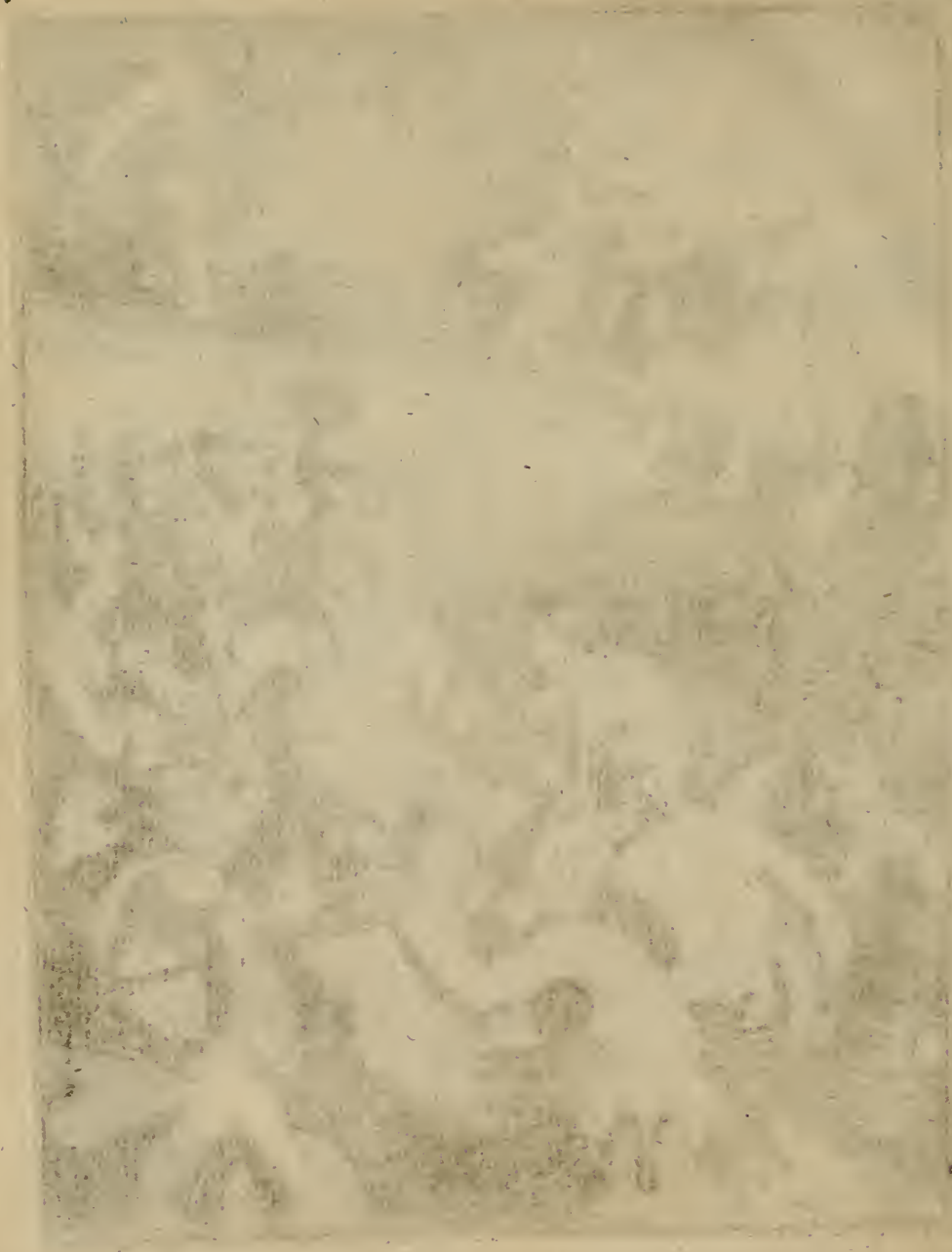
I N H O U D

Van de Print voor het tweede Boek.

DE magtige IJstroomgod zit in triomf ten toon
 Op zijne schulpkarros, en laet zijn bronkruik stroomen.
 Vrouw Zeevaerd siert hem 't hoofd met eene goude kroon,
 Daer zy hem zijn paruik van wier heeft afgenomen.
 De Vreede en Oorlogh staen op schildwacht aen haer zy,
 Die praelt in zijn rondas met eene trits van kruiffen.
 Terwijl de stroomgod word omsingelt met een ry
 Van Vloet en Lantgoon, die zijn scheepen aen zien bruisfen.
 'T getulbande Azien deelt aen de Scheepvaerd uit
 Gesteente, zijde en gout, uit haeren vollen hooren.
 De Zont, gedost met een gehorende offenhuit,
 Begroet de Noortkaep, die de sneeuwacht stuift om d'ooren,
 Met steil gebergt bekroont, en Heklaes fellen brant.
 De Poolische Ceres duikt door hun geslooten handen.
 De Samojeed verschijnt aen 't Groenlandsch walvischstrant,
 En mikt met zijn harpoen, ten dienst der Nederlanden.
 Men ziet'er de Moorin der Gibraltarsche straet
 Verschijnen, 't hoofd gehuld met Herkules pilaeren;
 Waer by de Spaensche vrou in 't blanke barnas staet,
 Wiens Schildleeu 't heilig kruis grootmoedig blijft bewaeren.
 De maegt van Sina stort haer koffer in den schoot
 Des IJstrooms. De Zwartin verbeelt ons d'Indiaenen.
 De zwaere steen braveert met d'Amsterdamsche vloot,
 En Amsterdam. Merkuur komt ons de Scheepvaert baenen
 Om hoog, en schuift, door hulp der Maetschappy verlicht,
 De nieuwe werrelt de gordijn van 't aengezicht.

Romyn de Hooge fr

D E

Y S T R O O M.

HET TWEEDE BOEK.

DE steven nu van land. vaert wel gy watersloten,
 Gy strantpaleizen, die in schaduw van uw vlooten,
 Als achter eenen schilt, geruster slaept, dan of
 Vulkaen u een rondas van Hemelsche erts en stof

*De dichter
 begeeft zich
 op het Y.*

Gesmeet had, en daer al uw zeemacht ingedreeven,
 Noch schooner dan de schilt aen Thetis zoon gegeven.

't Orakel, van Apol ten dryvoet uitgebromt,
 Mackt al de werrelt voor die waerheit nu verstomt,

Nu gy ô Amsterdam, met houte watermuuren,

Wie aen uw' zeeftaf blaft groothartigh kont verduuren.

Vaer wel. 'k heb elders nu mijn toghten heengezet.

Wy hebben op zijn tijt uw glory getrompet.

Houd op gy winden, die mijn groete durft verstooren:

'K weet zelf, door 't gieren van uw pennen, niet te hooren

De woorden die ik spreek. Maer hoe! wy zijn verrast;

Wy worden weg gesleept: of stae ik pal en vast,

Maer deift het land te rugge? ondankbaer land, stap henen.

Stap voort. zoo druk voort aen een zwaerder berg van steenen

Uw hart; zoo ver mijn oogh kan reiken langs de kust,

Daer gins de lucht zijn hoeft gemakkelijker rust

In 's aerdrijks schoot, en blijft van bloode schaemt bevangen,

Of root van minnegloet, op haere kaeken hangen.

Zoo dring' noch Amsterdam zijn ruime vest van een!

Van yder uit ontsfagh, geviert en aengebêen.

Eool, gy Grootvorst van de worstelende winden,

Vergeet die muiters in hun kerker niet te binden:

*Aenspraek
 aen den ko-
 ning der
 winden.*

De Westewint alleen blaes mijne zeilen op.

Voort jongen, wend het roer, en hael het zeil in top.

Ik voel een zoeter wint my speelen in de haeren.

ⁱK vertrou my anders niet op weifelende baren.

Leander, schoon hy wiert beschut van Citereë,

En Heroos blaekende oog hem toelichtte over zee,

Daer 't pekels teiler schuurt, en neêrstort van weêr zijden,

En 't Grieksche Sestus scheid van 't Aziaensche Abyden,

[Door Helles doot beroemt, die aen haer broeders zy

Wiert ingezwolgen van der golven razerny.]

Liet zelf, daer Venus schreide, in 't woeste zout het leeven;

Vergeefs op riemen van zijne armen voortgedreeven.

De moedige Ajax tart vergeefs in arren moet

De stormen, daer hy zelf gedompelt in den vloet,

Zijn hoofd te barsten stoot, en duizent naeu ontflippen

Het akeligh geklots der Kafareesche klippen.

*Droefneit
van den Y-
stroomgod
over het
verdrinken
van den Bo-
heemschen
Ersprins in
zijn vloet.*

En gy, verwaende stroom, die mijne vreeze hoort,

Gy hebt uw handen mée niet onbevlekt van moort

En bloet, geboren om noch eens de staf t'ontwringen

Der Beemen, uit den vuist der wederspanningen;

En d'Elf te buigen voor de koninklijke vlag,

En al 't Hircijnsche woud te dwingen met gezagh:

Zoo uw krankzinnigheid, afgrijpselijk aen 't woeden,

Hem niet begraven hielt in 't kerkhof van de vloeden.

Nu roem vry, datge in 't laetst, maer al te laet, bedaert,

Uw lokken scheurde uit rou, en schond uw' zilvren baert,

En met een ydle hoop, om 't vorstlik rif te warmen,

Het d'Yvorstinnen gaeft in haer medoogende armen.

ⁱT bleef doot nochtans. en gy, geparft van ongedult,

(Gelijk een oude Leeu in wildernissen brult,

De gront van onder loeit, wanneer hy aengefchonden

Van razernye, heeft zijn eigen wulp verflonden.

Al 't boschgedierte ziet, verbaest op dat geschal,

Nae zijne hielen om, en vlucht door berg en dal.)

Gelykenis.

Gy daghvaert met geschrei, te jammerlijk verslagen,
 De schorre lijktrumpet der donkere onweêrvlaegen;
 Wekt zelf uit wanhoop uw' aertsvyant het Noordwest,
 Daer hy gedooken lagh en sluimerde in zijn nest.
 Die stort u op het hoofd met eenen barst. de stroomen
 Toen aen het bulderen, met losgebroke toomen.
 Al zou Deukalion, noch eens de doot ontvlugt,
 Al 't menschedom zien gesmoort van bange waterzucht.
 Zy rukken tegen een, en steigeren en storten,
 Gelijk twee legers, die afgrijslijk saemenhorten
 Met eenen wapenkreet, en razende en verwoer,
 Het velt verdrinken in een meir van rookend bloet.
 Men zietze strijken met kadijken, muuren, weien,
 En met een heefche keel het vorsten lijk beschreien.

Gelijkenis.

Zy schreiden noch misschien, zoo niet een sterker dam
 En zwaerder waterbeer den vryen loop benam
 De brakke traenen, die, in 't snerpen van die wonden,
 Ter holle dijkbreffe in, een' ruimen boezem vonden.
 Nu sluitenze door dwang die kraenen toe, op dat
 Zy zelve niet hun hoofd versmooren in het nat.

Een ander schelde vry voor gierig en verwaten,
 Die op een zwemmend hout, van alle hulp verlaeten,
 In 't gaepend pekelschuim, gedreigt van rots en plaet,
 Begrint van 't gloeiende oog der Beeren in dien staet,
 In 't aengezicht der doot, door al de werrelt trekken,
 Om eene hantvol zants die noch hun hoofd zal dekken:
 Zoo niet een donkre kolk, eer zy de steile Kaep
 Van Goede Hoop bezien, hun eeuwig wiege in slaep.
 Wy zullen, schoon ons mée die watervloek moght treffen,
 Hun edelmoedigheid tot aen 't gestarnt' verheffen.
 Een zelve hemel hout het aerdrijk in gewicht.
 Dat lacht zijn' minnaer toe alom met een gezicht;
 Maer hier met stuurscher, daer met lieffelijker vlaegen.
 Een vliegend vlot magh ons het vaderlant onttraegen,

*Troost voor
 den zeeman,
 en verdedi-
 ging der ze-
 vaert.*

Maer nergens 's Hemels oog, dat blijft ons even nae,
En slaet ons overal met duizent fakkels gae.

Die van geen aerde voelt zijn' kouden romp bezwaeren,
Eerst een doorluchter zark in 't glaezen graft der baren,
En sluimert, overwulft met 's Hemels blaeuwe tent.

*Oorsprong
der zelve.*

Wie was hy die zich eerst ter zeevaert heeft gewent,

En, duikende onversaegt in uitgeholde boomen,
Bestont te glippen op den gladden buik der stroomen ?

Op dat de stevenkroon zijn beeltenis vereer,
Zoo lang maetroozen zich betrouwen op het meir.

De Britten, afgericht op rooven en vrybuiten,

Braveerden lang ter zee met zwakke leêre schuiten :

De Nijl stont lang verbaest, dat hy zijn' snellen vliet

Met vlotten zach beslaen van dichtgevlochten riet :

Heel Grieken waegde, toen de zeilkunst aen het groeiën,

Op 't zeespoor van Dedaël, in zee stak, sonder roeien,

En op haer wïeken dreef, schoon Ikarus, te stout

In 't vliegen, plompte in zee, die noch zijn' naem behout.

*Wiert eer-
tijts uit be-
hoefsiicheit
gebruikt.*

Maer Nereus wiert eertijts alleen geploegt van scheepen,

Om schaers van 's nabuurs kust den nootdruft aen te sleepen :

Nu snijtmen Thetis rug, zoo ver zy onbepaelt

Het Noorden niet ontduikt op 't waelen van de Naelt,

Met watertorens en gevleugelde kasteelen :

Braekt vuur en donder uit metaele en yzre keelen,

En tart de stormen met gevaerten, uit het zout

Zich heffende, als een berg van yzerwerk en hout.

*Nu uit weel-
de, en om
schatten te
vergaderen.*

Nu zeilme om rijker oogst van kostlijkheên te vinden,

Van 's werrelts navel af naer alle vier de winden,

En streeft de zon voorby, die al te lang gedraelt

Haer halve ronde sluit, eer zy hen achterhaelt.

*Reize nae
Nova Zem-
bla van
Heemskerk.*

Daer Heemskerk, onder 't ys in eindelooze nachten

Begraeven, even fier de golven durf verachten :

Verlaet met nieuwen moet zijn' vaderlijken gront,

En vaert ten tweedemaal den ysbeer in den mont,

Om achter Tartarye en Samojeedsche stranden,
 Door grondelooze zee in Indiën te landen
 Met korter vaert, ten trots van 't Arragons geweld,
 Dat met zijn duimen hielt de keel der zee beknelt.
 Maer hoe vol viers hy streeft, ten roem der vrye Staeten,
 D'ysrotzen zijn te groot, die voor geen hitte ontlacten.
 Het uitgediende licht rolt steil ten kimmén af,
 En blaest zijn lampen uit. de nacht lokt uit het graf,
 Met een benaede zucht, als zelf van vrees bevochten,
 Sneecubeeren, dol op roof, en moordende ysgedrochten,
 Lang in den afgrónt weggescholen voor het oog
 Des Hemels, die, nu trots opborrelende om hoog,
 Van honger woeden, niet ontzien hen aen te randen,
 En maelen bekkenceel en schenkels met hun tanden.
 Al 't marmér dreunt en juilt van spóoken zonder tal.
 Noch zaegtge ô Yftrooni hen belanden aen uw wal,
 Na zulk een Ilias van doorgestrede plaegen!
 Die zich geen Herkules vermeetén zou te draegen,
 * Schoon hy gebergten scheurde, en bonfde met den vuíft,
 Daer Amfitrijt nu door den open boezem bruißt,
 Het hemelhoog Abyle en Kalpe van elkander;
 En scheide Europe, neêrgeboogen voor zijn' stander,
 Van 't woefte Barbarye, en daer de Kreeft om hoog
 Den Afrikaner zengt met vlammen van zijn oog.

Maer ziet, terwijl ik spreek is 't land my verre ontweeken.
 'K zie duizent kielen, vast gereet in zee te steeken,
 En duizent ryën op haer ankers ondereen.
 De zoele wint boort flaeu door zoo veel zeilen heen,
 En blaest my over 't hooft. hoor, welk een bly geschater
 En vrolijk juichen rijst, gelijk een wolk, op 't water!
 Ik hoor de zeetrompet en trommel, en gekrijs,
 En 't gieren en gedruis, op een vermengde wijs'.

*'z Gekriemel
 en leven op
 het Y.*

* Men zegt, dat Herkules de twee hoofden, of pilsérbergen van de Straet van Gibraltar van een scheurde, en door het invloeién van de zee Europe en Afryke scheide.

Help Hemel ! slaet my daer de blixem in mijn oogen,
 En volgt de donder nae ? o neen ! ik ben bedroogen.
 'T zijn duizent blixems die my treffen in 't gezicht,
 En duizent donders die aenrollen op dat licht,
 Hoe Zeeliên is zoo drae Salmoneus straf vergeeten,
 En Elis kopre fluis ? waerop de schelm verneeten
 Den donder naebootzeerde en blixem van Jupijn.
 Het geen gy waerlijk doet, deed hy alleen in schijn.
 Zy slaen het in den wint, en streeven door de baren,
 En schuuren langs den buik des Ystrooms onder 't vaeren,
 Dat hy zijn hoorens krimpt, en dubbele pyn gevoelt,
 Als hy het taeie slijm vergeefs van Pampus spoelt.
 Gaet Helden, en kan nu Jupyn die hoon verdraegen,
 Zoo dreune uw donder, van daer 't Oosten op komt daegen,
 Tot daer het gloeiend licht de Westerkimmen blaekt
 Met eenen zoom van vier wanneer 't zijn daghreis staekt.

*Vaert nae
 't Oosten en
 Sina.*

Een deel zal nu uit zee zeshondert zonneklooten
 Zien klimmen, eer het keert met rykgelaede vlooten,
 En staen verwondert, als het middaghlicht met pracht
 Gesteegeen op den troon der wolken, in zijn kracht,
 De schaduw barnt en smelt, terwyl de brant aen 't groeien
 De blauwe gordels zengt, den middelriem doet gloeien ;
 Daer Doris flaeu van hitte in 't nat van dorst versmacht ;
 Maer al hun tegenspoet verzoet de ryke vracht.
 Geen wateronheil zal hun moet de wicken korten,
 Nu Sina haeren schoot niet weigert uit te storten,
 En Atlas gouden ooft met onbekrompen hand
 Tefchenken, schoon het zucht in een' benaеuder band,
 En 't ryxhof te Peking, van 's Tarters byl getroffen,
 Noch tuigt met welk een smak de grooten nederploffen
 Uit hun' verheven top, daer 't ryk in diepen schroom,
 Den grootsten Keizer zagh gehangen aen een boom,
 En 't stervende aengezicht, met lootverf overgoeten,
 Des ryxsaffraenstroom en Kiang den mont geflooten,

Die, vryer nu het hoofd verheffende in de zon,
 Hun oogft ontladen in de veften van Kanton,
 En met een koninkryk van fchatten ons vereeren,
 Terwijl maetroozen t'huis in 't zyden kleet braveeren.

Een ander deel spat wyt ter werrelt uit, en trekt
 En boort door d'enge ftraet van Magellaen ontdekt.
 Ontziet niet buiten huis en vaderlant te woonen
 By Perüanen, en verwoede Patagonen,
 Bergreuzen, tegens 't heir des Hemels noch gekant,
 En al wat brult en moort aen 't Mexikaenfche frant.
 Zy trêen de fchedels in van vreeffelyke draeken,
 Die eeuwig op de wacht hier 't gulde vlies bewaeken,
 Dat Kolchis vacht verwint. hier is de goude vrucht
 Die Atalante ftuite in 't midden van haer vlugt.
 Hier groeit de goude tak, voor wiens vergulde vlammen
 De poort des afgronts uit haer grendels fpringt en krammen.
 Het gout regeert het al. wanneer Jupyn in goud
 Verfchynt, daer Danaë gekerkert zich onthout,
 En d'overspeeler komt ter flaepzacle ingeftreeken,
 Zijn alle wachters ftom, en d'oogen uitgefteecken.
 Hoe menig draegt, gelokt door een vervloekte hoop,
 Van eerelooze winft, haer eerbaerheit te koop!
 Maer d'eer magh boven 't gelt zoo ver in waerde praelen;
 Als 't gout verdooft den glans der mindere metaelen.
 Noch keert het menigmael by zyn' bezitter wêer,
 En trooft hem nae 't verlies. ooit keert verloren eer.

Vergeefs heeft vrou Natuur, voorziende d'ongelukken,
 Bestaen het goudland van den aerdkloot af te rukken
 Met eindlooze zeen, nu 't nae zoo lang een nacht
 Van 't ftoute Spanje is uit zijn' kerker voortgebracht;
 En 't gout, veel nutter in den Oceaan verzonken,
 Uit's aerdryks aderen en naere bergfponken
 Is voor den dagh gefleept: maer met vergifter lught
 Als Cerberus weleer, te laet de knots ontvlught

*Vaert nae
 Amerika,
 en de Goud-
 kuf.*

*Vergeefs
 van de Na-
 tuur met zo
 wyd een zee
 afgefchei-
 den van
 Europe.*

Van Herkules, die hem in 't oog van 's Hemels daken,
By zijn drie keelen sleept, die vier en vlammen braeken.

O goude stranden, zeght, hoe was u 't hart te moê ?
Toen 't woedende Kastilje u met zijn yzre roê
De lenden morzelde ; daer 't bloet uit uwe stramen
En racuwe wonden vast afzypelende, en saemen
Geronnen tot een beek, uw eigen keel benout,
En brantmerkt met zijn root het aengezicht van 't gout,
Dat daeluw was van vreeze en bleek om 't hoofd bestorven
Voorheen. een pest die eerst de werrelt heeft bedorven,
En bragt de gierigheid, die kanker van 't gemoet,
En die, de wreetheit voort, verhit op menschenbloet.
Verwaten moeders van de Helische razernyen,
Die met verjaerden wrok het menschendom bestryen.

*De geest
van den
Mexikaen-
schen Kei-
zer Ataba-
liba waert
daer noch,*

Men zegt dat schippers hier by naeren nacht, de geest
Van Atabaliba, angstvallig en bevreesd,
Op 't onbewoonde strant rinkinken zien en spooken
Met een bebloede toorts, de zwarte haeren rooken
Van 't bloedig zweet, dat van de doodsche wangen stroomt.
Hy bront,maer smoort zijn vloek in 't harte,als noch beschroomt
Na zijn rampzalig eind, voor trouloosheit en laegen,
Men hoorde hem in 't eind vervoert van granschap klaegen,
Met zulk een hol gedruifsch dat al den oever vult :

Gelijkenis.

Gelijk een boschleeuw in wildernissen brult,
Wanneerze dol van wrack den roover nae wil jaegen,
Die haer verraederlijk de jongen heeft ondraegen
En 't weerloos nest geschaekt. ô sprak hy, die met my
De slaegen hebt gevoelt der Spaensche tieranny,
'T verveel u niet mijn ramp en ongeval te hooren.

*spreekt
onze ma-
troozen aen.*

Zoo drae de nieuwe vloot quam door onze engten booren
En lande in Panama, [och was zy noit geland !
Of had ikze in het eerst gezet in lichten brant.]
Liep strax een hofgerucht : op dryvende paleizen,
Quam een gebact geslacht uit d'andre werrelt reizen,

Niet zwart, maer 't aengezicht zoo wit als kryt geveest.
 Een koude schrik ryt door myn leden. 't hoeft besteeft.
 Een deerlijk voorspook ! 'k voel myn' zetel driemael kraeken.
 Een bange en diepe zucht rolt driemael door de daeken
 Van 't hof, en hadme toen mijn nootlot niet verrâen,
 'T paleis van Magokappe en Kusko zou noch staen.
 'K had hen op strand geslaght, vermant de zwakke vlooten,
 En 't goddelooze bloet al juichende vergooten.
 Noch trêenze toe, en zien met arendsoogen om
 Nae gout, hun hoogste goet en eenig Heiligdom.
 Zy flokken 't vraetig in als hongerige raeven,
 En hangen op het aes. men zietze alom aen 't draeven
 En grijpen. 't eene schip volgt nu 't op ander voort.
 Toen kreet het gansche ryk geduurig brant en moort.
 Wie zouze tegenstaen ? zy blixemen en donderen,
 Als of ons d'afgront zelf bestormen quam van onderen :
 En aerde en hemel, van hun dwinglandy vermant,
 Mee had gezworen in hun trouloos vloekverbant.
 Wat dolheit voerde u aen, zegt ; bloedige tierannen,
 Zoo verre uit onze lucht en werrelt weggebannen,
 Te vallen in ons erf, en 't ryk, daerge u geen' voet
 Moogt eigenen met recht, te mesten met ons bloet.
 Daer 't Esmeraltebosch de vrouwen 't haer zach wringen
 Tot stroppen, of het hart te barste op rotsen springen.
 Terwyl Tunië noch het albespieglend oog.
 Der zonnegodheit smeekt, dat zy haer wangen droog.
 'T gaet wel. de wraek is gaende, en wankt haer taeie roede.
 Ik zie'er duizenden, noch dronken van den bloede,
 Een bloetvlak meeten, en den afgeweiden grond,
 In 't vallen, byten met een halfbestorven mond :
 Den broeder van zyn bloet in 't harnas aengevochten,
 De lyken tot een prooi van honden en gedrochten,
 En met uw eigen zwaert, ô wreede, die verwoet
 Uw felle klauwen verwde en myn doorluchtig bloet ;

Mijn droeve schim gepaeit, die eindelijk rust van waeren.

*En wort
getroost
door de ne-
derlaeg der
Spaenschen.*

De schippers zien allengs zijn hevigheit bedaeren,

En 't ongeruste spook schynt vrolijker van tret,

Nu 't hoort, hoe moedig Spanje in Neêrlant is verplet,

En eindelijk vervolgt, verjaegt op alle stranden,

De vlag der hoogmoet strykt, en groet de vrye landen.

Daer al de mijnen van het kostlijk Potozy,

De zilverkuilen van Ciarke, in zulk een ry

Van jaeren noit geschaekt, de schatten van Afryke,

En al het gout van 't uitgeplondert Ameryke,

Niet stopten aen die bron en springvloet van verderf,

Dat drie Filippen heeft gestooten uit hun erf.

O stroomgod belg u niet! zoo ik myn borst voel blaeken,

Om op een ruimer plas de geesten te vermaeken.

Zoo ik 't gevleugelt paert door Febus gunst beschry,

Uw' ryken stroom verlaete, en vlieg de wint voorby,

En achterhaele uw vloot, die, half 't gevaer ontvaeren,

Vier maenen onvermomt zagh klimmen uit de baeren,

*Beschrij-
ving van
een Orkaen.*

En d' Afrykaensche zee verlaetende, vol moet,

De wydberoemde Kaep voorby zwiert met den vloet:

Die, als een breede tong, wêerzijts in zee gelegen,

Om aemtoght hygt, en roept Neptuin om storm en regen;

Die meenigmael, vermoeit van 't bidden en gekryt,

Met bei zijn handen 't nat der zee ten hemel smijt;

Dat voert een wint, matroos uit d'oogen, op zijn veder:

't Stort door zijn zwaerte in 't eind gelijk een donder neder,

Knarst rorsen en gebergte in flarden, torst de kiel

Aen 't blind gestarnte, en druktze ofze in den afgront viel.

Der wolken spongie schijnt met een' greep uitgewrongen.

Op d'eene stortvlaeg komt voort d'andere aengedrongen.

De zwarte nacht voert storm op storm aen op haer vlerk.

Nu scheurt de stroom den gront, nu rijft hy als een kerk.

'T vervaerlijk onwêer loeit met weêrlicht, blixem, donder

En donderkloot, en roert, al buldrend, 't opperste onder.

Een donkre Orkaen rammeit, en snort met slag op slag,
 Als of weêr d'aerdkloot in een ruwen baiert lag.
 Eool rukt brullende de stormrioolen oopen.
 Al d'onweêrwinden van vier oorden toegelooopen,
 Beproeven kruin op kruin al zwoegende en verhit,
 Daer d'elementen zelf geschokt, naeu hun gelit
 Bewaeren. Febus 't hoeft verschuilende in zwart laken
 En lanifer, hoort zyn as en kopren diffel kraeken
 Van 't stormgewelt. de kap des hemels dreunt en beeft.
 Het pekcl zied en schuimt. de dollc zeeform heeft
 Het grondzand omgeroert. het grondloos hof doen beeven
 Van Thetys, klippen van haer wortels afgedreven:
 De hulken, in dien noot verftroit van ree tot ree,
 Een hondert myl te rug gerukt in wilde zee.

Maer wy zyn dit gevaer nu boven 't hoeft gewaffen.
 Hier âemt een zoeter lucht op d'Indiaensche plassen.
 De zon, in haeren trans met schooner gout getoit,
 Heeft ryker glanssen op het glas der zee gestroit,
 En vormt een tintlend licht, die wonderlijke straelen
 Niet ongelyk, die, als een zoele nacht komt daelen
 Op vleermuisvleugels, heel de Melkweg, overal
 Van kleen gestarnt bezaeit, gelijk een bloenryk dal,
 En zoo veel oogen, die een Hemelschildwacht strekken,
 Den wakkren Palinuur door haeren glans ontdekken.
 Zoo strevenwe op, nu daer 't bevroze Noorden beeft,
 Nu daer het Zuiden wort gebræden van den Kreeft,
 En onderstaen tweemaal, in 't moedig heenebruisfen,
 Den ongeemeten riem des aerdkloots door te kruisfen;
 Tot dat Batavie ons verwelkomt op het slot:
 Dat even fier 't geweld van 't machtig Java knot,
 En velt de benden van Makasser voor zyn voeten,
 En ziet d'opgaende zon zyn mogentheit begroeten.

Gelykenis.

Van hier, ter koopvaerdye of oorloge uitgeruft,
 Verdondrenwe aen weerzy al d'Indiaensche kust,

En houden in 't gewicht de maght van hondert vorften
En koningen, op dat geen krijgsman, los geborften

Gelijkenis (Gelijk een Olifant herkaeut een' ouden wrok,
Verbreekt en bryzelt, in het eind, zijn yzer hok;
Werpt boomen op zijn snuit uit d' aerde met den wortel,
En stampt zijn' tuchtheer zelf, en wat hem keert te mortel.)
Zich opwerpe, en verwaent den nabuurvorft verdrukk',
En stae Batavie in het licht met zijn geluk.

Schatten der Oostindische Maetschappij in Indien. Terwijl de Maetschappy, door kracht en nutte vonden,
Hen kort het oorlogszwaert houd in de schêe gebonden,
En, als een staetarts, uit de teikens weet, wat zucht
Dè rijxpols jaeght, volgt elk gehoorzaam haere tucht.
Zoo vlocit, gelijk een stroom, 't geen Indiaen en Mooren,
Die al de vaste kust zien naer hun wetten hooren,
En 't geen d' Eilanders, zoo verdeelt alom, en groot
Van schatten, gaeren uit hun oogst, in Néerlands schoot.

De Kormandelsche kust geeft Suiker, De Kormandeller schenkt het merg van suikerrieten,
Een hemelsch Manne, niet als dankbaer te genieten,
Dat yders tong vernoegt, den lekkren honger wett,
En alle spijzen maekt een aengenaem banket.
O lieflijk rietbloet, gy weet de doot te keeren,
En d'onverderflijkheit den vruchten te vereeren!
Hoe rykelyk verzoet uw schat den angst en 't leet
Des zeemans, die zoo verre u haelt met bloet en zweet!

En elpenbeen. Het sierlijk elpenbeen wort mee van hem gezonden,
Dat onlangseen geweer verstrekkende in de monden
Der Olifanten, nu mischien gedraeit, en schoon
Geheldert, sieren zal een' vorstelijken troon.

De Malabaersche, De Malabaer verzielt de Nederlandfche vlooten
Met peper, 't vier der aerde, in dezen kern beslooten,
En in al 't water van den Oceaen bewaert
Voor schipbreuk, 't zy haer kleur naer 't vel der Mooren acrt,

De zwarte, witte, En zwart gerooft is van de heimelijke vonken;
Het zyze gladder, en met bleek vernis beschonken

Van buiten, quijt gelijk een minnaer, die den brant
Der liefde slaet om 't harte, en blaekt zijn ingewant ;
Of datze lang, en als een druiftak uitgedeegen,
Nae haere grootheit heeft een' grooter gloet verkreegen.

*En lange
Peper.*

In 't vruchtbaere Kochin, daer een gewenschte Mai
Geduurigh 't velt vereert met haere bloemlievrei
En looftapijten, propt matroos de zwemmende eiken,
Die met hun vleugels schier aen 's hemels afien reiken,
Met witte Gember en haer' kostelijken klaeu,
In zonneglans gedroogt, of in een lieven daeu
Van suiker ingeleit, om koude en zwakke maegen
Te sterken, en den smaek met eenen te behaegen.
De stoute zwemmer haelt voor hem, aen deze ree,
Den paereloeffter uit den gront der baere zee
En paerelbanken op, zoo diep in 't nat verborgen,
Als of Natuur, begaen met onze onnutte zorgen
En Giericheit, die al des werrelts oogft verflint,
En hoe verkropt van schat, noit haer genoeg en vint ;
Noch hoopte, door de diepte en afgront van de golven,
En rissen, in den nacht van 't water weggedolven,
De watermonsters, en gedochten, heet op bloet,
En d'Oeverkrokodil, en Zwaerdvifch, die hier woert,
Haer af te schrikken, en die stoutheit in te toomen.
Vergeefs : zy tart de doot, en 't dreigement der froomen.

*Cochin
geeft*

Gember

Nu wert een ryke schat van paerlen aengevoert,
Waer van de schoonste zyn gereegen en gesnoert,
Om zich te fpieglen in den boezem der Mêvrouwen,
En met het levend sneeu van 's Joffers hand te trouwen.
De minder foort, tot meel gewreven, en verteert
In bytenden azijn, en weêr door konft verkeert
In zachter stof, en meer geloutert van zyne aerde,
Versterkt het harte, en blyft door artzenye in waerde.

*En Paer-
len.*

Het machtigh Bifnager en Indoftan, vorstin
Van hondert rijken, geeft aen Nêerlant, om gewin,

*Bifnager
en Indoftan.*

Katoenen. En speceryen in te ruilen voor haer waeren,
Een pakhuis van katoen, en gout en zilverbaeren.

Bengale, Bengale, dat zoo breed gezeeten langs het frant,
Gelijk een boog gekromt, ziet hoe de zeegolf brant
Op haer vermaerde kufft, de laetste, die den stander
Des rijks liet vallen voor den troon van Alexander,
(Dus zegtmen) toen hy vol en dronken van geluk,
'T vaste Indiën den hals geparft had in zijn juk;
Bengale, 't ryk kantoor der Morgenlandgewesten,
Geeft aen den Batavier een zee van fchat ten besten,
De groote Ganges zet met vreugd den rykdom by,
Op zijnen vloet betrouwt, ten dienft van 't fcheeprijk Y;
zijde, De Zyde, min van waërde, of eedeler van draeden,
Kabeffe en Bariga, in baelen afgelaeden,
En zyde kleeden, vol van luifter tot de pracht
Gemaekt, en 't Moorfch gewaet, hun koninglijke draght.

Diamanten, Het Diamantgesteente, in 's afgronts nacht verzonden,
En met een bruine korft zich dekkende in de gronden
Van 't duifkere gebergte, en mijnen, naer en wild,
Wort hier in 't licht gezet; tot dat het net gefchilt
Van zijn' onreinen baf, geheldert en gefleepe
Aen onzen Yftroom, wert in konftigh goud gegreepen,
Geboogen tot een' ring, of borft en halskarkant,
En flonkerenden boot, die door zijn' gloet en brant
Ons 't oog verbyftert met een weêrlicht van zijn ftraelen,
Daerze op elkâer om 't zeerfte affchietende, verdwaelen.
O aerdſche ſtarren, die alle eeuwen vier en gloet,
En lucht en water tart, terwijl gy ons 't gemoet
Vervroolijkt met uw ſchoonte en gloeiende koleuren,
Hoe waerdigh zijtge 't hoofdten zankuil uit te beuren!
En met uw duurzaemheit, en 't onbefmette licht,
Dat altijt even blank ons toeftraelt in 't gezicht,
Van ongeveinfde trou een waere ſchets te toonen.
Gelijk gy 't echtverbant noch daeglijks pleegt te kroonen.

De vuurende Robijn, om zijnen glans geacht,
 Wort van dees handelkust den Yfroom toegebracht.
 En gy, o waterende en blaauwende Saffieren,
 Zult mee de waterkroon des Ymonarchs versieren,
 En streelen hem het hart met uw verborge kracht,
 Als gy hem vrolijk maakt, en 't streng gemoet verzacht.
 En gy Granaetgesteente, al schijnen uwe glansfen
 Betoogen met een wolk, en droeviger te dansfen,
 In 't blikken van het licht der middagzon gedaegt,
 Gy hebt een deftigheit die mijnen stroom behaegt.

*en ander
 kostelijk
 gesteente,*

Om zulk een weerelt van geschenken, uit alle oorden
 Hier toegevlocit, weêr af te scheepen naer het Noorden,
 En, veilig voor geweld, te brengen over zee
 Aen 's aerdkloots tegenkant, op d'Amsterdamfche ree ;
 Is wapentuigh van noode, en stoffe, die de laegen
 Des vyants breeke, als hy een oorlogskans durft waegen.
 Dies schenkt Bengale ons meê Salpeter, geblanket
 Om 't schoonste, die gemengt met Zwavel, en besmet
 Met zwarte houtkool, sijn gewreven en gestooten,
 De donderstormen wekt en felle donderklooten,
 En blixemt op de zee. 'k zal hier van Pegu niet
 Vermelden, noch de winst, die van 't Sineesch gebied,
 En al het vaste land rondom wert toegezonden :
 Maer 't lust my nu in zee te zoeken d'eedle gronden
 Der Eilandvorsten, die ons dienen met hun schat.

*Ook Sal-
 peter.*

Nu zienwe in 't heuvelrijk Borneo, dat zoo prat
 Een ronde sluit op zee, de kuifche Kamferboomen
 De Kamfer schreien, die de geilheit in kan toomen :
 En 't schaduwlooze bosch, daer 's hemels gordel brant,
 De witte Agarikus uitzweeten in het zant,
 Aen zijne wortels, van de steile zon gebraden ;
 Zy weet het lichaem van het dikke slijm r'ontladen
 En opent maeg en long, en strekt den mensche een schilt
 Waer op de geelzucht, en de koorts haer krachten spilt.

*Borneo
 geeft Kamf-
 er.*

Agarikus.

Sumatre ; Nu zienwe d' Erfprinsesse in 't wijtgevrees't Sumatre,
 Op haeren Olifant de trotse Kleopatré
 Befchaemen, en de pracht van Schebaes koningin,
 Wanneerze, blaekende van goddelyke min,
 Om d'ingewanden van Natuure nae te spooren,
 De diepe orakelen van Salomon te hooren,
 Den Lecuwentron genaehte in koninklyken ftant,
 Omscheenen met een ryk geftarnt van diamant,
 En storte in Judaes schoot, met onbekrompen' handen,
 Al d'eedle reuken der Arabifche waeranden.

*Den Ben-
zoïn,* Dees' majesteit braveert in schooner Paradys ;
 Heel Indien wenscht haer, nae vorstelyke wys,
 De ryke bruiloftkroon, in 't aenzien der altaeren,
 Omvlochten met festoen, te drukken op de haeren.
 Zy schenkt ons Benzoïn, zoo liefelyk van reuk,
 Dat onze krachten zalft, en wederhout de kreuk
 Des ouderdoms, en naeu vergadert uit de hoven
 In zyn saizoen, gaet Myrrhe en Wierookgeur te boven.

*Paradijs-
hout,* Zy snijt tot onzen dienst het Paradyshout af.
 De Paradysboomvrucht geniet zy zonder straf.
 Dat spreit een' lieven geur van Ambrozijn ten lippen
 En keele uit, en herstelt het harte, alreê aen 't slippen.

Bezoar, Hier is de Bezoär, dat dierbare kleinoot,
 En artzenyjuweel ; die wederstaet de doot,
 En doodelyk venijn, verdrijft de flauwigheden,
 En jaegt den fellen brant der Pesten uit de leden:
 Schoon hy zyn' oorsprong neemt in 't bloedigh ingewand,
 Van onbekent gediert, verspreit door 't gansche land ;
 Maer snel en schightigh, en niet zonder zweet te vangen,
 Wanneerze van den top der steile klippen hangen,
 En rennen pijl en schicht voorby in sneller vlucht,
 En schijnen sprong op sprong te vliegen door de lucht.
 De schaersheit maekt hem dier, en hooger te waerdeeren,
 Om zoo veel titels daer hem d' artzen meê vereeren.

Hier foktmen eenen oogft van Tamarinden aen,
Gewoon met haere bloem de zonne nae te gaen,
Te fluiten als zy daelt, zoo draeze rijft te leven ;
Door een natuurgeheim, tot diep ontzach gedreven,
Ter eere van dat licht dat alle leeven wekt.

Tamarinder.

Ik weet niet welk een luft mijn heete lever trekt,
Om met dien Nektar my tot druipens te verversen.
Ik proeve in eenen drank dē muskadel en karffen.

Gelooven wy 't ? en is mijn zangluft nu verkoelt ?
Help Febus, 't is vergeefs hoe uwen dichter woelt.
'Ten zy de Galigaen de geesten weêr ontvonken,
En maeken hem op nieu van uwe toghten dronken.
'K voel weêr een grooter vier door al mijn aders gaen.
Ik raeskal dronken ; of een Godheit voert my aen.
Het lustme zelf alom de beemden door te waeren,
De kruyderyen van haer telgen op te gaeren,
Te zien hoe dertel elk in bosch en velden groeit,
En houd zijn dierbren reuk en krachten onbesnoeit,
Al rooſt het in de lucht, of word, zijn lucht onttoogen,
Een andre zon gefleept in 't Noorden onder d' oogen.
Ik breek de Kaſſie en Kanneelboomschorffen af,
Die wekken door haer' reuk de dooden uit het graf.
Hier pluk ik op 't gebergt Citroenmyrabelaenen,
En die de zwarte verſgenoemt heeft Indiaenen,
Met drie geflachten, op een werking afgericht,
Wier * naemen ik ontzie te wringen in mijn dicht.
Die stoppen 't los gedarmte, en vegen maege en longen,
Te veel van klevend ſlym of zwarte gal beſprongen.
Gins lacht Malakke met haer Sandelwout my toc.
Hier leve ik by den reuk, en ben noit wandlens moê.

*De dichter
ſpreekt van
Galiga.*

*Kanneel,
Kaſſie,*

*Myrabelae-
nen,*

*En Sandel-
hout.*

*Oorzaek
waer door
het is root
geworden.*

D'aeloutheit zagh door al d'Oostindiaensche ryken
De Sandels van geflacht en verſelkâer gelijken,
En een Citroene kleur verdeelt in al hun hout.
Maer ſedert Gierigheit zich heeft op zee betrouwt

* *Bellerica, Cebula, Emblica.*

En 't stoute Portugael, ter werrelt uitgetrokken,
 Heel Indien vermat in zijne keel te slokken,
 En dreef zijn hengsten in een zee van bloed te wed:
 Dat zelf Auroor, wanneer zy 's morgens uit het bed
 Van Thyton, haer' gemael, verrees aen d'Oosterkinmen,
 Haer vierige oogen zach met roode straelen glimmen
 Door eene wolk van bloet, gedropen in der nacht
 Door 't dak van 't slaepsalet, terwijlze 't minst verwacht.
 Sins heeft ook dit geboomte, afgryffelijk verflaegen,
 Van haere onmenschlijkheit de teikenen gedraegen.
 Een deel bestorf van schrik, en zweemde nae de doot.
 Een deel klom 't bloed om hoog van gramschap, of wierd root
 Van schaemte, en heeft, uit een erbarmelijk mêdoogen,
 De bloedrivieren door zijn wortels ingezoogen,
 Dat nu d'Europër noch met ruime handen plengt,
 Tot mortel raspt, en in zijn roode verwen mengt.

*De Saters
 vermomen
 hier
 meede hun
 aangezichten.*

O! welk een lach verslapt daer schielyk mijne leden;
 En kittelt my de milt. ik zie de Saters treden
 Aen deze ruigte, van dien driesprong afgekeert,
 Alfaemen mond en wang met Sandelbloet besmeert,
 [De Boschkornoelje plach hun tronien voorhenen
 Te monnen.] elk zwijgt stil, en heft zich op zijn teenen,
 Vreeft voor 't geruis der groente en adem van zijn' mond.
 De beek schiet zachter neer. daer daevert al de grond!
 De Nymfen vliên door 't wout, die hunne gonst versmaeden,
 En sidderen voor die belachlyke sieraden;
 Zy denken minst om sap van boomen, of hun bloet,
 Maer dat hen 't aenzicht blooft van geilen minnegloet.
 Of dat Apol hun wêer, om zijnen hoon te wrecken,
 Heeft met het dartle bloet van Marsias bestreeken.

*d'Wilheem-
 sche kruis-
 deryen kry-
 gen haer-
 waerdy uit
 onze weel-
 de.*

Ik zal uitheemschen Rha, zoo konstig door 't pensel
 Van geestige Natuur gemarmert, en geheel
 Als in een' purpren daeu gedommelt en omtoogen,
 Voorby gaen, met de Senne, een pronk van alle droogen,

Pypkassie en haer merg, den Turbit groot van kracht,
 En blacuwe Schammony, een godlijk sap geacht.
 Alleen om onze weelde en gulzigheit in waerde.
 Elk was weleer vernoegt met kruiden van zyne aerde,
 Onkostelyk geplukt in 't naeste land en wei.
 Verkoelende latuw en wilde cikorey,
 En zuuring, nut om slym en taeie vochtigheden
 Te sinilten, en, verkoelt, te veegen nae beneden,
 De toortsen van de koorts te dooven in haer nat.
 Zoo lang men niet, verkropt van overzeeschen schat,
 Den traegen honger noopte, en hof en vlietbanketten
 Te gader rukte, om zyn' verzaeden lust te wetten,
 En brak den dronken dorst den mond op met geweld;
 Maer in het eerlyk zweet zijn broot vergaerde op 't velt.
 De drooge borst verquikte, in zijn bekende strecken,
 Met onbetaelden drank uit heldre waterbeeken;
 Daer levenwekker speelt op 't ruifchen van een bron,
 En met zijn adem koelt de steekende avondzon:
 Terwijl een looftapyt en zacht matras van zooden
 Den onbezorgden schijnt tot stilte en rust te nooden.

Wie staet nu niet voor 't hooft geslaegen, en yerzet,
 Die keurig op 't beleid van Neêrlands handel let?
 En hoe de Maetschappy alom weet oog te houwen
 Op alles, dat haer maght en koopmanschap kan bouwen;
 Wanneerze zelf den schat der Indiäenen veilt,
 In Indiäensch geweste, en met haer kielen zeilt
 Van d'eene op d'andre kust, en weet de vyf Molukken
 Van Folie, Nagels en Muschaetnoot leeg te plukken;
 'T Ceilonsche Paradys, den aerdkloot door geacht
 Om zijn kanneelboschaedje, alleen hier in zijn kracht,
 De reuken wyt en zijt verspreiende op de stranden,
 Te snocien van kanneel en geurige waeranden:
 Om die, op al de kust en eilanden verspreit,
 En tweemaal duizent en meer mylen uitgebreit,

*De Indiaen-
sche handel
verspreit
zich,*

*Van Japan
tot het Roode
meer,*

Van daer Japan met vreugd verwelkomt onze vlooten,
Tot daer het Roode meer in zee komt uitgeschooten,
En d'engte van Bassore op Ormus stoot en brant,
Weêr te verhandlen voor de waeren van elks land.
Japanfche rokken en Sappanhout, zijde watten,
Met koper, Porfelein, en Amber, meer te schatten
Als gout, en Muskus met doordringende Sivet.
Noch schijnt niet ruim genoegh haer handel uitgezet,
Al blinkt Bataviën, een breidel der Javaenen,
Als oppermonarchin der Oosterindiaenen,
En ziet een' andren dagh en zonne in 't aengezicht ;
En in Per- 'T en zyze in, * Hispahan zich meê een koophof sticht,
sien. En weet den gouden oogst der zijde te vertieren,
In Persiën vergaert, en 't lant der Armenieren.

*De Oorlog
tegen den
groten Ma-
kasser*

Maer welk een dikke rook besluit mijn stem : men hoort
Gedruisch van wapens, en gekrijfch van brant en moort.
Men kan bescheidenlijk de troepen onderscheien
Der krijgslieën, aen hun zwarte, en witte lievereien;
Die winnen 't velt, daer barst al 't leger met een slag
Des vijands heirtocht in. De Nederlandsche vlag
Vermengt zich met Ternaetsche en Boegische standaerden.
De vlugtelingen staen ten doel der wreede zwaerden,
En storten als een bui ter neêr in 't bloedig zand.
De Vrees en Doot vervolgt hun even snel. al 't land
Rookt van 't vergooten bloet. 'k zie d'overwinners zwieren
Met afgeslaegen buit, en 's vyands ryksbannieren.
Ik kenze. dits 't beroemt Makasser daer wy staen,
Door zijn Leenvorsten, en lantzaeten steets verraên,
Die wy, door ons beleid, hun grootheit leeren bouwen,
Met dit te trappen, en geduurig kleen te houwen.

*Te rug reize
naer het Y.*

Op Pegazus, berei u weder tot den tocht.
'k Ben op uw vleugels nu al vergenoeg gebroght.
Hier werp ik vruchtloos mijn gedichten voor de winden.
My lust den Ygod weêr aen mijn gezang te binden,

De stroomgodin het hart te streelen, en al 't bloet
 Te roeren, als ik zing de grootheid van haer' vloet,
 Op. ziet Gilolo aen noch riekende Molukken,
 Gewoon kruidnagels met Ambon alleen te plukken.
 'T verwoed Kambodien met haer moortdaedig strand,
 Siam en Arakam blyve aen myn regterhand.
 De Ganges, noch Bengale, of Kormandelsche kusten,
 Noch 't handelrijk Ceilon verlokken my tot rusten.
 Spoei voort. 'k zie onder ons de kaep van Komory.
 Zwaei nu Madure langs, en waer de heerschappy
 Des Samaryns braveert. laet uwe wicken wiegen,
 'k Wil Guzaratte alleen eens zien in 't overvliegen,
 En Ormus, daer de wrack van Perfië in het bloed
 Des Portugees zich heeft baldadig afgewoed,
 En tegen 's krijgsmans eed, door Engelant gesteven,
 In koelen moede, 't zwaert door nek en strot gedreven
 Van duizenden, te valsch met 's levens hoop gevleit.
 Bellerofon, ik tart nu uw grootmoedigheid:
 En, op dat geene zeen in 't laetst mijn' naem behouden,
 Kruisch gy recht boven 't hooft der Garamantsche wouden,
 En heien, dat ik smoore in 't Lybiaensche zand,
 Of afgepaste Leeu my flokke in 't ingewand,
 Indien de Kreeft mischien met zijn gevlamde straelen
 My uit zyn' gordel trof, en deed ter aerde daelen.

Hoe trekt my 't hart om weêr mijn vaderlijk gewest
 Nae zulk een' langen tocht te groeten op het lest?
 De berggalm brult hier nae op 't brullen van de Leeuwen.
 'k Hoor Olifanten uit hun naere wouden schreeuwen.
 De wilde rossen, blind van dollen oorlogslust,
 Aenbrieschen, dat het rookt en dreunt op al de kust,
 En in slagorde trêen met steigere maenen,
 Genoopt door de trompet der woestenyorkaenen.
 Al 't ongedierte gaept, uit bittren hongersnoot,
 Van onderen my toe, en balkt vast om myn doot.

*Langs ver-
 scheide kus-
 sen*

De hitte plondert bosch en berg van kruit en lover.

*Eeschry-
ving van
de Zandzee,*

Een dorre springvloet bruifcht de zandzeeheien over,

En drijft in eenen storm de golven van het zand,

Door 't Hondsgestarte, en zijn' vergiften âem verbrant,

Al rookende ondereen. de zandwel stuwt de baren

Op 't hooft van kemels, en verdronken reizenaeren;

De dijning sleeptze meê, tot ebbe of vloet, het lysf,

In 't zandbad uitgezweet, weêr op den oever dryv'.

*En't ge-
berge van
Atlas.*

De bergreus Atlas schijnt met donkere winkbraeuwen,

En zijn' besneuden baert, van ver' my toe te graeuwen :

Terwijlme d'eenzaamheit en vreeze 't oog verblind.

Wat hoor ik ? het gedruifsch der losgeborste wind,

Die van zijn steile kruin met sneeu jaght neêr geslaegen,

Beneden gonst en stormt, met ongelijke vlaegen ?

Of giert de hemelspil en wolken, lucht en maen,

Gestarte en zon, zoo lang op 's gryzaerts nek gelaên,

En hecht met gordels om den hemelkloot gespannen,

Met zulk een barst rondom op zijn metaele pannen ?

Hoe zweet ik dus ? dat 's niet van vreeze, zoo ik meen,

Maer dat de zonnetoorts zoo heftig vlamt beneên.

Gy naere zanden en verslindende gedroghten,

Gy gloeiend Lybië, dit 's 't einde van mijn' toghten.

Vaert wel. en gy, ontruk my deze vrees : spoei aen

O Pegazus, zoo moete uw beeld noch schooner staen,

Met schooner straelen in 't gewelf des hemels pronken,

En uit zijn tafereel met vriendelijker lonken

U aenzien, als gy weêr uit uw gewijde bron

'T vermocide hart verquikt op 't heilig Helikon.

Zoo moete Orions zwaert, noch Hydra u versaeagen,

En Febus u altijt verschoonen van zijn' waegen.

*De dich-
ter ziet Al-
giers*

My dunkt ik schep van verre een zeelucht, die den brant

Der zon verkoelt. zoo is 't. ik zie 't Algeersche strant,

Het bloedig plonderneft der Middellandsche stroomen,

Dat vast dien oorlogstorm, al bevende, op ziet komen,

Die heel Numidie en de zeekust wyt en breet
 Heeft ingeslokt, en, als een vierige komeet,
 Die, schielijk aengestookt van zwavel, onder 't glimmen,
 Zyn vierroe wankt van d'Ooft tot aen de Westerkimmen,
 Een' stoutere Attila, eerst uit zijn land gezet,
 Ten troon heeft opgevoert van 't magtig Taflet :
 Van waer hy sneller als een Blixem, alle ryken,
 En Sultans, voor zijn macht de vlag heeft leeren stryken :
 En root van bloet, op 't spoor van Tamburlan, zijn Hof
 Gevest, in root tieras van Vorstenvleesch, tot stof
 Getrapt, en koppen door zijn heirbyl ingeklonken ;
 En bout zijn troonen op geraemte, en koningschon ken,
 In zijn triomfen en bloetstorten onverzaet,
 Zoo lang hem 't zeeslot van Algiers niet openstaet.
 Als of de hemel, op 't geschrei der kristenslaeven,
 Een wreed Barbaer verwekte, om deze plonderhaeven
 Weêr van de grondvest af te scheuren, en in zee
 Te plompen, die 't zoo lang ontrufft heeft van zijn rec.
 Terwyl Europe alom, met plonderen en branden,
 Haer eigen leden quetst, en scheurt haer ingewanden.

Dat tuige ons Kandiën aen mijne regterzy,
 'T geen noch een vreugd geniet in haere slaeverny ;
 Dewijl mijn Francius zoo trots voor Roomsche tongen
 Haer oorlogsdapperheit en rampen heeft gezongen:
 Helaes ! al 't geene ik kan, nae 't storten van uw ryk,
 Is met mijn traenen d'afsch te mengen van uw lijk.

Terwyl ik tusschen aerde en hemel, ver geheven
 Van 't aerdriek, in een punt my vesten kan, of zweven :
 Wensch ik de groote geest van Archimedes, d'eer
 Van Syrakuze, min beschermt door haer geweer,
 Als door zijn Hemelsche en wiskonstige gedachten,
 Te wekken in het licht, en in zijn oude krachten
 Herstelt te zien, die zich beroemde deezen klood
 Met zijne dommekracht, te rukken uit den schoot

*Gelijkenis.**En Kan-
diën.*

En

En armen van de lucht, in 't ſchielik ommezwaeien,
 En d'elementen op hun harren te doen draeien :
 Tot bei de Beeren, moê geſpiegelt in het glas
 Van 't Noordſche ſtrand, verbaest de Gaditaenſche plas
 Begrinden, 't Leeuvenoog de Lappen zengde en Nooren,
 De Stier den Perüaen vervaerde met zijn' hooren,
 En al de ſtarren, op zijn' wenk, als in een' droom,
 Noch ſtaende in hun gelit, en aen den zelven toom,
 Nochtrañs eene andre zee en oever, andre wouden
 En landeryen uit hun' hoogen trans beſchouden.

Maer blijft vry ſtarren, blijft, daerge op uw ſchiltwacht blinkt,
 Tot d'aerde in d'ope keel der golven onderzinkt.
 Engy, ô Geest ! blijf vry uw ſtof en lijkafch gaeren
 Op 't graf van Syrakuze, allang in puin vervaeren.

*En komt
 weder op het
 Y,*

Mijn reize is afgeleit. daer zie ik Waterlant
 En 't prachtig Amſterdam aen myne ſlinkerhant,
 Dat, uit den Schouburg van zijn kiel en opgerezen,
 Zich opdoet voor myn oog met heerelijker wezen.

Gelykenis.

Gelijk de morgenzon verſchijnt met grooter gloet,
 Als zy de nevels heeft geſmolten op den vloet.
 Wat zie ik Hulken en zwaerlijvige oorlogsvlooten,
 Pinaffen, Fluiten en geladene Galjooten !
 Die onder 't zeegejuich, hun aenkomt altemael
 Uitdondren over 't vlak met keelen van metael :
 Om voor die tydinge aen de Faem geen dank te weeten,
 Die op haer' hooren dit zoo breec niet uit kan meeten.

*En in het
 jaght.*

Maer ziet, nu ik 't gezicht laet ſpeelen op het Y,
 En elke vloodme op nieu verwondert, vinde ik my
 Weêr op myn eigen jaght, en Pegazus mijne oogen,
 Als in een dichte wolk, ook zonder groete ontvloogen.

Geen noot. zijn byſtant heeft Apol, en my voldael.
 Op jongen. 't roer in ly. laveer nu hooger aen.

*Ziet de me-
 nigte van
 ſcheepen en
 daer onder,*

Koom, voer my verder heen, daer al die kiel en dwaelen,
 Om 't over Pampus met dien zeevloed door te haelen;

En kraem en zolders weêr te proppen met een' schat,
Die al des werrelts oogft vergaedert in een stad.

Hier legt een zwaer gevaerte op stroom, om voort te vaeren,
De Goudkust van Guinee te zoeken door de baren,
En 't hooge strantkasteel van Mine en Kormantijn,
De britsche zeebanier ontrukkt, die in den schijn
Van bontgenootschap, langs het goudstrant op quam donderen,
Om 't alles van yvoor en goud hier leegh te plonderen.
Nu is die roofzucht streng de nagels afgekort,
En 't rijk Guinee wort in ons' vlooten uitgestort.

De Guineesvaerders.

De kiel en, die vooruit met volle zeilen streeven,
En telkens, beurt om beurt, gereet zijn vier te geven,
Met zeeschalmeien en kanon het vaderlant
Te groeten, zeilen naer de kruidige Levant:
Om Amsterdam en 't Y te zegnen met de kruiden,
En eedle droogery, gegroeit in 't riekend Zuiden,
Daer 't kreeftvier op het hooft der Abissijnen steekt,
En daer d'Egiptenaer de droogen zoekt, en queekt
In ryke hooven en zijn kruidwaranderijen:
En daer d'Araber op gebergte en woestenyen
Den kruidooft opgaert, eens t'ontlaên aen onzen vloet,
Eer dat de zomer, aen het rypen, wort begroet
Van 't naekend herftsfaizoen: 't en waere een storm aen 't wassen,
De vloot in d'oogen stak, en gyzelde op de plassen.
Zy brengt ons sappen aen, met gonimen, groot van kracht,
En droogen, tot behulp der kranken voortgebracht,
Gewoon het lichaem op te heemlen, 't quaet te weeren,
En ziekten by den duim te houden, en te keeren.
De verwkuip wacht reets nae haer Gallen, en Aluin
En Konfenijlje, grijs van graen, of levend bruin
Van buiten, die door konst geheldert tot scharlaeken,
Alleen de zon schijnt af te maelen door haer blaeken.
Daer zijnzeme uit het oog. nu wil ik ry aen ry
De vlooten zien, en watze aenvoeren op het Y.

Die nae de Levant zeilen,

*De Groen-
landsvaer-
ders.*

De Groenlandsvaerder tart, op saemgekleefde boomen,
In baere zee 't geweld van stormen en van stroomen,
Ysbergen, rotfen en gedochten, een gevaert
Dat vlooten 't lichaem kneuft en morzelt met zijn' staert.
Noch kan hy 't altemael verduuren, en gebrooken
Door ys en sneeu, in 't oog der hongerige spooken,
De watermonsters in hun eigen rijk en strand
Met spooren noopen, en hun leiden naer zijn hand.
De walvisch woelt vergeeffsch met bulderen en wenden,
Als hem de zeeharpoen geftraect is in de lenden:
Hy blaest vergeeffs door twee fonteinen nae de lucht,
En verft het pekels met scharlaeken waer hy vlucht.

Gelijkenis.

Zoo wijkt een hart, te spaec bekommert voor zijn leven,
Den doodelijken pyl hem door den rug gedreven.
Geen schuilplaets noch spelonk verlost hem van dat wec.
Hy schrijft zijn vlucht met bloet, en draegt zijn' vyant meê.
Dat monster, 't geen een' klip kon schynen voor de vlooten,
Valt eindlijk meê in 't net, en wort gekapt aen mooten,
Van zijn balceinen voort ontleed, en al zijn traen
En smout, in tonnen en karteelen afgelâen.

*waerschijn-
lijkheit
waerom Ve-
nus uit zee
gebooren is.*

Gae heen, beschuldig nu d'aeloutheit vry van logen,
Die Venus, wien de vlam der minne straect uit d'oogen,
Die 't alles blaekt en brant, geteelt roemt uit den vloed
En bruischend schuim der zee, acrtsvyant aller gloed;
De wilde Noordzee zelf, in 's werrelts nacht geschoolen,
Boet vier aen tusschen 't ys, en warmt zich by de koolen,
Wanneer den visschen 't sineer met kracht wert uitgerooft,
Om licht, dat schippers in hun lange nachten trooft.
Zy zelf voed in haer borst een heimlijk vier van binnen,
'T geen al haer water uit kan dooven noch verwinnen.

*Beschrij-
ving van
den bran-
denden berg
Hekla op
Yslant.*

De felle Hekla, van een teering aengerant,
Spiwt haer verzenzde long en brandend ingewand
By groote brokken uit, die bulderen en draeven,
Als of de Hemel storte uit zijn gewricht en naven.

De vlam der der binnekoorts, die haer allengs vrybuit,
 Barst menigmael ten keele en monde al loeiende uit.
 Heel Yslant beeft, wanneer dat groot gevaerte aen 't kracken,
 Een blaenwe zee van vier en zwavel schijnt te braeken,
 En wentelt uit zijn keel en schoorsteen met een zucht
 Verbrande steenen, aerde en aschen nae de lucht,
 En roltze al gloeiend, met den blaesbalg van zijn aessem,
 Door d' oopen lucht, bezwalkt van zwarten rook en waessem,
 Waer in zy flikkeren als starren met hun' gloed,
 Tot datze al sissende neêrplompen in den vloed.
 Men zeght; dat hier voorheen d' Ysgoden onder 't duiken
 En speelen, in hun kil met brandende paruken
 Nêerdroopen, aengerant van onbekende vlam,
 Toen in dien afgront eerst Vulkaen zijn woonstêe nam.
 Men hoort de reuzen met hun mokers hier rinkinken,
 Den oven ruijschen, 't stael en hygende ambeelt klinken,
 Daer 't yfzegodendom, niet meer voor 't vier vervaert,
 De vlam ontduikt, maer voet de vonken aen den haert.

Hier zeilt de houtvloot aen met hondert zwaere schepen,
 Die in den schoot van 't Y de Noordsche bosschen slegen.
 Matroos, gemoedigt door zijn winst, begroet alree
 Zijn jonge vrou, die t' huis gesmoort in hartewee,
 Den Hemel smeekt, dat hy zoo lang de wilde baren
 In toom hou, tot het schip komt voor de paelen maeren;
 En Volkert, haere min waerderende uit haer trou,
 Zijn spaerpot uitschudde in den schoot van zijne vrou.

Dan wenscht zy hem het woord weêr uit den mont te kijken,
 Te hooren hoe veel winst de reeders zullen stryken:
 Hoe onbezorgder nu de vloot is afgelaên,
 Als toen Brittanje Noord en Oosterocean
 Benaende, en vlammente op een' rijken buit van 't Oosten,
 Zich zeefchofferen en verkrachten dorst getroosten,
 De Noordsche stranden tergde, en raezende onverzaet,
 Het onverwacht geweld vermengde met verraet;

*De Hout-
vloot komt
op 't Yaer-
zeilen.*

Te Bergen eindlijk, niet verdacht op zulke trecken,
 Met havenfchennende banieren in quam breeken:
 Maer tot haer erfchandael, gedreven uit den vloed,
 Der Nederlandren fchrik van 't hart wiefch met haer bloet.

D'oofzee, D'oofzee heeft uit de Belt en Zont, als uit twee monden,
 Zich van haer fchat ontlaft, en weêr aen 't Y gezonden
 Gelijkze jaerlyx pleeg: d'Oofzee, die wyt en breet
 Met haeren langen arm zoo veel geweften meet,
 Eilanderyen fcheit, en groote koninkrijken;
 Die heel Europe voor haer heirbyl zaghe bezwijken.

Het heught haer noch, hoe 't heir der Gotthen hier voorheen
 Uit alle Eilanden en gehuchten snel byeen
 Gerukt, en voortgepreft uit kuilen en moeraffchen,
 Tot daer de snelle Don stort in d'Euxynfche paffen,
 En die in 'tyzre ryk van Zweden, 'tingewand
 Der aerde polfen, en met een verwôede hand,
 Affcheuren uitten buik der zwarte kopermynen,
 En Muskovyters uit gebergten en woeflynen

*Eerftijts de
 geefsel van
 Europe,*

Uitftôven by haer ftrant, gefterkt van al de maght,
 Die Tarter, Deen en Noor oit heeft te been gebragt:
 En witte Ruffen, die zich waepnen en braveeren
 Met beerenhuiden en getoude borftgeweeren.

Zy weet noch welk een kreet door 't bange Europe klonk.
 Hoe heel Germanje dreunde en daverde, out en jonk
 Het haer te berge ftont: toen d'opgedriefchte vloeken
 Bestonden, heet op wrack, Itaelje te bezoeken,
 Om nu der Cimbren doot te wreken met meer macht,
 In eenen veltslach van 't Romeinfche heir geflaght.
 Daer rachtigduizenden uit d'Oofterfche geweften,
 Het vyandlijke land met bloet en lyken meften.
 Den Roomfchen Adelaer, elendig onderdrukt,
 Is menigmael door hun de flagvêer uitgerukt,
 Totze onder Alarik, die 't Weften eerst vervaerde,
 Het vette Illyrien verwoefte metten zwaerde,

En schonden de parruik der Itaeljaensche stêen,
 In stukken gerammeit, gebrant en plat getrêen,
 Terwijl de vlamme in 't eind de kroon van Romen schende.
 Een diepe dootschrik zette al 't aertrijk overende,
 Toen die Vorstin, den toom van 't krijgsgeluk zoo ruim
 Geviert, die 't aerdriek pleeg te draeien op'er duim;
 Drie werreltdeelen zagh getemt in haere banden,
 Nu zelve een streng Barbaer, met saemgebonden handen,
 Moest smeeken, en gezengt, geblaekert van den gloet,
 Uit bittren nood den dorst versloeg met burgerbloet.
 Noch hadze licht het hoofd weêr moedig opgestoken,
 Had Totilas niet met meer wreetheit ingebroken:
 't Geplonderd Rome van zijn bergen afgescheurt,
 Muuraedje en 't Kapitoel [waerom Europe treurt.]
 En boufieraeden, uit alle oorden toegezonden,
 Nu eeuwen lang gespaert, niet eenen brant verslonden,
 En 't heele kristenrijk geblœovlakt in een' tocht.

Nu heeft die groote maght zich zelf in rust gebrogt,
 En al te naeu besnoeit om weder uit te spatten,
 Verrykt ons uit d'Oostzee met haere koopmanschatten.

De Zwedenrijker zet het wapenhuis aen 't Y
 Gewelt van koper en moortdaedig yzer by,
 Met bergerts en metael, om van gesmolte vlieten
 En eenen stroom van vier het grof kanon te gieten,
 Met kogels, en wat meer de zeevaerdij beschermt.
 Hy levert peltery, die 't koude lyf verwarmt,
 En milden honig, met zijn wasch in bosch en heien
 Vergaert, aen smaeken en koleuren onderscheien.

De Deen volmaekt de gifte, en graeft de loodmyn uit.
 Scheept ossen af, die niet dan dor gebeente en huilt,
 En afgeslaeft voor ploeg en karre in hun garreelen,
 Zoo draeze hier verlost in vette weien speelen,
 Zich zelf herscheppen, en ten dienst van hunnen heer
 Betaelen 't lieflyk gras met voedzaam vleesch en smeer.

*En inzon-
 derheit van
 Italien,*

*Voorziet ons
 nu gewillig
 met haer
 koopman-
 schappen.*

*Zweden
 zend koper,
 peltery en
 honig.*

*Deenmar-
 ken ossen.*

Die zonden aen Merkuur gewiffel voordeel geven,
 Als ftieren, van Apol langs 't dor gebergt' gedreven;
 Daer naculijx bittre wilge en kruipend aerdveil groeit,
 Indien hy noch niffchien met steelen zich bemoeit.

*Pruiffen
 kooren, en
 barnfteen.*

Het vruchtbre Pruiffen fchenkt in volgeladen Kaenen
 Voor overvloet van gelt een rijken fchat van graenen,
 En gaert een groot gewicht van dierbren amberfteen:

Niet voor het aengezicht der droevige Klimcen,
 Gefremt in 't nat der Po uit Faëtuzes oogen
 En haer gezuftren, met een popelfchors omtoogen,
 Al zonnelingen, moê gekreten aen den vloed,
 Om broeder Faëton, gefneuvelt door zijn' moed:
 Maer die in 't Baltifch meir (als wefte of noordewinden
 Opblaazen, om weêrzijs een roof op ftrand te vinden,
 Het witte zeefchuim op te jaegen, dat het kraek'
 En kleve op ryzenhooff, gehelme duin en back.)

Gevifcht wort, en op ftrand gedreven van de ftoomen,
 In onbekend geweft gedroopen langs de boomen,

*Gebruik
 van de zelve.*

Gefneden, gepolyft en konfzig gegraveert,
 En zelf in 't fchattrezoor van koningen begeert,
 Het zy hy 't Elpenbeen in blankheit kan verdooven,
 Offleepe een' ftrael van vier, als of de zon van boven
 Hem met een flikkering vereert had van haer licht:
 Voor welken glans 't albaft des maegdeboezems zwicht;
 Wanneer hy door de konft gedreven tot koraelen,
 Zich om den blanken hals mach wentelen, en daelen
 Vrymoedig 't kropje van godinnen op en neer.
 Noch geeft hem d'artzeny geen' minder naem en eer:
 Het zy de vlam hem dwingt het helmglas op te klimmen,
 En teert zijn lichaem uit tot oly, zout en fchimmen:
 Het zy hy klein tot gruis en ftof verteert, met kracht
 De moeder fufft en haer opklimmingen verzacht.

Noch ftontme een wonder een geheim in top te haelen:
 'Ten waer mijn dichtheldin, te zwak voor zulke ftraelen,

Gelijk een tedre maecht voor 't licht der middaghzon,
Alleen een ruwe schets en schaduw maelen kon.

d'Egiptenaer gewaegt van zijne Zantmumyen,
Die, zwart en uitgedroogt, misschien tot nut gedyen
Der artzen, maer om hun mismäckt en dor gelaet
Verstrekken zeker een verschrikkelijk sieraet.

Wy kennen lijen in een ambergraf geflooten,
Met blinkend spiegelglas van Barnsteen overgooten,
Gelijk een glazen kleed, aen 't ganfche lijf gepast,
Waerin het blanke rif, van nuchtren slaep vermaest,
Schijnt een vioolendaen en verschen gehr van roozen
Te blaezen uit den monden lippen, die noch bloozen.

Eert nu noch * Martiael met zulk een' vollen zwier
Het ambersteene graf; zich sluitende om een mier!

Gy eedle rompen, die geveiligt voor 't vernielen
Der eeuwen, even schoon en onverteert uw zielen,
Met goddelijker glans verheerlijkt, in een ry

Van Serafijnen wacht, om weer in maetschappy
Vereenight, en op nieu van hemels vier ontsteken,

Den yzren keten van het sterflot af te breeken,
En 't Cherubijnendom te groeten mond aen mond,

Dankt Kerkring voor zijn konst en amberbalsemvond,
Die u geruft bewaert voor havixklau en tanden

Der elementen, die u dreigden aen te randen.
Nu scheurt de lucht vergeeffch op u haer nagels af,

Geen water zal 't vernis van 't kristallynen graf
Afweeken, en door 't kleet en glazen rusting dringen.

My dunkt ik zie met vreugde u luistren nae mijn zingen.
Een strael van dankbaerheit blinkt uit in uw gezicht,

En uit uw zwijgen klinkt meer lof, als uit mijn dicht.

De graenvloot, die in ly daef achter blijft laveeren,
Koomt met de Dantsiker pontkamer ons vereeren,

En brengt heel Poolen en Podolie in aen graen,
Bequaem de werrelt uit haere akkers te verzaen

Zulk een ge-
ambert lijk
is my van
den heer
Kerkring
getoont,
't welk zijne
E. zeide, in
barnsteen
onverderf-
felijk, door
zijn konst,
te konnen
bewaeren.

Ponten geeft
overvloed
van grae-
nen.

* Lib. vij. Epigr. 15.

Met haver, edle tarwe en alle korenzaeden,
 Indien het rijk met d'Ukranye niet belaeden,
 [Daer Dorozensko uit zijn poelen opgestaen
 De scherpe hoorens van de Turksche halve maen
 Met zyne sabel wet, en dreigt den Poolfschen adel,
 Door zijn Kozakken fier te lichten uit den zadel.]
 En hier van Tarter, daer van wreedden Turk bestreên,
 Zijn koorenschuuren min verzien konde als voorheen.
 Terwijl het landvolk in Ruffinje en Walachye,
 Getergt door hun geweld en oorlogszazernye,
 De zikkels nederwerpt, het harnas voor de borst
 Omgorden komt, een oogst van lyken ploegt en dorfscht,
 En ziet het zaed door bloet verftikken in de vooren.

Die echter wjken voor de Zuidbevelandsche in Zeeland. Maer roem niet al te trots op uw gewasch en koren
 ô Poolen, dat zoo ver met uwe grenzen springt,
 Dien ongemeeten kreits van korenryken dwingt ;
 Zuidbeveland alleen, de schuur der Zeeusche baren,
 Myn vaderlant, braveert met schooner koorenaaren.

Gelykenis.

De milde Ceres heeft hier laetst haer' troon gebout,
 En 't veld gehuldigt met een' tabbert geel van gout,
 Men hoort bescheidenlyk de goude plooiën kraecken,
 En ziet den wint den halm verkoelen voor het blaeken
 Der steile zomerzon, en d'opgezwollen aer
 Uitkemmen, streelen als een pruik van goutgeel haer.
 Gelyk een voester, door een heimelyk beweegen,
 Haer lieve voesterling, in haeren schoot gelegen,
 De malsche wangen streelt, het minnend hart verquikt,
 En met de goude naeld de blonde lokken schikt.
 'k Had u de vlagge lang voor 't Goesch gewasch zien stryken,
 Was dit geen duim by uw groot lichaem te gelijken,
 En deeg dit Eilant uit zoo wyt als uw gebiet :
 De zoute Schenge week uw' rijken Wijsfel niet.

Waer zal ik eindelyk mijn zeevaertdicht bepaelen ?
 Zoo veele schepen doen alom mijn oogen dwaelen.

Maer zie de vloot uit Spanje en Portugael rukt voort,
 En glipt langs Pampus heen. kom jongen voerme aenboort.
 Mijn hart bezwijkt, en schijnt het lichaam te verlaeten,
 En wenscht om sap van zielverquikkende granaeten,
 Vervult met Nektar, zoet of amper in den mont,
 Met citers, en het ooft dat uit Sineeschen gront
 In Spaensche lucht verplant, beschaemt den blos der roozen,
 En gulden appels die in Hespers boomgaert bloozen,
 En zelve Herkules verlokten tot den roof.

Ik zie d'oranj en limoenen, noch met loof
 En frisschen daeu besproeit, en maght van spaensche wynen,
 Met druiven, door de zon gesmolten tot rozijnen.
 Maer al dit zoet verdooft den bittren naesmaek niet
 Der galle, ons ingeperst met traenen en verdriet;
 Toen Neêrlant, door de hoef van 't Spaensch genet vertreden,
 Haer vesten zag in bloet verdronken, haere leden
 Gebroken, en geblaekt op 't gruwzaam moordschavot.
 Maer Spanjen, edel land, wie zach uw' roem geknot?
 Wat Paradys kon u in vruchtbaerheit verwinnen?
 Wie zou u niet om uw landsdou en ooft beminnen?
 Indien de hemel, in een land zoo milt en goet,
 Ook menschen had gestelt zoo lieflijk van gemoet!
 Maer zy verwinnen elk zoo ver door hun verwoetheit,
 Gelijk de muskadel en dadel, door hun zoetheit
 Den wringenden olyv. nu hoeve ik geen bescheit
 Te vraegen, waer van daen de vloot die herwaert leit,
 Naer onzen Ystroom keerde, en met wat schat geladen.
 Ik kenze aen haer getal en nieuwe pronksieraeden.

Bordeeus en Nantes heeft die vrolijk afgelaên
 En andre zeesteên aen den Franschen Oceaan.
 Zy sleept ons Bachus in, en trooft bedrukte harten
 Met helder wijngaerdzogh, een artzeny voor sinarten.
 Zy overstroomt ons met één rijke zee van wijn,
 En geeft dien Nektar smaek met manne en Ambrozijn

*De
 Spaensch-
 vaerders
 brengen Ci-
 troenen en
 Oranjen
 mede,*

*Ook rozij-
 nen.*

*Uit Frank-
 ryk haelen
 onze vloot-
 ten wijn.*

zout,

Van strandzout, opgedroogt in breede frantspelonken,
 Dat in de zoutkeet hier, beftreên met vier en vonken,
 De zwarte huid met kracht wert afgestroopt, en net
 Geloutert, komt in 't licht op 't fierlijkst geblanket;
 En d'eedelfte kafftanje uit Bloifche bergwaranden,
 Voor winterfhoepery geftuurt in onze landen.

*En kafftan-
jen**Gelijk ook
de frantfche
wulpscheit.*

Met zoo veel nut voorziet ons Vrankrijk; maer meteen
 Van zijn lichtvaerdigheid en wispeltuurgheên,
 Die, onze eenvoudigheid verbafterende, zeden
 En draghten indringt by onze ouders niet geleden:
 By wien een man in 't veld by 't klinken der trompet
 Wiert uitgekooren, geen hofjonker in 't falet.
 Men kende geen pluimaedje, als op den kam der helmen,
 Geen deegens, als tot straf van moordenaers en fchelmen.
 Nu ftrekt het bei tot pracht, die 't jonkerdom verfracit,
 Zoo drae 't de weêrhaen maer in 't hof van Vrankrijk kracit.
 Die leert ons nu het hooft en beide d'oogen duiken,
 In 't masker en de pracht van krullende parruiken,
 Ons haer te fcheeren, om fieraet met gelt betaelt,
 En licht een' dooden romp van 't fchandig rad onthaelt.
 Zoo drae de morgenzon haer roffen heeft geflagen
 In 't gloeiende gareel, en van den gouden wagen
 De werrelt toelacht met een vrolijk aengezicht,
 Gewennenwe ons, verwijfde, als was 't onze eer en plicht,
 Te vraegen, welk een wet ons Vrankrijk heeft gegeven,
 Wat kleedinge ons belaft. waer toe vervalt ons leven!
 Zorgvuldige Natuur, gy had ons door uw hand
 Geen reedelijk begriip genoeg in 't hert geplant
 Om 't lijf te hoeden voor de lucht en haere stormen,
 't En waer men 't laeken fneede in alderhande vormen,
 En elk een Proteus fcheen in draghten nae 't geval,
 Ofeen kameloen in kleuren zonder tal.

Maer voor de wulpscheit, die uit Vrankrijk aen komt dryven,
 Leert d'Engelander ons aen deftigheit bekliven.

*Engeland
geeft mede
zijn waeren.*

Hy noopt den oorlogsmoet met spooren in de zee ;
Maer deelt zijn koopmanschap milddadig uit in vreê.

Mijn Zangnimf heeft zoo lang de zeetrompet gestoken
Met lust, en zagh 't aen moet noch ryke stof ontbroken.
Zy heeft o Goden, en Godinnen van het Y !
De werrelt omgedoolt met uwe zeevaerdy ;
Maer 'k zagh op hooger toon uw eere in top te raeken,
Indien my veilig stond uw stroompaleis te naeken,
Uw heerlijkheit te zien in vollen zwier en praght.
'k Heb nu om uwen naem van buiten maer gedacht ;
Van uw sieraet een kleed van ydlen lof geweest.
Is 't waer ! en worde ik nu van hooger geest gedreeven ?
En schijnt de vloed my meer te zwellen als voorheen ?
Indien ik waardig ben uw zeehof in te treên,
En magh ik weten, hoe de raed der Watergoden
Uw grootheit schar, en welk een hulde u wort geboden,
Zoo drenk mijn schachten met onsterffelijken ink ;
Op dat ik u alom . . . . help Triton ! ik verdrink.

*Besluit van
dit boek.*

EINDE VAN HET TWEEDE BOEK.

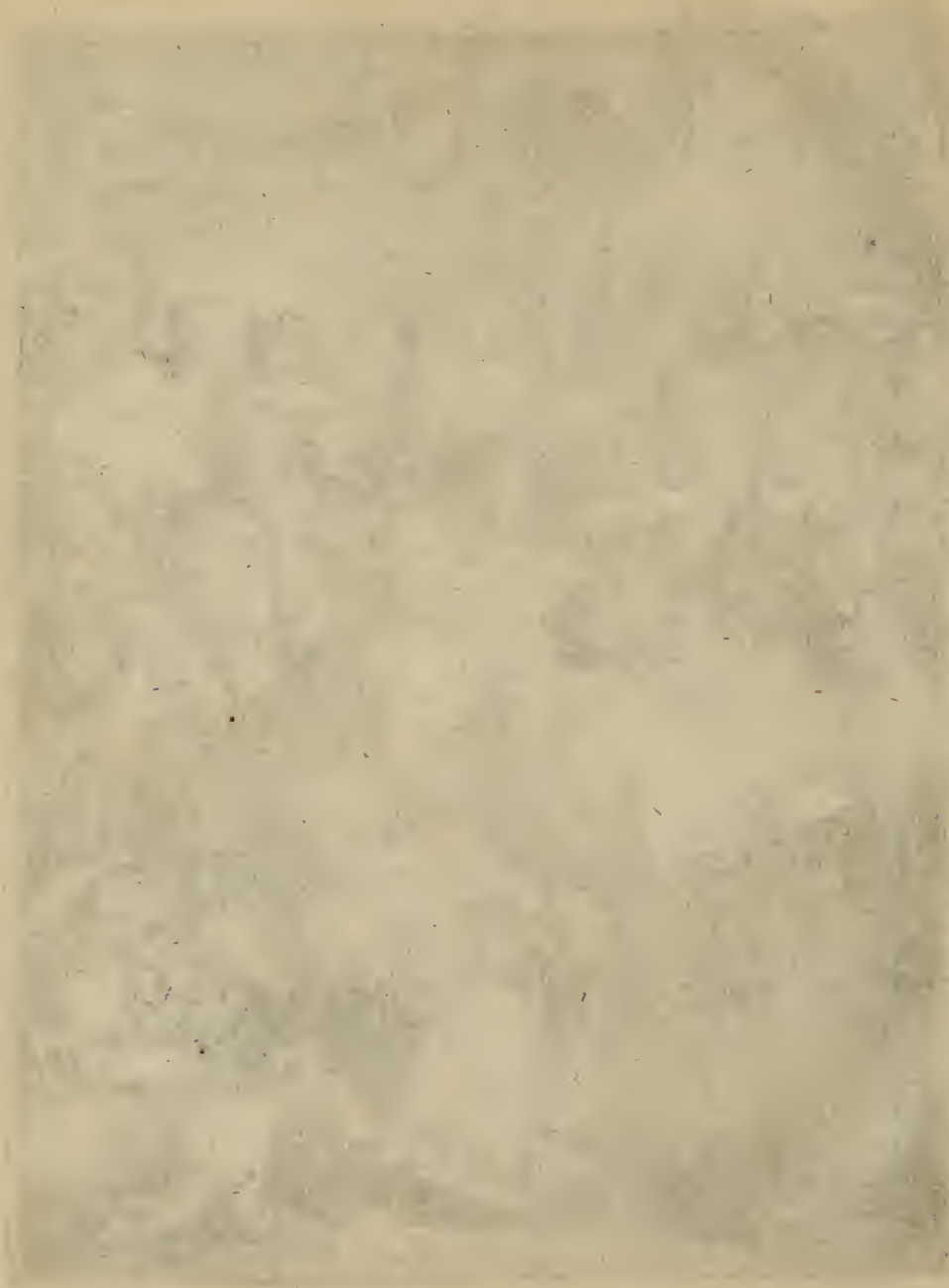
I N H O U D

Van de Print voor het derde Bock.

DE holle steenrots strekt een Gulde Bruiloftzael.
 Het kostlyk paviljoen, verheerlykt door festonnen,
 Toont Peleus en zyn Bruid: werst Proteus mild van tael,
 Ter linkerzijde, heeft het Bruiloftdicht begonnen
 Te leezen. God Neptuin sluit Thetys rechter zy.
 Nae hem volgt d' Ego, met een werreltkroon beschonken
 Van kostelyk gesteente, onschatbaer in waerdy;
 De ryke mantel deelt in 't weerlicht van hün vonken.
 De slangestaf verbeelt zyn koopmanschap, en lust
 Tot vrede. naest hem zit de Donau, woest van oogen,
 De heirbijl toont hem fors ten oorlooge nit gerust.
 Hy heeft de lokken met een krans van Hulst ontooogen,
 Zijne arm ombelst den Ryn, die op een wijnparis leunt,
 En met een tulband praelt van jonge wijngaer dblaeren.
 Hy ziet den Aemstel aen, die zich 't rumoeren kreunt,
 En wet zyn stroomgeweer. De Teemsgod sluit de haeren
 In een driebubble kroon, en draegt in d'eene hand
 Het twistoost, d' andre torst drie vastverknochte pijlen.
 De Seine breekt verwoed de berkemeiers, brant
 Vantoorne, en grijpt zyn zwaerd, trotseerende onderwijlen
 Met eene mantel slip, den Iber afgerukt,
 Die schort de winkbraeu, schud zyn kroon met ellef takken,
 En slaende op zyn gevest, toont hoe 't hem weinig drukt.
 De Noordstar van de Belt flaeut in deze ongemakken.
 De Loosheit wort terwijl het masker afgelicht:
 En 's Hemels Voorzorg dwingt de Staet zucht tot haer plicht.

Romeyn de Hooft

Y S T R O O M.

H E T D E R D E B O E K.

De gulde Bruiloft van Peleus en Thetys.

Aer ben ik ? heeft de doot mijne oogen niet geloken?
 En zienwe noch ? verdwijnt nu toovery en spoken?
 O strand ! o baren ! en gestarnten ! klein en groot,
 Die met uw straelen boort tot in den diepsten schoot

Der zee, door 't golvend kleed en dundoek van het water,

Geruigt met my wat vreugde en vrolijk dischgeschater

Ik waerlijk heb gezien, of wonderlijk gedroomt.

Gy watergodheên meê, die om den aërdkloot stroomt,

Verschoont my, zoo ik nu wensche een bazuin te strekken,

Die uw geheimenis de werrelt magh ontdekken.

De zonnekar was lang ten golven uitgerent,

En wiert in 't zonnespoor voorover opgement,

Om langs die steilte allengs ten heirbaentrans te klimmen,

Zoo ver gescheiden van de diepgezonken kinnen ;

Wanneer ik schielijk, op mijn onbedachte beê,

Wiert over hals en hoofd gedompelt in de zee,

En met een lieflijk sap het voorhoofd overstreeken,

Om onder 't water zelf te kunnen zien en spreken.

Ik daelde zachtlijk door den grondeloozen kolk,

Van Tritons ondersteunt en zeegroen watervolk.

Zy kneedden 't zilver nat in 't zinken met hun voeten.

In 't eind quam my een stroomherout van onder groeten.

Hy droeg zijn konings merk en groene stroomlievrei.

Toen zagh ik in 't verschiet nae hem een' langen rei

*De dichter
 vertelt wat
 hem in zee
 bejegende.*

Van Yprincessen, elk gevolgt van kamnieren,
 Die yverig Mevrouw opheemlen en versieren.
 Zy groeten my beleeft : waarop my d'afgezant
 Met dreunende geluit en een' verheven trant
 Van spreken, die my lang noch daeverde in mijn ooren,
 Als of hy bromde door de boghten van een' hooren,
 Dus aensprak : zijt gegroet ô vreemdling in ons hof.
 Het staet u open. gae, beschryv zijn groote en lof.
 De Koning heeft het my bevolen. dit 's het teeken.
 Maer heden zult gy hem hier kunnen zien noch spreken.
 Hy is in 't hooftpaleis van vader Occaen,
 Daer al de zee macht zal vergaeden, opgegaen.
 Zoo draec gy zijt vernoegt, en wenscht van hier te scheiden,
 Zal ik met mijn karros u zelften hoof geleiden.
 Ik dankte eerbiedig hem voor zijn beleeft onthael.

*Komt in het
 hof des Y-
 gods,*

*Ziet de hof-
 joffers,*

*En leert
 haere nae-
 men.*

Maer wenschte, eer ik bezagh de prachtige Yhofzael,
 Den staet te wëeten, en de naemen der Mevrouwden,
 Om hen mijn dankbaarheit gevoeghelijk t'ontvouwen.
 Ik zalze, sprak hy, u optellen, luister maer :
 Glaesogelij, de min van eedlen Dompelaer,
 Die schoon hy magh met recht op hooger stamhuis boogen,
 De kroon van zijn geslacht vereert aen haer schoone oogen :
 De forsse Bronling was zijn' stamheer, groot van maght,
 Zy is van Grondenier en Klaertje voortgebracht.
 Vrouw watertreedster lang in Duikers echt verbonden.
 De schoone Watergond door Havenplaeg geschonden.
 Oprechte Lobbrig en Blazijne, 's minnaers smart,
 Schoon Zwemmer deze volgt, en gene Waterhart.
 Maer Zwaenelij, bemint haer' Snelvoet om zijn gaven,
 Vergeefs : want Haveny legt hem in 't hart begraven.
 Besnede Zoetmont, nu vierig jaer op jaer
 Omhelt, maer noit getrouwt aen trotzen Zoutenaer ;
 Met Golveling, ten hoof van Vischman opontboden,
 Om d'echt te sluiten in de Bruiloftsvreugd der Goden.

Kilzoekster boven al trotsert het hofgezin,
 Nu Oeverroof zoo fel genoopt wort van haer min.
 Strantin is veel te fier voor ouden Dijkbeklimmer,
 Vermoeit van 't jaegen. dit is 't Ygodinnentimmer.
 De rest van minder staet, of met zijn Majesteit
 Voor uitgetreên, bemoeit zich met geen hoflijkheit.
 Maer gy verstaet u niet op onze pleghigheden.
 'k Zal hen in uwen naem uw eerbewijs ontleeden.
 Bezie het Hof. gy zult met uwen wil volstaen.
 De Goden zien nae 't hart' waeruit de woorden gaen,
 Hoe diep het in zijn vet en adren legt gedoken.
 Zy zien 't: en 't heeft hun aen geen venster oit ontbroken.
 Zoo liet hy my alleen. Meceenen, die tot hier
 Mijn mijmeringen hebt geprezen, en mijn vier
 Zoo gunstig aengestookt, ay laet ik u verwekken
 Om verder noch de maet van uw gedult te rekken:
 Mijn droomen zullen niet verschijnen zonder zout.
 Uit aerde en stuivend zand vergaertmen dierbaer gout.
 Die peper kaeut en breekt vind zijn verborgen vonken.

*Aenspraek
 aen de be-
 gunstigers
 van die
 werk.*

Het Hof des Ystroms schijnt uit louter rots geklonken,
 Zoo hecht is 't buitenaen van marmere en albast,
 (Gevischt uit schepen, door een' storm op zee verrast,
 En tot een hofgebou en voorraet weggesloten.)
 Met mosch acieen gekleest, in 't water opgeschoten.
 De paerlemoerschelp en 't eedele gesteent
 Schijnt hier geregent, en de konst met pracht vereent.
 En twijffelt iemant noch uit onkunde aen ons spreken?
 Hoe, zou 't een stroom aen schat en heerlijkheit ontbrecken,
 Die al den rijkdom van de werrelt noch vertiert!
 Beneem den Moor dan 't gout, den Ruffen 't wilt gediert.
 De hooge hofpoort wort geöpent midlerwijlen,
 En knarft met yzren monde op zijn metaele stylen,
 Gezien al 't zehof te verduuren, ongeschokt,
 Indien een zwarte bui van oorlog, die vast wrokt,

*Beschrij-
 ving van
 het Hof des
 Ystroom-
 gods.*

Zijn' wafdom had, om met een springvloed aen te breeken,
 En eene vlam van nijt in 't Godendom t'ontfteken,
 Terwijl de voogd van 't Y noch hand noch vinger roert,
 Maer uit zijn' wapenburg hun aertsgewelt beloert.

*Nydicheit
 der Water-
 goden over
 de kosteljk-
 heit van
 't gebouw.*

Men mompelde, en het is van hooger hand gekoomen,
 Hoe d'Ygod vreeslijk wiert benijt van vele stroomen,
 Wien 't hert verftikte van venijn en groene gal,
 Vergeefs voorspellende in hun droomen zijnen val.
 De bou van 't hof is zelfs niet zonder schamper wrokken,
 (Dus luit de waterfaem) zoo heerelijk voltrokken.

*'t Paleis is
 doorgaens
 verfiert met
 beeldwerk,*

Mits d'ingang zich verthoont, en d'eerste galery
 In 't opgaen van de poort, praelt aen de rechterzy
 De koninklijke troon, op trappen hoog geheven,
 Getoit met beelden, door een net penfoen gedreven,
 En overryk verfiert met goud en waterschat :
 Geheimeniffen van geen sterflijk brein bevat,
 En met een' zwarten nacht en fchaduw bewonden,
 Op Glaukus raed gefchikt, dieze eerst heeft uitgevonden,
 Of uit Egipten [eer hy 't sterflijk kleet verliet
 En wiert een Zeegod, ryk en maghtich van gebiet.]
 Ontleent, en uit den mond van Hermes onderwezen.
 Op vijftig pylers ftact het zaelgewelf gerezen,
 Gehouwen uit arduin en helder bergkryftal :
 Veel minder om het dak te ftutten in zijn' val,
 Als om de majesteit een groter glans te geven ;
 Met root en wit korael, eerst in de lucht gefteven,
 Geflepen, gepolijft, en fierelijk gedraeit,
 En ronde parlen en gefteenten rijk bezacit.

*en fchilder-
 ryen van
 Scylle,*

Men ziet'er afgemaelt in fenixschilderyen,
 De zehiftorien van oude en nieuwe tijen :
 Hoe deerlijk Scylle vlucht, en ommeziet nae 't ftrant,
 Om d'eechenis van zeededroghten aengerant,
 Met opgefparde muil noch fchijnende te blaffen,
 Om dus haer preutsheit en verwaenden moet te ftraffen.

Zy staet, gelijk een hart, dat uit den aem gevlught,
 In eenen waterstroom zich neêrstort met een' zucht,
 Een doodstuip voelt, terwijl het overlaên van wonden,
 Omringt wort van een' troep afgrijsselijke honden :
 Het voelt zijn' loop gestut, zijn krachten afgestreên,
 En schijnt alree van schrik herschapeu in een' steen.
 Men ziet de Spaensche vloot aen d'andre zy bestreeden
 Van God Neptuin, geschokt, gewrongen uit haer leeden,
 De Kraaken door den storm geplondert van hun want,
 Gevaerten hooger als een krijtberg aen het strand.
 Hier drijft'er een, berooft van braemzeil en zijn blinden,
 Gins worden rae en mars gescheurt van felle winden,
 De fokken uit het lijk gerukt, de mast aen twee,
 En bak en schoverzeil met kracht geplompt in zee.
 Al't hof is rijk voorzien van koninklijke zaelen
 En hofvertrekken, die met kostlijkheden praelen,
 Een koning waert, die uit een rijk van kleen beslagh
 Al's werrelts kusten heeft beschaduw't met zijn vlagh.

*Gelijkenis.**en't ver-
nielen der
Spaensche
vloot.*

Maer'k zagh terwijl een ry karrossen ingespannen,
 Den trotsen adeldom der fiere watermannen
 Gereet de Jofferschap te leiden naer 't paleis
 Des Zeegods. elk begeeft zich op de Bruiloftreis.
 Zoo zietmen eene vlucht van doffers, opgetogen
 Vanmin, hun duiven, van den hoogen olm gevlogen,
 Door hofwarandê en beemd naevolgen overal,
 Tot datze strijken aen een verschen waterval.

*Al het hof-
gezin ver-
trekt naer
het paleis
des Zee-
monarchs,
Gelijkenis.*

D'Aertshofgezant van 't Y quam zelf my eindlijk vraegen,
 Of ikme nevens hem wou vlyen op den wagen.
 Het wert hoog tijt. eer al het stroomendom, vergaert,
 My mocht ontdekken, in de plaets voor my bewaert,
 En van de Bruiloftdisch gescheiden met gordijnen.
 Wy traden op. gevoert van snelle zeedolfsijnen,
 Die hy met zijn gezang den weg wees door den stroom,
 Die strekte 't koetsgespan voor halfter, zweep en toom.

*gelijk ook
de Dichter
om te zien
de gulde
bruilof van
Peleus en
Thetys.*

Hy zeime in 't hencspoên, hoe 't lichtlijk stont gefchoren
 Dat ik geen Bruilofsvreugd maer fellen twist zou hooren :
 Hoe 't hart der vorften barnde in een gety van haet ;
 Maer dat zijn Koning niet bezweek voor nijt noch smaet.
 Hy kende zijn gezagh, en zijne bontgenooten :
 Zy zouden vruchteloos de hoorens op hem stooten.

*Beschry-
ving van
het Zeehof.*

Wy zien terwijl 't paleis van vader Oceaen
 Een breeder ruimte met zijn grove leên beslaen,
 In grooter schijn van staet opdaegen voor onze oogen,
 Met hooge pylers en gehouwe marmerboogen :
 Alsamen een gevaert, gelijk van Tyfons rot
 En zyne reuzen tot een eeuwig waterslot,
 Dat, ryzende uit de vloên met twee verheven kruinen,
 Van gansche rotfen en gescheurde marmerduinen,
 Alle eeuwen tart, en schijnt den tijt ten trots gesticht.
 De vrees en spoet benam my 't overig gezicht,
 Terwijl wy, heimelijk voor 't hofportael gedraegen,
 Van niemants oog ontdekt, afstegen van den wagen,
 En sloopen door 't klinket de zuiderhofpoorte in,
 Door buitenwegen, naeu bekent aen 't zeegezin ;
 Tot my een klein vertrek in 't donker wiert geweest,
 Waer in ik 't al kon zien, en niemant had te vreezen.

Welaen mijn Zangheldin versterk my nu't verstant.
 Verzie mijn vaerzen van een heerclyker trant.
 'K begin een werkstuk, om mijn schouders in te wegen,
 Ten zy gy uit Parnas my toewenkt met uw' zegen.

*Ovidius,
door Proteus
misleit, be-
schrijft het
huwlyk van
Thetys an-
ders als my.*

De Sulmôaensche zwaen, * zoo hoog in geest verlicht,
 Zingt Thetijs huwlyk, in zijn Vormherscheppingdicht,
 Op eenen andren toon, door Proteus raed bedrogen,
 Die, zigh beroemende in 't stoffeeren van de logen,
 Toen liet verluiden als of Thetys, noit geraekt
 Van minne, alleen zigh vont met d'eenzaamheit vermackt
 Op 't strant van Emonyce, en onder mirteblaeden
 Gedooken, naekt daer pleeg te rusten, nae het baeden ;

* Lib.xj.

Of in een holle klip te schuilen voor de zon,
 Waer Peleus haer verschalkte, en op zijn' raed verwon:
 En werpende om den nek der schoone zyne banden,
 Haer vast hielt, hoeze zocht t' ontworfflen uit zijn handen,
 Nu als een vogel, dan een boom, of Tygerin.
 Hy laet niet af; en plukt de vruchten van zijn min.
 En wat hem verder is met Ceix wedervaeren
 Op zyne wolvejaght, en hoe hy d'oorlogsfchaeren
 Der menschepaerden sloopte, en 't Lapiteesch geweld,
 Zijn geestigheden, dus door Proteus opgestelt,
 Die Thetys Bruidegom, noch Thetys aenzien passen,
 Die al den aerdkloot torft in d'armen van haer plassen,
 En wyder uitspringt met haer eindeloos gebied,
 Als 't zonnlicht den glans van zyne straelen schiet;
 Die Majesteit was noit door Peleus list te dwingen.
 Ons lust het van deze echt de waerheit op te zingen.

Vrou Thetys walgde lang van Triton haer' gemael,
 Die traeg en stram, vergat het minnelijk onthael
 Om zulk een schoonheit, die den Zeegod zelf deed blaeken
 In heete vlam, nae haer begeerte te vermaeken:
 Toen d'ouderdom zoo ver den gryzaert overwon,
 Dat al haer vier, zijn sneeu niet langer smelten kon.
 De droefheit dwong haer uit het hooftpaleis te scheien,
 Haer' weduwlyken staet en onheil te beschreien.
 Het lust u nu niet meer, ô Thetys in uw bron
 Het hooft te spiegelen, uw lokken in de zon
 Te toien, en een' krans van wier, met zeegewassen
 En parlen geschakeert, op 't geele haer te passen,
 De schoonste hoorentjes te rygen tot een snoer,
 Uw kleet te zoomen met korael en parlemoer,
 En door den sluier, van een' zachten wint bewoogen,
 De blanke borsten, by geval, aen's minnaers oogen
 t'Ontdekken, en hoe teer de boezem zwoegt en speelt,
 En aen het blaeu sattiyn een' dartlen luister deelt.

De dichter, gesterke door de hulpe der zanggodin, verhaelt den Oorspronk der Gulde bruiloft.

Gelykenis Gelijk de lentezon zich toont aen d'aerdsche volken,
 Wanneerze flikkert door een blaeu tapijt van wolken.
 Neptuin wert in zijn ziel medoogende om haer leet,
 Verdroeg niet langer dat zy dus haer leven fleet :
 Hy noodze weêr ten hove , en zweert met heilige eeden,
 By Styx en Acheron , Vlockstroomen , die beneden
 Des weerelts kim gedoemt in eindeloozen nacht,
 Den zwarten afgront met moeras en dubble gracht
 Omsinglen , haer verdriet door zijn gezagh te keeren ;
 En stemt haer reukloos toe wat beê zy zal begeeren.
 Wie kan een schoone vrou iets weigren , als zy schreit !
 Geen blixem treft met zulk een onweêrstandlijkheit.
 Zy vat den God op 't woort , en tegen zeegeboden
 En wetten , eeuwig in den raet der watergoden,
 Als Hemelval en staetorakels vastgezet,
 Ontheiligt d'echt , en eist verandering van bed.
 Toen hadmen 't zeepalais een Troye zien verstrekken,
 De goden in slagorde elkandre tegentrekken,
 En Thetys een Heleen vertoonen in den vloed,
 Had Triton niet , te vuigen vadzig van gemoet,
 Oneedle rust bemint , zich laetende bekooren,
 Met vryer nu den slemp te volgen als te vooren,
 Noit met den nek begroet te worden van zijn vrou,
 Indien hy nevens hem gedoogde een anders trou.
 'T verbont is vast gestelt. de Vorsten van de stroomen
 Zijn elk de hooftpoort van de Hofzael ingekoomen,
 Daer Thetys van een 'helt, gekooren na haer' zin,
 Den trouwing wachte , en hem zou kroonen met haer min.
 De Koning van het Y moght dit geluk verwachten,
 Had niet een andre reers veroverd zijn gedachten,
 En over zijn beloffe en min getriomfeert.
 [De Zuiderzeeprinces was met zijn trou vereert,
 En scheen hem Thetys verre in schoonheit t'overwinnen.]
 Dan was de Maes , dan 't Scheld de vierigste in 't beminnen,

Nu strecken zy de vlag voor Tyber, Po en Ryn.
 Een' staet maer aen haer keur, en hondert willen 't zijn.
 Zy had op dezen dagh misfchien noch niet gekooren,
 En al de Watergoôn, ontfelt van bystren tooren,
 Elkâer te vier en zwaerde uit minnenijt ontzegt,
 Had d'Oppervoogt der zee den twist niet bygeleght,
 En aen het zeegeflacht de trouhoop afgesneeden,
 Om die gevaerlijke echt aen Peleus te besteeden,
 Een sterflijk helt, van hem om zijne deugd geacht,
 Die dan d'onsterflijkheit meteen was toegedacht,
 En 't t Zeevoogdyfchap tot een Bruidfchat toegewezen.
 De breede waterraed heeft d'uitfpraek hoogh gepreezen,
 En 't vonnis toegeftemt. held Peleus wort gelicht
 Van d'aerde, en zijn natuure ontrukkt door krachtig dicht
 En onbegrijpelijk nat, waer meê hy wierd begoten,
 En heeft een grooter leeft van lichaem aengefchoten.
 Waerin zijn gemalin te vreden en gefiert,
 Noch jaerelijx den dagh van zijn herfchepping viert.
 En, krachtiger van min getroffen nae het trouwen,
 Nood al het hof, om weêr de gulde feest te houwen,
 Tot erfgedachtenis van die doorluchte font
 Dat zy voor 't haetlijk ftoot dit wenschlijk echtverbond.

Nu was die blijde dagh verjaert, de waterheeren
 Te hoov' verscheenen, om de Bruiloft te vereeren,
 En 't Vloedgodinnendom getoit en geblanket,
 Verwachte om nae haer' staet te worden aengezet:
 Terwijlme d'Ygezant de naemen der Rievieren
 Verkларde, hun gezagh, en door wat land zy zwieren,
 De paelen van hun rijk en ouderdom en staet.

Zie, sprak hy, die hier praelt in 't hagelwit gewaed,
 Zoo deftig geparruikt met lange en grijze haeren,
 Bekranft met matelief; en vrolijk ooft en blâeren
 Van vogtig waterlifch, is d'oude Tybergod;
 Die eer drie werelden het hoofd op zijn gebod

*Thetys
 word ge-
 fcheiden
 van Triton
 haerenge-
 mael, en
 gehuwlijkt
 aen Peleus.*

*Welke echt
 zy jaerlijks
 met een
 Gulde brui-
 lost viert.*

*De water-
 goden ver-
 fchijnen ter
 feeste.*

*En voor
 eerst de Ty-
 ber.*

Zagh buigen, of hun dwong met triomfante zwaerden
 En veste 't rixxgebied der Adelaerstandaerden
 Zoo ver de zon het hoofd der vlieten overstraelt.
 Zijn brøn is d'Apennijn waeruit hy adem haelt,
 En 't aenschijn heft in 't licht, en eindlijk met zijn stroomen
 Eerbiedig spoelt en speelt door 't albeheerschend Roomen;
 Daer nu de krijgsbannier en heirbijl wort vertreên,
 En 't geestelijk gezach ootmoedig aengebeên,
 Van Bisschoppen gestrekt en purpre kardinaelen,
 Blinkt door Europe met een goude trits van straelen,

d'Arno.

Die herwaert met een kroon van beukenbladren trect
 Is d'Arno, die, in 't eind hoovaerdig, wijt en breed,
 [Als niet gedenkende hoe teer hy wert geboren,
 Wat steilten in 't begin zijn golven schier versmooren,
 Daer 't Apenniensch gebergt by Falteroon hem teelt.]
 En van veel bronnen maght van water toegedeelt,
 Die milt hun aderen en borst in hem ontladen,
 Door 't schoon Florensen stroomt, befaemt door heldendaeden
 En 't lot der Medices, van 't weiflend geval,
 Dat eedle zielen treft, gekaetst gelijk een bal,
 Nu als bandijten fel vervolgt, vermoort, verdreven,
 Dan boven 't grimmen van de nijt ten troon geheven;
 Waeruit dat stamhuis nu, ontworstelt alle wee,
 Doorluchtig bloeit en houd zijn erfbezit in vree.
 Zoo rukt hy voort en deelt de vruchtbre korenvelden,
 En bruischt door Piza heen vermaert door letterhelden,
 En laeft den gront van 't vet Toskaensche Paradijs
 Tothy zijn golven stort den Oceaen ten prijs.

*Eridaen
 of Po.*

Kent gy dien Stroomgod niet, die zijn gekrolde haeren
 Versiert heeft met een krans van breede popelblâeren?
 't Is d'Eridaen, gelijk hy wiert genaemt voorheen;
 Maer sedert Faëton, om zijn lichtvaerdigheên
 Op 't gloeiend zonnespoor, ten wagen uitgeklonken
 Door eenen blixemstrael, is in zijn' stroom verdronken,

En al het zonnendom vernietigt aen zijn' grond,
 Heeft hy op Febus beê, te jammerlijk gewont
 Van rou, om 't sneuvelen van zijn beminde looten,
 Den haetelyken naem van Eridaen verftooten;
 Die aen den Zonnegod zijn droevigh harteleet
 Gestâeg erinnerde, en niet toeliet dat het sleet:
 Nu wort hy Po genaemt, en komt, als d'eer der vlieten,
 Die door Itaeljen met gezwollen aders schieten
 Ten toppen van Vezuul afftroomen door het zand.
 Hy vaert van d'Alpen af, en laeft het dorstig land,
 En houd aen 't hemelhoog gebergt' zijn hoofd gedooken,
 Tot dat hy, loeiende ten afgront uitgebroken,
 En allermeeft versterkt in 't heetste zomerweêr,
 Stort met vijf monden in het Adriatifch meer.
 Men zegt, en 't wort gefterkt door 't woort der zeegodinnen,
 Die zijn welsprekenheit en zucht tot konft beminnen,
 Dat hy pleeg dagen lang te hooren na de lier
 Van Flakkus, als hy aen den kant van zijn rivier
 De golven luiftren deed nae zijn Latijnsche snaeren,
 De dartle Chlœe vleide, en Lalage, onervaeren
 In minnekozery, of dankte Melpomeen
 Dat zy aen haer' Poët zoo minnelijck verscheen,
 En zong Mecenas lof, en hielp zijn jaerty vieren,
 Bedekt in 't zangpriël van jonge popelieren.
 Ook zegtme, dat gy, ô doorluchtigste Aertspoët
 Virgijl! aen zijnen vloed doorgaens uwe uuren sleet.
 Het water zweeg, om niet uw toonen te verftroien,
 En leerde uit uwen mond den ondergang van Troyen,
 En dreef met min gedruifch zijn' stroom in zee te wed,
 Om 't oor te streelen, door de klank van uw trompet.
 Gy zoekt hem dankbaer wêer die diensten te vergoeden
 Als gy hem Koning noemt der Itajaensche vloeden.

Ziet gy dien halven Moor, den Indus, in 't verschiet?
 Die Stroomgod wijkt geen' vloet in grootheit van gebiet,

d'Indus.

Wan-

Wanneer hy, uit het West ten Oosten opgedragen,
 Een krokodilgespan voor zijnen gouden wagen
 Doet spoeien als een pijl, en hondert beeken groet,
 Die elk hun waterkruik uitgieten in zijn' vloed,
 En ziet een lange ry Riviergodeffen blaeken
 Van heete minne, met geschenken hem genaeken,
 En al haer waterschat uitstorten in zijn bron,
 Alleen op hoop, of dit zijn h art verzachten kon.
 De klippige Kaukaes, ten wolken ingevaeren,
 Die van 't ryk Azien in d' Afrikaensche baren
 Met zijnen wortel reikt, is min bekend door straf
 Des * Vierdiefs, die de klay bootseerde en leven gaf,
 Met zijn gestolen vlam de Zon ter sluik ontnomen,
 Als dat hy voed dien voogd der Indiaensche stroomen,
 Die 't rijkste landgewest met zijnen naem vereert.

De Ganges.

Noch lijd de Ganges niet door hem te zijn verheert.
 Gy ziet hoe moedig hy hem naetreet op de hielen.
 Die vloed bruischt allerbreetst met zijne waterwielen,
 En glipt op zijn karros, als hy van hoogmoet zwelt,
 Verre over strand en peil, en sleept op 't kruidig veld
 En specerywarande een' oogst van goude zanden,
 En edlen diamant, geplengt met ruime handen,
 Die in het kristalijn van zijn' doorluchten vloed
 Als starren tintlen, en verschieten met een' gloed.
 Gy ziet de fluiers zelf, die van zijn schouders daelen,
 Met starren geborduurt en breede goude straelen.
 Die Fenixvederkroon, verzamelt aen zijn strand,
 Is hem tot een juweel gevlochten, door de hand
 Der Bronnajaeden, en 't kanneclaltaer ontdraegen,
 Wanneer de Fenix aen zijn kolk in zomerdaegen
 Zijn eigen lijkvier stookt, en uit zijn vruchtbaere asch
 Een schooner nazaet teelt, en Fenix, als hy was.
 Noch roemt de Gangesgod zijn ouderdom met reden,
 Als die het Paradijs, den hof van 't Oostersch Eden,

Heeft met zijn zilyren well' doorwatert en verquikt,
 Doen 't aerdrijk, overhoop, noch ruw en ongeschikt
 En ongebout, was met zijn eigen last verlegen.
 Hy komt in 't oog der zonne al bruifchende opgeflegen,
 En hoort het ongedierte ombrullen aen zijn' vliet.

Daer staet de Nijlftroomgod, die met een kroon van riet *De Nijl.*
 En wier om 't grijze haer, zoo breed komt ingestrekten.

Hy fchept zijn' waterval en opkomt uit de krekken
 Van 't Sagelaensch gebergte, en spoeit met snellen gang
 Door dorre zanden en woestijnen, wijt en lang,
 En smachtende van dorst, tot hy door grove klippen
 Gestuit, beneden d'aerde allengskens voort komt glippen,
 En met zijn hoornen breekt door schenkels en geraemt'
 Van klipsteen, om hun trots en zijnen last befaemt.

Hier barft hy eindlijk uit met neêrgestorte waeteren,
 Die vreeslijk barnen in dien steilen val, en schaeteren,
 Gelijk of Triton, op 't bevel van god Neptuin, *Gelykenis.*
 Den zeeftorm wekte, en dreef de golven tegen duin
 En bevende oever, dat het kraekte en schuimde, en d'ooren
 Verdoofden op 't getoet van zijnen onweêrhooren.

Niet anders knarft en brult de donder, die, gestuit *Gelykenis.*
 In 't rollen, als hy groeide en toenam in geluit,
 Op Atlas schoften breekt; die van dien slag getroffen,
 Den donderkloot in zee al barftend neêr hoort ploffen.

Egypte groet op 't laetst dien grooten Watergod,
 En dankt hem billijk voor het kostelijk genot
 Van haere vruchtbaerheit, alleen door hem verkregen,
 Wanneer hy 't land verquikt met zijnen waterzegen:

Dan ziet d'Egyptenaer met vreugd het korenveld
 Verdronken, en zijn erf in baere zee gestelt.

Als die, wanneer de Nijl laet d'afrochthoorens steeken,
 En al de golven in hun boezem zijn geweken,
 Voor zulk een' waterfroom, die 't brackland had verkracht,
 Een kostelijker zee van koorenschat verwacht.

Wie kent de Naelden niet aen zijn beroemde baren,
 Met hunne spits zoo hoog ten wolken ingevaeren ?
 De grafgevaerten, om hun pracht en boubeleit,
 Als werrelts wonderen met recht d'onsterlijkheit
 Geheiligt. maer laet u zijn schoonheit niet verlokken.
 Het schadelijkst vergift schuilt in vergulde brokken.
 De goude schotel dekt het doodlijk Akonijt.
 Maer reift gy aen zijn strand, ziet voor u, en vermijjt
 De schalke Krokodil, die onder 't riet gedooken,
 Verraderlijk komt uit zijn schuilhoek opgebrooken,
 Den onvoorzigtigen op 't lijf valt en vrybuit,
 En in 't rampzalig graf van zijnen buik besluit.

Meer had hy licht tot lof des Nylstroomgods gesproken,
 Had mijn nieusgierigheit zijn reden niet gebroken.
 Twee goden, even fier in 't waterblaeu gewaed,
 Maer d'eene woester en gestrenger van gelaet,
 De breede borst gekerft met eerelike wonden,
 Toen 't fel Janissardom hem trotste op eigen gronden,
 En d'ander, 't hoeft bekranst met groene wijngaerdblaên,
 Noch met hun rijpe druiv en trosten overlaên,
 Begroeten 't godendom der heerlijkste stroomen,
 En 't hofgezin, voor hun ter feestzaele ingekoomen;
 Den Ygod bovenal, die zijne aenzienlijkheit
 Volmakte met een ingetoogen majesteit :

De Donau en Rijn. Het was de Donau, en de Rijnstroom, die gescheiden
 Voor eeuwig, nu alleen vereenden met hun beiden.

De Seine. Hun volgt de Seine, met een breet gevolg en ry
 Van watergoden, die zijne opperheerschappy
 Erkennen, hem als 't hoeft der Fransche vloedden eeren,
De Teems. En op zijn' last het land met koelen drank stoffeeren.

Nu naderde de Teems, Brittanjes eêlste vloed,
De Iber, en meer andere. Met d'Iber, Wyssel, Taeg en Bosfor, root van bloet
 Der Kristenen, de Maes en Schelde, en al de stroomen
 Die vader Oceaen op zijnen tol ziet koomen,

Bekent en onbekent van naemen, en geslacht.

Nu wiert de hooftherout van 't Y ten disch verwacht.

De schoone Thetys quam met zedige gebaeren

Ter hofzaele innetreên. zy had de losse haeren

Omvlochten met de geele en witte waterroos.

De tedre schaemte gaf op elke wang een bloos,

Die lieflijk aftak op den blanken hals, gedreven

Van levendig albast, of schooner als het leven.

Zoo blooft de daegeraet by helder weêr, en muit

In 't root schaerlacken schoonst op witte wolken uit.

Prins Peleus stut haer arm, noch even jong van wezch:

Zy hebben 't wreet geval der jaeren niet te vreezen,

Het nootlot staet hun toe eene onverwelkbre jeugd.

Elk wort zijn plaets beschikt, en 't schein de bruilofsvreugd

Zou nu het godendom eerst recht aen 't harte raeken;

't En waere al vroeg een vlam van nijt begon te blaeken:

Om dat de stroomvorst van het Y, door Thetys wet,

Op 't wenken van Neptuin; wiert boven aengezet,

En volgde 't godenheir der zeen, en wilde meeren,

Die onder 't hooftezagh des Oceaens regeeren,

En dwingen vlieten en rivieren, kleen en groot,

Om hunne schattingen te storten in den schoot

Der vorsten, die met recht hun leen verheergewaeden.

D'Ykoning scheinme in 't eerst met zulk een eer beladen,

Als die meer toeleit op zijn zeegezagh en maght,

Dan in te zien hoe hem de waen det vreemden acht.

Nochtans hy volgde, en dacht de belgzucht voort te dooden,

Nu hy niet zat, als daer 't Neptuin hem had gebooden.

Geensins om dat die plaets te laeg was voor zijn' staet,

Maer dat zy hem te dier te koopen schein voor haet.

De zedigheit des gods, en 't diep ontzich der grooten

Hield lang het wrokken in hun boezems opgesloten.

De jonge Tritons en Najaeden elk om strijt

Op 't puntigste gehuld, en voor de bruilofttijt

*Eindelijk
komt ook
Thetys ter
bruiloft-
zael inge-
treeden, en
wort van
Peleus on-
dersteunt.*

Gelykenis.

*De Ygod
wort boven
andere
stroomgoo-
den aen ta-
fel geschikt,
waer over
die hem be-
nyden.*

*De Tri-
sons Na-
jaeden en
d'andere
zeevorstin-
nen ver-
maeken de
Feesgenoo-
den met ge-
zangen en
dansen.*

Van overlang bereit, begonden 't oor te streelen
 Met konstig maetgezang en vreemde waterspeelen,
 Men zagh een' regenboog van allerley gewaad
 En kleuren, geschakeert tot wellust en sieraed.
 Die had het glanstrijk haer met gout gestrikt nae boven.
 Dees' praelde, om prachtigh uit te munten in het hooven,
 Met losse vlechten, die zich spreien om den nek
 En naekten boezem, blank als marmer zonder vlek.
 Een andre, om 't heerlijk stal te toonen van haer leeden,
 Wist met een eng sattijn die geestigh te bekleeden,
 Dat alles uitpuilde, en bedekt zich stelde in 't licht.
 De fiere Watergaerde, op trekken afgericht,
 Kon krachtigt in dien rei de minnetoght verwekken,
 Met achteloos zomwijl haer schoonigheit t'ontdekken.
 Terwijl de dochters van vrou Doris, en de stoet
 Der Ymevrouwen, en zeeoffers, vlug te voet,
 In hun volmackten dans verbeelden d'oude veede
 Van wrokkende Eris, die, uitbuldrende en t'onvreede,
 Op 't eerste huwlijksfeest van Therys, die de goôn
 Van hemel, aerde en zee toen liet ter bruiloft noôn,
 En haer alleen vergat, den appel, onder allen
 De schoonste toegekeurt, liet op de tafel vallen :
 Waeruit die Ilias van ooreloogen sproot,
 Op 't schendig vonnis 't geen de Troysche harder sloot.
 En 't scheen een voorspook van den twist die nu zou rijzen.
 Dees' hoordemen 't gespeel, dien d'eedle dansen prijzen,
 En hoeze nae de konst zich wenden keer om keer,
 Nu sluiten in een kring, dan, triplende op en neêr
 Met lossen zwier, zich zelf weêr sloopen, weêr vermengen,
 En vol verandering dus den dans ten einde brengen.
 Een ander vergde vast den grooten hofpoet
 Heer Proteus 't Bruilofliet, voor deze feest greet,
 Als suffer Triton noch half ronkende aen quam sleepen,
 En voort een' gouden kop met wijn heeft aengegrepen,

*De Hofpoet
 Proteus om
 het Bruiloft
 dicht gebeden,*

Die Zeebachant, noch vol en dronken van het nat,
 Het geen hy 's morgens zelf gesloken had voor 't vat.
 Hy sloeg met moeite zijn gezwollen oogen open,
 En klaegde dat de wijn nu weigerde in te loopen,
 Op zulk een hoogen fecst, dat hy zoo lang een tijd
 Verwachtte, en wiert de vreugde in haer geboorte quijt.
 Die kop was evenwel tot 's Brügoms eer gedronken.
 Hier op wort hoofst voor hoofst een beker vol geschonken.
 't Gewoel vermeerderde in het plengen van den wijn.

De dichter, onderwijl door Ygod, Seine en Rijn
 En andre watergoôn, en Thetys zelf bewogen,
 Om 't gulden Feestgedicht te leezen voor hun oogen,
 Hield mijn gedachten als betovert aen zijn' mond.

*Leest bes-
 ten verzo-
 ke der ge-
 den.*

Hy zong in 't eerst den lof van 't heilig echtverbond,
 En 't kuische minnevier, belachte de Pöceten,
 Die noit als by den wijn van Venus toghten weeren,
 En noemen alles, wat in zee leeft, koel van aert,
 Schoon Venus uit een schelp in zee nat is gebaert.
 Hy prees de sluikery der goddelyke grooten :
 Want zelf de minne was van 't wufte schuim gesprooten,
 Het zeeschuim, daer de wint meê guichelt nae zijn' zin.
 Hy noemde 't snoepen een stantvastigheid van min,
 't En waere een zelve schoonte en d'eigen lust van leven,
 Waer door de minnaer eerst tot liefde wert gedreven,
 En d'echteling het hart aen d'egaê trou verbont,
 Bleef kleven in haer ziel en zachten rozemond :
 Gelijk dit groot geluk held Peleus, onder allen,
 En schoone Thetys was alleen te beurt gevallen,
 Nu zulk een' langen ry van eeuwen achtereen.

*Inhoud
 van 't zel-
 ve.*

De vader Oceaan was met die zang te vreên,
 En Boreas, die stout de kuissche Orithiye
 Ontschaekte, vleide zich in zijne snoeperye.
 (Want 't was zijn beurt nu hier te dryven over 't vlak)
 Men hoorde hoe hy voort zijn vinnen hooger stak,

En dapperder als oit de stormklaroen liet klinken.

De wrok tegen den Ygod begint uit te barsten. En zeker op zijn tijt : want nu quam onder 't drinken De haet weêr boven. al de hooftrivieren zijn Verongelijkt, de Taeg, de Donau, Seine en Rijn.

Gelijkenis. De Seine meest. en 't stont geschapen, dat dit baeren Den schippers zelf, die nu dees' streek der zee bevaeren Zou klinken in het oor. gelijk een wolk, die lang Betrokken, en reets zwart gezwollen door 't gedrang Der winden, hangt en pruilt, totze eindelijk aen 't scheuren, Als eene zeefluis die vast bruischt met open deuren, Van boven met een zee van water nederstort. Dus woeltmen hier, zoo drae de nijt heeft uitgemort, In 't heimlijk binnen 's monds : wie durf ons hier braveeren,

De Seine waerts heftig uit, en scheld hem voor oncedel. En zitten bovenaen by zoo veel waterheeren ? Riep d'opgeblazen Seine, en grimmende overzy, Rand dus den Ygod aen : gy heerschap van het Y, Oncedele, wie raet u dus om hoog te streeven, En boven d'eedelen u aen den disch te geeven ? Kom, slae uw stamboek op, en toon ons uw geslacht; Die niet dan visschers zaecht in 't slijm van uwe gracht, En kleene kreeke een bot en bruinen baers verrassen, Of taciën haring, waerd den roem van uwe plassen. ô waterplaeg ! van wâer komt u het hart zoo groot ! Ofzou 't uw scheepsmaght doen ? wy kunnen meê een vloot Uitleevren, en uit zee onze oevers hooren schateren, Wanneer 's Rixjamirael, gegroet van onze wateren, Geroofde pryzen sleept ten mond in van mijn' vloed : En lokt den Franschen Mars, zoo vol beleit als moet, Die al de werrelt noch zal dwingen met zijn grooten, Om op mijn' rug te zien den ryken oogst der vlooten, Zoo ver de wint haer volgt, nu 't aardrijk omgedwaelt,

voemt op zijn eigen geslacht en grootheit. Maer d'adelyke glans die uit ons wezen straelt, De grootsheit, die befacnit door eeuwen en Kronyken, En stamregisters, elk met openbaere blyken

Onze cedele afkomst toont, is iets waerop ik meer
 Als onze maghten roem. mijn adeldom en eer,
 En schat en grootheid gaen alsaemen u te boven :
 En gy braveert my in 't gezicht van deze hoven
 En hooge vierfchaer, die zoo menigmael mijn maght
 Erkent heeft, en my nae mijn waerdigheid geacht ?
 Gy Watervorsten en Hoofstroomen, hoog van waarde,
 Die in uwe armen sluit het grootste deel der aerde,
 Hoe ? zal nu een klein heer van een' bekrompen vliet,
 Die 'k zelf niet weet of een riviergod is of niet,
 De vorstlyke achtbaerheit, en zonder straf, schoffeeren !

Hierop begon 't gedruisch afgrijfslijk te vermeerren.
 Terwijl veel watergoôn uit heimelyke nijt
 Grimlachen in hun vuist, om zulk een bits verwijt.

De God des Ystrooms rees wel driewerf om te spreken ;
 Maer driewerf zachmen weêr de Seine een keel opsteeken,
 En in zijn hevigheid ten laetsten boven staen.

Dus vaert hy eindlik voort : gy twijffelt mooglijk aen
 Mijn hooger adeldom, en weigert my te wyken.

Welaen, ik zal met reën u flux de vlag doen stryken.
 Want lang zagh ik mijn' naem en grootheid aengebeên,
 Eer noch uw brakke poel van visschers wert betreên,
 En gy ter naeuwer noot wist uw vervalte wegen,
 Met zulk een handvol nat, van slijm en wier te veegen :
 En lichtlijk laegt gy noch tot een moeras begroeit,
 't En waer de Zuiderzee zich uwer had bemoeit.

Hoe onverdraeghelijk is 't opgeblazen leven
 Van hun, die onverdiend door 't blind geval verheven,
 Het al beneden zich waerdeeren, en te stout,
 Het onbeschaemt gezicht bemaskren met hun gout !
 Maer schaemte is als het vier, dat, hoe geheim versteeken,
 Te sterker flonkert, en weet klaerder door te breken :
 Zy knaegt, als zy den mont der naekte waerheit hoort,
 Het drieft geweten, 't geen haer garen zach gesmoort.

*En ver-
kleint den
Ystroom.*

*De God des
Ystrooms,
opstaende
om zich te
verant-
woorden,
wert belet.*

*De Seine
vaert voort,
en zeght
dat hy al
zijne maghe
de Zuider
zee heeft
dank te
wijten.*

Gelijkenis.

Maer

Maer leer, verwaende, leer voortaen uw' moed betoomen,
 Herdenk uit welk een laeghte uw' maght is opgekoomen.
 't Rechtvaerdig noodlot kaetst de trotfen als een bal,
 Verheftze alleen, om weêr te lachen in hun val.

*Stelt zich
 verre boven
 't Y.*

Maer hoe verheerlijkt gy nu schijnt in top geklommen,
 Hoe luide gy de Faem van uwen lof hoort brommen,
 Jae, schoon al 't waterrijk uw' staet en roem verbreit,
 Noch haelt gy zeker niet by mijne Majesteit.

Of zoudge uw grootheit meê wel boven mijne stellen,
 Die moede en buiten aem geronnen, en aen 't zwellen
 Ten einde van mijn bron, met zulk een kracht van nat
 In zee valle, als gy pas in uwe wadde omyat,
 En 't geen gy zelf niet zoud verzwelgen in uw paelen?

*En spot met
 de kleinheit
 van ynen
 naem.*

Verfchoonme, zoo 'k mijn roem te hoog schijne op te haelen,
 O groote Koning en Monarch, in een gebied,
 Dat Theys zoontje met zijn handboog r'enden schiet.
 Het schijnt Natuur heeft zelf voor u, noch eerst gebooren,
 In uwe bakermat, cen' spotnacm uitgekooren,
 U met een letter, en een' enklen klank vereert,
 Net op de leest geschoeit van 't rijk dat gy beheert.

Nu gingen altemael de monden weder open.
 De hofgezant, terwijl van tafel afgesloopen,
 Vertelde my, die, kouit en bleek van schrik, den grond
 Niet kende van 't krakkeel, waeruit het eerst onflont.

*De Hoofst-
 oorzaak van
 't krakkeel
 tusschen de
 Seine en Y-
 god.*

Hoe onlangs Y en Teems, te trots op hun vermoogen,
 Door konst der Seine, elkaer was in den schild gevloogen
 Met openbaer beslagh van oorlogh, daer de god
 Des Teems, belegert in zijn eigen waterslot,
 En op zijn' eigen grond geplondert van zijn schepen,
 In rook en vier vergaen, of in triomf gegrepen,
 Verzoênde met het Y in een verhaeste vreê,
 En zegelden het zwaerd des oorloghs in de schee,
 Nac een benaede trits van jaeren, dat het weidde
 In bloed en moord, 't geen al het waterdom beschreidde.

De Seine alleen zagh dit met lachende oogen aen,
 En hoopte saemen hun te gronde te zien gaen,
 Vernielt door eige kracht. gelijk twee steile rotfen
 Te mortel spatten, als zy saemen nederbotsen,
 En horten tegen een. maer 't eeuwige verbond
 Der waterkoningen stort zelf zijn hoop te grond'.

Gelykenis.

Hy zweeg ; gelijk al 't Hof : want d'Ygod, opgerezen,
 Verhief zijn stem, en sprak met een bezadigt wezen.

Grootmagtig koning, die van uwen glazen troon
 Zoo veel rivieren dwingt, en ziet voor uwe kroon
 De waterlingen met eerbiedigheit geboogen,
 Wat wolk van gramschap heeft uw heerlykheit betoogen ?
 Wy hebben ongeveinst uw vrientschap gewaerdeert
 Tot noch, zoo lang ons die niet heimlijk heeft verheert,
 En weigren nooit de vlagh voor uwen staf te stryken.
 Maer zal de Zeevorstmeê voor uwen tytel wyken ?
 Dien wijt het, dat hy ons, verhoogt door zyne maght,
 En buiten ons verzoek, deeze eere waerdig acht.

*De Ygod
 verdaedige
 zich*

ô Thetys, die aen ons deeze eerplaets hebt beschoren,
 En gy ô goden, die mijn reden aen zult hooren,
 Vergeeft het my, zoo ik, geteifert buiten schult,
 Dus bits en onverwacht, de maet van uw gedult
 Te lange rekke, en mijn verdading buiten reeden,
 En mijn belang vermene in uwe vrolijkheden,

*Verschoone
 by The-
 tys deze
 ontydige
 verand-
 wording.*

De Seine, schoon hy ons voor geen en stroomgod acht,
 Draegt noch eerbiedigheit tot myne watermaght,
 En had my 't eene met het andre liefst benomen,
 Indien hy stoppen kon den mond van zijne stroomen,
 Die daeglijx vloot op vloot zien drijven langs hun kust
 Met duizenden, ten stryde of koopvaerd uitgerust ;
 Die Vrankrijk met een zwarm en vliegend bosch van schepen,
 Tot zinkens toe gelaên, aen mijnen oever sleepen.
 Maer schoon hy niets van al mijn scheepsmaght had gezeit,
 Geen golf spanfeert in zee die niet mijn' lof verbreit.

*en stelt zyns
 maght in
 top, zelf uit
 de achting
 van de Sei-
 ne.*

Geen starren sieren 's nachts de blaauwe wolktapeeten,
 Hoc ver verdeelt, die niet van mijne kielen weeten ;
 En hier valt zijn gezagh by 't mijne veel te licht.

*Hy toont
 dat hy in
 adelen af-
 komst niet
 hoeft te
 zwighen,*

Maer laet eens zien hoe ver mijn afkomst voor hem zwigt :

Want schoon geen waeré roem kan op den naezaet kleven,
 Van 't geen de voorzaet voor vele eeuwen heeft bedreven,
 Noch noopt des stamheers deughd den eedlen naeuef aen,
 Om meê zijn lofsijk spoor groothertig in te slaen.

Gy durft ver boven my op uwen adel boogen.

Maer welk geval heeft eerst u in het ligt getoogen?

Want d'outheit, zoo haer geen vermaerde daet verzelt,
 Is doot, en wort vergeeffsch by uwen roem gestelt.

Gewiflijk 't Roomsche juk heeft eerst uw' naem doen leven,

Waer onder gy met dwang uw schouders hebt gegeven,

En vreesde 't slaeffsch gezicht te steeken uit uw kil.

Maer hoe, lagh toen mijn vloed noch ongerept en stil ?

Die glori evenwel behoude ik onbesproken,

Dat ik de tiranny van Nero heb gewroken,

De Legioenen zagh verstuiven als het kaf,

En sloeg hun vaendelen en Arentstanders af.

Onze oevers dronken 't bloet der Roomsche dwingelanden;

En Nederduitslant red zich moedig uit hun banden,

Daer gy uw' vrydom hen opveilde laf en blint.

Maer staec hem toe dat hy op ons dat voordeel wint.

Zijn stamboom evenwel heeft eens begin genomen,

En hoe veel vroeger zy aen 't wassen is gekomen,

Hoe eer het noodlot dreigt die weelderige spruit

Te snoeien, en niet stam en diëpen wortel uit

Te scheuren, schut dat vry, vertraeg 't met al uw krachten,

Gy hebt dien zwaeren slagh meê op uw beurt te wachten;

en altyt En mooglijk of het rat, dat alle staeten keert,

vande My lang na u, gelijk ik opwaerts klom, verneert.

stroomg- Maer schoon mijn vloed niet sproot uit adellijke looten,

den voor Ik heb noit minder cere in 't zeepalcis genooten.

een vorst er-

kent is

geworden.

De Teems en Ibergod, de Beltmonarch en Zont
 Vermaeden niet met my te treden in verbond.
 De Bosfor zelf, hoe fors op zijne machbannieren,
 En Tyger weigeren mijn vrientschap niet te vieren ;
 Al vorsten minder van geslacht noch staet als gy,
 En die de grenzen van hún trotsche heerschappy
 Niet naeuwer zien bepaelt, als gy uw ruime stranden,
 Al had gy meê mijn' vloet geslaegen in uw banden.

Nu roem uw grootheit, en verhefze boven maet.
 Z'is klein, zoo lang als uw begeerte ruimer gaet.
 Jae, schoon u god Neptuin den drietant gaf te draegen,
 Een heimelijke vlam zou noch uw' boezem knaegen,
 En maelen u by nacht uw eigen kleinheit af,
 Sprong uwe heerschzucht dan noch verder als uw staf.
 Genoegen geeft mijn' staet, wiens kleinheit ik durfroemen,
 Een grootheit, met uw rijk niet op een' dagh te noemen.
 Ook rekke ik mijn gezagh tot d' andre werrelt uit :
 Dat weren Triton en de vorstelijke Bruit,
 Die van de stroomen, die my hunnen leenheer groeten,
 De tolln menigmael opofferde aen mijn voeten,
 Met leenschenkaedjen, my gestiert uit west en oost.
 Maer wy zijn uw bravaede en schampery getroost,
 En voelen dezen pijl niet slechts op ons geschoten,
 Maer op den Golfgod meê, zoo eng als wy besloten,
 En echter duizend en meer jaeren achtereen,
 De krijgselenden en gevaeren doorgestreên,
 En uit de klippen, na lange aenwas, opgeklommen,
 Nu heerschende in een ry van Watervorstendommen.
 Verhef den Walvisch om zijn onbesuift gevaert,
 Meer als den Dolfijn, zoo gezwint en fier van aert :
 Daer stort hy op een droogte, en blijft in 't midden hangen,
 Door zijn zwaerlijvigheit en groote zelfgevangen;
 Waer flus de Dolfijn vlugge is overheen gezwiert.
 Gelijk een vloet, dien ruïn de teugel wort geviert,

*Ook bewijst
 hy, dat de
 grootheit en
 maght al-
 leen beslaet
 in het ver-
 genoegen.*

*En verlichte
 zijn bewijs
 met een ge-
 lijkenis.*

Voorbyfchiet, en zijn kracht voelt wjt en zijt verfpreden,
 En kabbelt slechts, en kuft de lippen van de weiden,
 En hoe hy ruimer velt met zijne golven wint,
 Hoe meerder hy allengs zijn' loop gefleten vint :
 Maer zoo hy van een rots en fteilte neêr moet bruizen,
 En barften door den mond en naeuwen hals der fluizen,
 Dan zwelt zijn' moed, dan kraekt en davert al het ftrand ;
 Hy flokt en wentelt in zijn kolken akkerland
 En ftulpen, vee en hofgevaerten, fchokt in 't rukken
 En ftorten, rotfen en arduingebergte in ftukken ;
 En wikt dan eerst te recht hoe ver zijn krachten gaen,
 Zoo lang hy beeren vint die zijne drift weêrftaen.
 Dus gaet het in 't gebied. de grootfte heerschappyn
 Zijn allerzwakft te voet en in gevaer van glyen.
 Geduurige onrust knaegt, gelijk een kanker, 't hart
 Der ftacten , in hun groote en ommeflag verwart.
 Maer landen , die de vorft kan van zijn' troon beheeren,
 En net geëvenaert nae reik van zijn begeeren,
 Staen onbeweeghelijk : een zelve liefde en zucht
 Drijft boven , en verwekt een ongedwonge tucht.
 Het zelve voordeel houd al 't lichaam aen elkander.
 'T geen 't eene lid verheft, verfterkt de kracht van 't ander.
 En fchoon van binnen zich een ftactkrakkeel verheft,
 Het wort gefuft , eer hun een storm van buiten treft.
 Al 't lichaam wort gequetft in 't minfte van zijn leden.
Gelykenis. Zoo zietmen ftieren, die elkandre fel bestreden,
 Den pais vernieuwen, en in eene maetschappy
 Den wolf verwachten, die hen aengrimt van ter zy.
 Maer rijken, aengegroeit uit allerlei gewesten,
 En door geweld in 't juk geflagen, zien ten leften
 Hun dwingelanden het belang en voordeel af,
 En vloeken, en ontvliên uit wrack hun yzren ftaf.
 Maer dwongt gyne opentlijk in 't veld het hooft te bieden,
 Wy zouden, hoe gering, u niet een ftap ontvlieden.

*Hy zegt
 hem niet te
 zullen wy-
 ken zoo het
 op een da-
 delijkheyt
 quam,*

Nu voegt geen oorlog, en te min daer 't Bruidsbanket
Dus openhartig en tot vreugd is opgezet:

Wy hadden allerlieft gezwegen op uw reeden,
Om 't gulden Feeft, had dat mijn eer en staet geleeden.

De visschersknaepen, die voor menige een mijn vloed

Met booten ploegden, en gelukkig op dien voet,

Geen ander werreltdeel, als mijne plassen kenden,

Geen andre rijkdom als hun armoede en elenden,

Waerdeerden mogelijk, indien het graf zijn' mond

Ontfloot, en levend hen herstelde aen mijnen grond,

Hoe nieu, en in den loop des oorlogs onervaren,

Mijn staet nu groot genoeg om d'uwe t'evenaeren.

Maer schoon zy zwijgen, en het veen hun stem versmoort,

Al 't golvendom, hier meê vergadert, spreekt hun woort.

De vader Oceaen, noch Peleus met zijn Raeden,

En gy misfchien zoud zelf mijn aenzien niet versmaeden.

Ook heeft mijn naem [hoe scherp gy met zijn kleinheit lacht]

't Waerachtig voorspook, en een teeken van mijn maght,

Die naderhant zoo wijd zijn takken uit zou spreien,

Als beide d'armen van de poolen hem geleien.

Hy is de sleutel, die het hemelsche besluit

En 't werreltsche geval elk opent en beduit.

Hy strekt een kort begrip, een stapel van de schatten,

Die zoo veel boeken en kronijken in zich vatten,

En wijft, als in een schets, het menschlijk leven aen.

De slinkerzijde is breed, en maklijk op te gaen.

Maer boven zit de straf alle ongetrouwe zielen,

Met bolpees, wroegingen en zweepen op de hielen.

Heel final loopt d'andre kant nae boven, met gevaer,

En steiler in den top. al valt de heirbaen zwaer,

De loon zal rijkelijk den arbeit weêr verzoeten,

En leggen hen de kroon en lauwer voor de voeten.

Nu pronk met langer naem, en laet alleen aen my

De beeldespraek en 't merk der Pitagorische **Y**.

*En geloofst
dat hy in
die gele-
gentheit
zelf niet
zonder
vreeze zou-
de zyn.*

*Eindelijk
verbesi hy
zijnen
naem, als de
letter, daer
Pitagoras
't gansche
beloop der
werreltin-
gen mist uit
te vinden.*

De Seine valt hier op den Iber aen, die in deze reden zigh schein te kiuelen. Zoo lang hield d'aendacht al het zeedom opgetoogen.
 Wanneer de Seine met ontfteke en dreigende oogen
 Omloerende, gelijk een arend, die een vlucht,
 Van valken, drijvende en braveerende in de lucht,
 Wenscht in te vliegen, en, verstrikt in twijffelingen,
 Niet weet van waer hy best het leger zal bespringen,
 Dat, in een ronde zich besluitende als een wal,
 Aen allen kant hem bek en klauwen bieden zal,
 Dus uitbarft, brullende en ontfelt, in grammen moede;
 Begunstigt iemant noch die scherpe waterroede?
 Kan d'Iber, van haer' slagh tot in het ingewand
 Getroffen, noch het hoof ontkreuken in dees' stand?
 [Ook was het zoo; hy schein zigh heimlijk te verblijen,
 Ik zagh 't door d'opening der zaeltapeetscrijen,
 En 't donkere gezicht der watergoden strak
 Opheldren, toen het Y de Seine regensprak]
 En zal hy mijn gezach en kroonen vergelijken,
 Met bannelingen en rebellen van zijn rijken?
 Gelijk hy onlangs al dien aenhang van het Y
 Heeft uitgekreten, voor behipt met munitery?
 Lafhartige, onderwerp u wederom den Mooren.
 Geef my den septer, die tot hooger drift gebooren,
 Door mijn geluk en kracht van 't zegenrijk geweer,
 De schenders dwingen zal te buigen voor hun heer.
De Iber antwoordt de Seine. De deftige Iber, 't hoeft met kroonen overladen,
 Rees op in 't midden van zijn koninglijke raeden,
 En koningen, die hem bedanken voor zijn leen.
 Waer voert u d'overmaet van uwe driften heen?
 Waer zien wy eens het eind van 't onrechtvaerdig wrokken,
 Dus sprak hy, schuddende tot drywerf toe zijn lokken:
 Nu vaer den Ygod vry in 't diamanten schilt;
 Wy zien de schichten van uw hevigheit gespilt,
 En mogelijk den vloek en dat ontaert braveeren
 Met meer schandael noch tot uw zelve wederkeeren.

Heeft d'oude wrok my in het oorlogsavontuur
 Gewikkelt met dien god, voorwaer het stond my duur.
 Holp onze vyandschap het hevige bloet aen 't kookken,
 En heeftmen vier en vlam aen wederzy gesproken,
 't Is al door 't oorlogsvier gezuivert en verteert.
 Wy hebben hem als vry, en wettig vorst geëert.
 Wy braken zelf de staf en krijgsroê voor zijn voeten,
 Noch weigeren hem noit als een' Monarch te groeten,
 En wijken niet een' voet van 't oude vreêverbond.
 Zie toe. gy zeilt op hem uw rijkhulk in den grond.
 En nu gy 't alles wenscht in uwen klaeu te grijpen,
 Ziet licht de laegerwal 't gespannen zeil aen 't gijpen.
 Maer wenscht gy 't Ygezagh te bonzen uit den troon,
 Waerom my onverwacht gevlogen in de kroon ?
 En al het godendom, ten bruilofdisch gezeeten,
 Dus van ter zijden meê getaistert en verbeeten ?
 Mijn lasheit zeker brak den vyand bitter op,
 Toen Agars slaefsch gebroet zich met bebloeden kop
 Ter vlugt begaf, en ik * mijn magtigste gewesten
 Zagh op een sprong gevaegt van Mooriansche pesten,
 By hondertduizenden, te vier en zwaerde ontzeit,
 Ten trotsen wraek van mijn gehoonde Majesteit.
 Gae, zie in Barbarye, en haere plondersteden,
 Hoe moedig ik dat vier gebrant heb uit mijn leden,
 En denk, hoe lang gy zelf, versuft in slaverny,
 Den Teems hebt ingeruimt uw troon en heerschappy.

De groote Seine riep : my zult gy niet vervaeren,
 Al stoftge op 't vlugten van vertwijffelde Barbaren,
 Griffioen dol op roof, ontaert van recht en eer.
 Indien ik u zoo lang had onder mijn geweer
 Gedwongen, en mijn' stam gewortelt in uw landen,
 Gy laegt noch vast gedrukt, geknevelt in mijn banden ;

*En dreige
 hem met het
 vermoogen
 van het Y.*

*De Seine
 vaert weder
 uit.*

N

En

* Arragon, Andaluzien, en Granade zijn lang van de Morisken of Sarazijnen beheerscht, totze eindelijk alle uit de heerschappy van Spanje zijn uitgedreven, en als een zwarm van sprinkhaeren, de zeekusten van Barbarye hebben ingenomen.

En 't Y, met zijne borst gedoken in het riet
 En brak moerfch, verhief zoo hoog de horens niet.
 Hy zou zijn fcheepvaert zien met zijne kolk bepaelen,
 En 't Zuiderzeerak 't verft' daer zijne booten dwaelen.

*en wort in
 zijn' schilt
 gewaeren
 van den
 Iber.*

Al voelde ik van uw juk mijn fchouders ingedrukt,
 Noch zagh ik uwen wensch, fprak d'Iber, niet gelukt;
 Zoo lang de Siciljaen ons met zijn * Avondzangen
 Het hart verquikt, en u by d'ooren weet te vangen.

Gelijkenis.

Zoo lang de Denre en Leie, als 't moedige genet,
 Onechten band verfmade, en trots en onverzet,
 Durf achteruitflaen, maekt zich zelf een veilig open,
 En werpt de vremden af, die hem met fpooren noopen.
 De Loire wringt de ^a Scharp' geen halfter in den mond,
 En 't Schelde flaept geruft op 't baffen van zijn' ^b Hont.
 Maer fchoon die wachter in zijn' droom wierd overrompelt :
 De Scharp' gemuilband, en in zijne kruik gedompelt,
 Ik zagh hen beide weêr ontworftelt uw geweld,
 De banden afgefcheurt, de kluiſteraers gevelt,
 En d'oude Waterdogge aen 't balken, rijten, breeken,
 Op d'erfgeweldenaers met winſt de fchaden wreeken.

*De Seine op-
 gefchooten,*

Jaec wreck u, fchreent de Seine, en ſtiijt van zijnen ſtoel,
 En grijpt, voortbarftende en opſtuivende in 't gewoel
 Der goden, 't ſtorten en rinkinken van de banken

*Scheurt hem
 een ſlip van
 den mantel.*

En kriſtalynen, daer geweer en bekers wanken,
 Den Iber, eer hy zich kan redden aen den diſch,
 By zijnen mantel, fleeps en fleurts hem, en gewis
 Het koninglijke kleer was in dien ſtorm gefchonden;
 Had zich de Belt en 't Y en Teemsgod niet verbonden,
 Den overweldigden, aen allen kant benart,
 En in zijn eigen pracht en breet gewaed verwart,

Van

* Op het luiden van de Vespèrklokke of Avondlofzang, zijn in 't jaar 1282. alle de Franſchen in Sicilien afgemaekt, en 't koningrijk den Arragounners, en die beide, naer de dood van Koning Ferdinand, den Spanjierd onderworpen.

^a De Scharpe is een rivier in Vlaenderen.

^b De Hont is een arm van het Schelde ten weſten van Zuidbeveland, voorby Vliffingen in zee ſtortende.

Voor snellen overval te redden naer de wetten,
 En moedig 't alles tot zijn welvaert op te zetten.
 Zy stonden nu geschaert om in te vlieden. al
 Het hofrees overende in dit verwart geval.
 De grijze Triton, in 't voorbygaen aengestooten,
 Quam dronken uit den slaep en struiklende opgeschoten.
 De brongodinnen met het waterjofferdom
 Bestorven, horens en schalmeien wierden stom.
 Het seestruemoer verdooft de waterorgelkeelen ;
 Zelf Thetys wanhoopt door haer beê dees scheur te heelen :
 De Tiber, Ganges, Po en Indus zien het aen,
 Met d' Arno, Nijl en Rijn, in dit gedruis begaen,
 Zy slaen een' ronden ring, en al de stroomelingen
 Zijn bezigh om hun haet en gramschap te bedwingen.
 Wannecr de Seine, in zijn oploopenheit verzet,
 Van zelf den purpren rok liet slippen, en belet
 In zijnen aenflagh, deifde, en liet den god bedaeren,
 Die, hoe zorgvuldig om zijn' tabbert te bewaeren,
 Noch zagh een groote scheur gereeten in het kleet,
 En d'cene slip gekort. nu stont hy op ; gereet
 Dien onverwachten hoon te wreken, en in 't vechten
 Met bloet te zegelen de hantvest, en zijn rechten.

Als d' Oppervorst van zeen en vlooden, op zijn' stoel
 En hooge Bruilofttroon, bespieglende al 't gewoel,
 't Ontzaghlijk hoofd begon te schudden, en een teken
 Met zijnen drietant gaf, om hem te hooren spreken.

Een oogenblik sloot al het godendom den mond.
 Gelijk een biezwarm, in een' frisschen morgenstont
 Na tijm en majolein ten korven uitgestreken,
 Indien een vlaeg van twist den kam komt op te steeken,
 De honigrenteniers en vorsten ondereen
 Krioclen, brommen en hun weêrparty verteên,
 Zoo zigh de koning mengt in 't heir der twistelingen
 Strax zwigt, en yder poogt zijn gramschap te bedwingen.

*Verbaest-
heit der ga-
den.*

Gelijkenis.

*Neptunus
stilt den op-
roer,*

Gy vorsten, zeght hy, wat verwoetheit schent u aen,
Om tegens mijn gebied dus reukloos op te staen ?
Is dit een bruiloftsgalm ? hoe ? helpt, hier onder 't rollen
Des appels, Eris weêr het godendom aen 't hollen ?
Wie heeft de harten dus vervreemt en afgekeert ?
Heb ik met hooger gonst den vorst van 't Y geëert,
't Was om zijn waerdigheid, en op des Bruids behaegen.
Maer eindelijk, wie heeft my reden af te vraegen,
En zoo ontijdig, hem, op ons gebodt greeet,
Gelijk een onderdaen die zijne plichten weert,
Op 't lijf te vallen, en de goden te beroeren.
Wy weten best wat elk in zijnen schild zou voeren,
Indien het oorlogsveld, de Koningen, gekant
In 't harnasch, strijden zagh voor hun gebied en stant.
Maer hoe het zy, en wie de zege zou bevechten,
Met bitter smaelen valt vooral niet uit te rechten.

*en spreekt
tot voordeel
van den Y-
god.*

Ik ken den Ygod voor een' stroom van maght en moet.
Hy toont my grooter zucht als eenig ander vloed,
En volgt ons even trou aen alle zeen en stranden.
Dan daer de Noordpool prat mijn golven slaet in bänden,
De groote Noordbeer met zijn' kluen en dwarfch gezicht
Het zonnepaerd verbaest, tot dat het hijgend zwicht,
En weigert lang uit schrik die heirbaen op te rennen.
Dan daer de zuidewint den regen met zijn pennen
Vooruitjaeght, en van verre al d'acorde op 't aenschijn spreit.
Nu daer Apollo my zijn eerste heerlijkheit,
En 't uitgeruft gespan, vast brieschende en te vreden,
In 't oosten toont, eer hy ter kim komt uitgereden :
En daer ik hem, vermoeit van zijne daghvaert, troost
Met koel kristal, en blussh de fakkels die hem roost
En blaekert, en noch snerkt en sparkelt in de baren.
Geen stroom komt zoo getrou door mijne rijken vaeren,
Hoe ver gelegen, en van wat gestarnt bestraelt.

Dat weet gy vlieten, die zijn kielens blijde onthaelt,

*Toont dat
al het
stroomen-
dom in
hem is ge-
houden.*

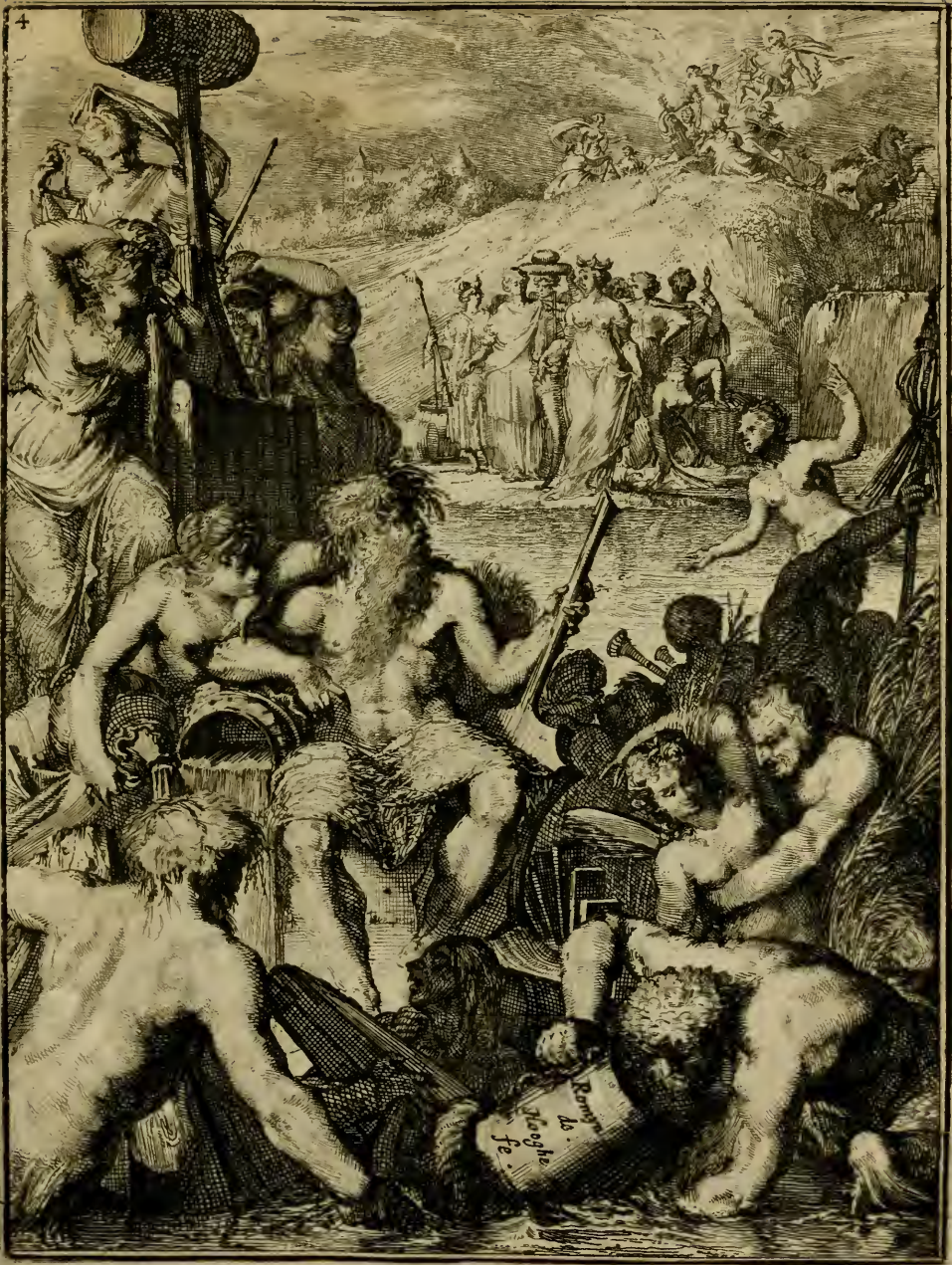
En zaeght den rijkdom en kleinnoodjen uwer stranden
Beschimmelt en bewelt, begraeven in uw zanden;
Indien niet d' Yfroom zelfs u aenpreste, en met lust
Zijn schatten ruilde, en d'uwe afhaelde aen zijne kust.
De breede Macs, de fiere en troffe Zeeufche stroomen,
Wier opgezwollen moet wy zelve naulijx toonen,
Zijne eigen broeders, aen een zelve borst gezoogt,
Door zijne aenzienlijkheit en rijkdom meest verhoogt,
Volmaeken met hun plas en ruime waterkrekken,
De groote en 't water, 't geen den Yfroom schijnt t'ontbrecken;
Gelijck zijn schat dien dienft weêr rijkelijck vergeld.
Maer zelve hebben wy hem pael noch eind gestelt.
Hem rustig vryheit en volkomen maght gegeven,
Om in mijn' boezem met zijn golven door te streeven;
En uit ons eigen rijk twee kamers toegestaen,
Om al zijn schatten in te sluiten, en t'ontlaên:
Het ruime Tessel, vry van havenplonderaeren,
En 't Vlie, met dubblen monde inzwelgende onze baren.
Gae. blaf nu weder. stel mijn Majesteit de wet,
Als ik dien vorst, nae zijn verdienste aen tafel zet.
Elk houde zich voortaan geruft en ingetogen:
Want hoe gy triomfeert en steunt op uw vermogen,
Elk strijkt de vlag voor my, die u gebiê het vier
Der twist te dooven. gaet; roept weêr de joffers hier.
Zy zullen met muzyk en weelderige speelen
't Vervaerlijk onweêr der verbeeten harten streelen,
En sluiten 't feestkrakkeel met een gewenschte vree.
Elk geef zich vrolijck en gehoorzaam op zijn stee.

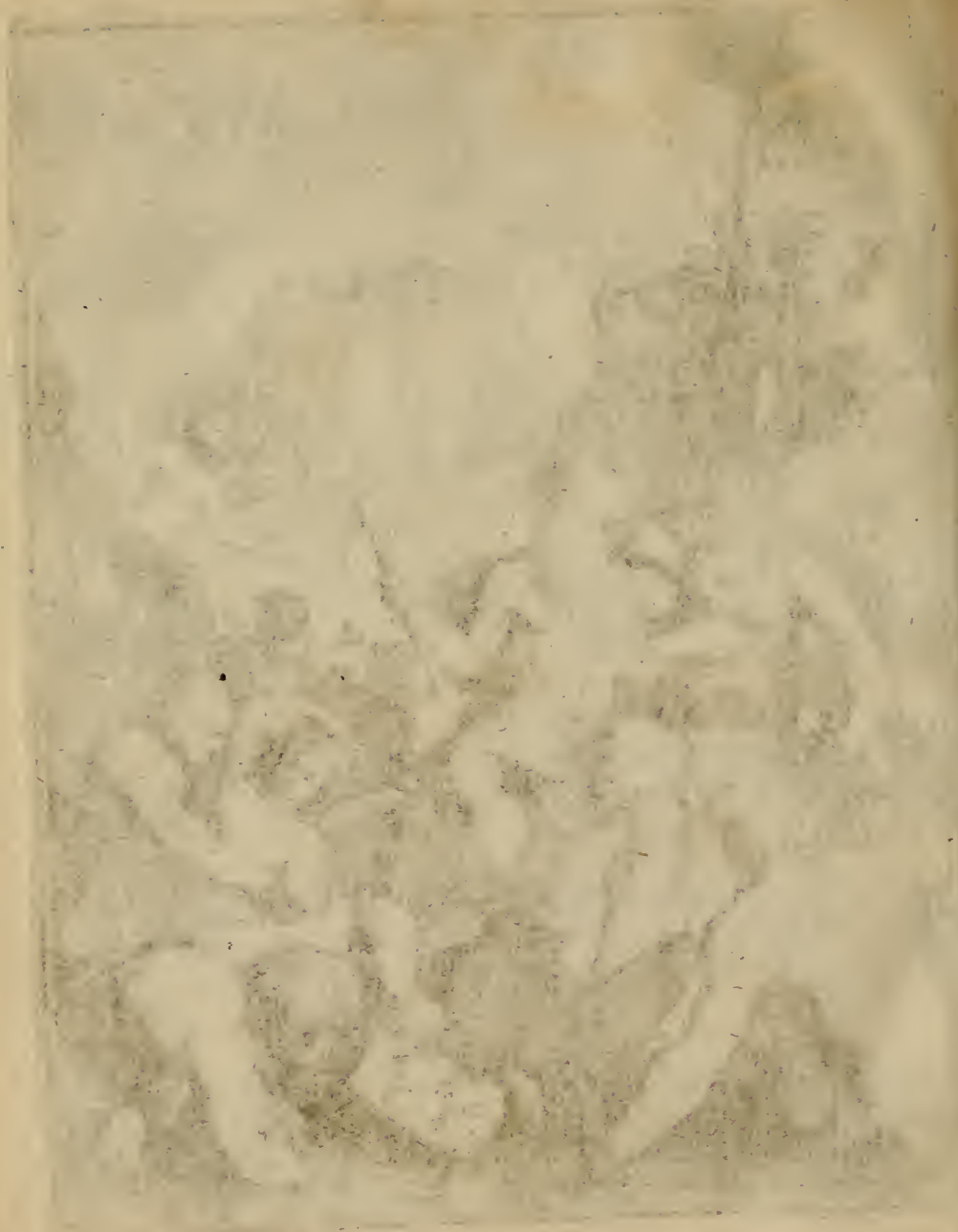
*engebied
elk weder-
om aen te
zitten.*

EINDE VAN HET DERDE BOEK.

Van de Print voor het vierde boek.

En zeegevaerte, met schepraders aen den kant, (ten
 Strekt hier des Ygods troon. een krans van wier, door vloch-
 Met paerlen, siert hem 't hoofst. aen zijne sinkeband
 Stort uit zijn kruik een stroom met kronkelende boghten.
 De rechte draeght een riem. de Zuiderzeegodin
 Leunt op zijn schouder, en vermengt haer snelle baren
 Met zijne vloën, die voort vereenigen uit min.
 Een Triton, vuil van ruughte en lisch om zijne haeren,
 Torst d'ankerabels op zijn schoften uit den grond.
 Men kan zijn broeder met een anker op zien duiken.
 De Zeecentauwer schijnt te trotser, om de vond
 Der Waterdriebladkroon, op d'oude wierparruiken
 Der Tritons merkelyk afsteekende in de pracht:
 Hy baekent d'ondiepte af. de Boxvoet, tuk op laegen,
 Had in het weeligh riet de watermaegd verkracht,
 Bood d'Ygod haer geen hulp. het Spaeren schept behaegen
 In't visschen, en getoet der Tritons aen haer zy:
 Een kroon van eikeblaën, met helm en boterbloemen,
 Krult om haer hoofst. de Zaen stort haere kruik in't Y,
 Met maght van schepen, daer zy billyk op magh roemen.
 Een Zeemeermin zingt aen de Hoefbeek van Parnas,
 En spelt des Stroomgods lof. De Waterlandsche vlekken
 En dorpen staen rondom met melk van 't eerste gras
 In d'eemers. 't weitsch Sardam en Nicuwendam bedekken
 Met d'eedle scheepskroon 'thaer: dees' toont de scheepsharpoen,
 En hoe de haring wort geckaekt in zijn saizoen.

Y S T R O O M.

H E T V I E R D E B O E K.

DE vorsten vlijdden zich ter tafel op die reden;
 En Peleus zagh vernoeght weêr d'eerste vrolijkheden
 Verrijzen, en den damp verstuiven van 't gescheel.
 De Ninfen lijmden weêr de zielen aen haer keel

En bruilofsklanken, en muziek der zeevioolen:
 Wanneer een schielijk licht de zael, daer ik geschoolen
 De goden aenzagh, scheen te zetten in een vlam.
 Een snelle schrik, of een bedwelmde droom, benam
 My al 't geheugen, en het speelen der gedachten.
 Ik vond my leevende, en, ver buiten mijn verwaghten,
 Noch twijfelnde of ik 't al gezien had of gedroomt,
 Vast drijven op het Y, dat zachter ruischt en stroomt,
 En schijnt geruust het oor te leenen aen mijn snaeren.

Welaen het lust ons hier wat ruimer op te vaeren,
 De waterlandsche kust te groeten, als voorheen
 Den arm der Stad, door ons ten einde langs getreên,
 Van daer het blaeuwe Hooft, uit blaeu arduin gewassen,
 Rondom azuurblauw verft het aengezicht der plassen,
 Tot daer de groote muur zijn boghten krimpt, en 't oog
 Laet weien over zee, aen 't end van zijnen boogh.
 Wy willen van den top der waterlandsche dijken,
 Die 't Y beletten met zijn golven in te strijken,
 De boomgaerdbunders en het weiland, als weleer,
 Op 't midden van zijn hoop, te zetten in een meer
 En blanke zee, die trots de polders in durf brecken,
 Al 't land afweiden van Westvriesland en zijn strecker

*De dichter
 bespiegelt
 uit Water-
 land de
 Amsterdamsche
 hoof-
 gebouwen.*

De pracht van Amsterdam bespieglen, en van ver
 Begroeten met ons oog, de hooge Zevenstar
 Van haere toornen, die zoo weits het hoofd vertoonen,
Gelijkenis. Als in het myrtewout de dennen haere kroonen
 Verheffen, en de beuk het kreupelbosch beneên
 Zijn loofwerk daelen ziet, en zweeft'er overheen.

Hier nood ons het stadhuis, het uiterste vermogen
 Der boukonst aen te zien, in zijn verheven boogen,
 En kapiteelen, en het beeldwerk rijk van stant
 En konst, in 't marmere hoofd der gevelen geplant;
 In beelden, die den top versieren, en van boven
 Het oog slaen over 't Y, de Zuiderzee, de hoven,
 De lustwaranden, en kasteelen, elk om prijs,
 Door al de Diemermeer, des Aemstels paradijs,
 Verspreit, en tot vermaak in dreven afgeschoten:
 Des Aemstels zilvren vliet, beploegt van sloepen, booten
 En speeljacht, tochtschuit, kogge en ponten, en wat meer
 Geen' grooten stroom betrouwt, noch ongestuimig veer;
 Met al de dorpen en gebuurten, door de veenen
 En rijke velden, voor 't gezichte in 't eind verdweenen:
 Dat zelf verflaauwende, het al beneên de kim
 Ziet nederstruiklen, en verdwijnen als een schim.
 Nu blinkt de heerlijkheit der kerken ons in d'oogen.
 Dan hout de ruime kreits der stede ons opgetogen,
 En schijnt van hier maer een paleis, een hoofdgebou,
 't Geen oorlogsonweêr, vier noch oudheit sloopen zou.

*Hy be-
 schrijft
 Sardam.*

Sardam, ter rechterhand des ringdijks afgeweeken,
 Braeut vast de kielén, die de kruin ten hemel steeken,
 Haer armen aen de lucht verheffen, als uit lust,
 Om Amsterdam, zoo preutsch en heerlijk uitgerust,
 Niet meer van verre, maer aen 't voorhoofd zijner paelen
 Te zien, en speelen in den sloopshof van de * Waelen,

Met

* De waelen zijn tot Amsterdam afgezonderde plaatsen daer de schepen leggen.

Met voorraet opgepropt van fchepen klein en groot,
 Te zenden op hua tijt, rondom den werreltkloot.
 Hier mengt de traege Zaen zijn vlietnat met de baren
 Van 't Y, in ruimer wedde en boezem uitgevaren,
 De breede fcheepswerf en den boog van 't vlek voorby,
 En voert de friffchen geur der linnebleekery
 En weiden, Ooft en West bekroonende de zoomen
 Van 't reine wafchbad, en blanketfel zijner ftroomen:
 Nu menigmael, gelijk een' zomerdacu, gefpreit
 Op 't koftlijk lijnwaet, in den bleekhof uitgeleit,
 En door het zonnevier, dat alles plag te rooftern;
 En geel te tanen, als haer fakkel uit het ooften
 Opklimmende, den Kreeft ontfteekt, en dollen Hond,
 En blakert vee en mensch uit zijn' verbranden mond,
 Geloutert, met een zaght en blank fieraet befchonken,
 Daer koninginnen in haer faetsie zelf mê pronken:
 Daer Venus hare koets en ledekant mê fpreit,
 Wanneerze Mars den toom van zijne dartelheit
 Volkomen viert; of, in het paviljoen van elzen
 En vrolijke akoleie, Adonis pleeg t' omhelzen.
 O zilvre Zaen, zoo dier aen 't zomierzonnelycht,
 Op uwen wenk greeet, gehouden en verplicht,
 Die Febus dwingt en 't gout van zijne zonneftraelen
 Met andre werking op uw boorden neêr te daelen;
 En daer hy 't alles met een donker masker dekt,
 Hier 't af te lichten, en het aenzicht, bruin bevlekt,
 Weêr op te helderen en luifter by te zetten,
 Terwijl gy 't zuiver wafcht en leenigt met blanketten.
 Waer 't uwe bleekmaegd, en den knaepen meê gegont
 Dus 't hoofd te huldigen van bruine Rozemont,
 Met rijp Moerellebloet de leden overftreken,
 Ik zag uw vlietkruik leeg, de webben van uw bleeken
 Gevaegt, een werrelt van Jongvrouwen, zy aen zy,
 De blankheit wachten op uw maegdenbleekery.

*De Zaen en
 de bleekeryen van
 Ooft en
 West Zaen.*

*Aenſpraak
 aen de Zaen.*

Verschooning over deze uitweidinge. Maer d'Yfroom schijnt het zich te belgen dat wy weiden,
En niet aen eene reex alleen zijn lof verbreiden.

Wy streeven dan recht door, en eere ik andre vloên,
't Is tot zijn schildery maer lijstwerk en festoen.

Beschryving van den Yfroom.

Het Y komt uit de borst der Zuiderzee gevlooten,
En valt in 't Wijkermeer. van daer te rug geschooten,
Begroet het Sparendam; en, moedig op zijne eer,
Ontfangt de golven van het Haerlemmermeer,
Dien strengen waterwolf, die met verwoede tanden
Zijn eigen moeder schend en scheurt haer ingewanden,
En niengt zich met den vorst des Aemstels hand aen hand,
Tot weêr de zuiderzêe hem welkoomt aen zijn strand.

Maer zulk een lange streek heeft haer vermaeklijkheden.

Eer d'Ygod uit zijn kil te Beverwijk gereeden,
Te rugge keert, draeit hy zijne oogen aen geen' kant
Of heeft verandering van gezichten. hier is 't land
Bezait met koren, en versiert met boompluimaedjen:
Daer rijzen hofwarandê en vruchtbre lustboschaedjen.
Gins straelt de duinbeek met een ader van kristal
Door helm en Santorye in 't boomgaertrijke dal.
Nu weent hy op 't gezicht der afgestormde slooten,
Die hy voorhencen 't hooft zaghaen de wolken slooten:
't Geweldig Mèrestein en Banjaert, wijd ontzien,
Vryflooten van beroemde oudhollandische Edelliên,
Door vier en zwacrd vernielt, met torens en rondeelen
Te gronde weggerukt, in 't barnen der krakkeelen:
Het stamhuis van Heer Lem, de wijk van kermerland;
Een wonder van die Eeu, om zijn gebied en stant,
Nu deerlijk getrapt, gerekt uit al zijn leden,
En 't grof gebeente met het kouter doorgesneden:
't Huis Heemskerk, erfgebiet van 't adelijk geslacht,
En Brederoe verwoest, toen 't gantsche land verkraght,
Van burgeroorlog, al de maght der Baenderheeren
En Edelen in 't velt elkandre zagha braveeren,

Den flamboom snoeien der geslachten, en den zoon
 De moeder vliegen in haer graeffelijke kroon.
 Hy ziet de werrelt aen gelijk de speeltoncelen,
 Daer Alexander trots den hoofstmonarch komt speelen,
 Den blixem slingren, en van hoogmoet zwelt om 't hoofd,
 En onverwacht, van rijk en leven wort berooft.
 Het hoog toneel dat flus met marmre hofkolommen,
 Op 't schuiven der gordijn, zoo moedig voort quam brommen,
 Verwiffelt schielijk van dat dartel aengèzicht.
 Een bystre nachtsform dooft het bloedig fakkellight.
 De pijlers schudden, en de zaelgewelven kraeken,
 Als Samson Dagon's kerk in puin stort met haer daeken,
 Den Vorsten, grootfcher op het schimpfeest uitgeruft,
 De schenkels kneust en stampt, en zijnen wrackgloet bluft
 In eenen bloetstroom van geplette Filisteenen.
 Elize ziet de zon haer 's levens dootgescheenen,
 En van de kim gerolt in 't midden van haer pracht ;
 Zoo dra * Astrates, daer haer kroon en trouw op wacht,
 In weêrwil van zijn min, uit wreeden plicht en wetten,
 Moet lijden datmen haer de voeten dwars durf zetten,
 Haer bonze uit Tyrus troon, en ziet, in die hy mint,
 Zijn 's vaders moorderes, die 't bloedig rijxbewint
 Veroverde met zijn' geslachtboom uit te roeien.
 Niet anders zag de vorst van 't Y de maght besnoeien
 Van baenderijen- en doorlughten adeldom,
 Die schielijk storte, en meer dan hondert jaeren klom.
 Dan wenscht hy, om niet meer tot zijn verdriet t'aenschouwen
 't Rampzaelig overschot van zoo veel hooftgebouwen,
 Met zijne hoorens in te booren door het zant,
 Te wassen met zijn' vloed die schandvlek van het land,
 En 't allerfinalste deel van Hollant door te knaegen,
 Om vry in volle zee te streeven op zijn' waegen.

* Een Treurspel van de Heer Diedrik Buifero,
 Heer van Heertaerisbeininge, &c.

*De Ystroom-
god wort
van het Spa-
ren begroet,*

Het Sparen groet den god, als hy langs Haerlem streeft.
Hy kust zijn bontgenoot nu vreedzaam en beleeft,
En d'oude wrok is lang vergeeten en verbannen,
Toen Haerlem, met de maght des Kermers aengespannen,
De hutten, schaers verdeelt in 't groeiende Amsterdam,
Tot puin verwoeste, en zette al 't land in lichte vlam.
Nu wil hy zich alleen de brave heldendaeden

*en herdenkt
met vreugd
de dipper-
heit der
Haerlem-
meren voor
Damiaten.*

Erinneren, hy kan zijn lusten niet verzaden
Wanneer hy zich verbeelt, hoe 't Sparen, trots van moet,
De zaeg klinkt voor den boeg, en barstende in den vloed,
Ten bitteren verwijt der kristnen uitgelaeren,
De haevenketen scheurt van 't machtig Damiaten,
Streeft over schackels en den draeiboom van den Nijl.

Gelykenis.

Gelyk Hippolijte met d' Amazoonsche bijl
Den snellen Thermodon, geweldt met marmervloeren,
Plag op te bijtten, en haer leger door te voeren.
Aldus hangt Haerlem noch het graefelijk geweer
In 't midden van 't gestarnt, tot onverwelkbare eer.

*Haerlem
is ver-
maert door
de vinding
der druk-
kunst.*

Geen minder glory heeft de drukkunst haer gegeven,
Toen Koster, wandelende in breede beukedreven,
De lettervormen sneed in 't zachte beukenhout,
En vond de wetenschap, die 't alles voed en bout,
Dat letterhelden, lang verstorven en verflonden
Door ongenaê des tijts, doorluchtigh ondervonden,
Die, als hun graf kruik barst in scherven, en de wind
De stuivende asch verstrooit, noch leven, en bemint,
In volgende eeuwen, op des naneefs dankbre tongen,
En pennen zweven, van geweldt noch graf gedwongen.

*Lof der zel-
ve.*

ô Drukkunst! die alleen de wijsheit, in den nood
Van schipbreuk hebt gered, geherbergt in uw' schoot,
Geveiligt voor den storm der woestheit en barbaren,
Nu reets met onbescheit haer in de kroon gevaeren,
Wat blijft de werrelt aen uw' nutten vond verplicht.
Gy leerde Ovidius herleven in zijn dicht,

Nae 's mans elende, alleen niet by den Geet verbannen,
Den straffen klaeu ontrukkt der Poëzytierannen,
En mooglijk noch gedoemt ter erfvergetelheit
Had niet uw milde hand het overal verspreit.

Maer heeft de Faem den lof van koster wijt verheven,
Zy loof de Blaeuwen nu, die, heerlijker dan * Steven
En Aldus, en Plantijn, de konst der drukkery
Volmaeken, zetten haer een kracht en leven by,
En nemen 't aerdrijk in door letterregementen,
Wanneer zy Atlas met den kloot des hemels prenten.
En hemelgordels, en den Dierenriem gelaên;
En daer hy 't aertrijk met zijn groote komt beslaen,
Zijn grove voeten zet op twee paer werreltdeelen,
Begrepen in een ry van veertien boekjuweelen;
Een werkstuk, uitgewrocht door 't konstig ^a Negental
Der Zanggodinnen, 't geen de tijt verduuren zal;
't Geen 't Y, en aenzien van de vrye Nederlanden,
Verheerlijkt, en bazuint haer lof op alle stranden.

Het Huis ter Hart, de stoel des Heemraeds van den Rijn,
Houd meê den Ystroom op, wanneer hy, zijne lijn
Vervolgende rondom den oever van zijn stroomen,
Zoo prachtig met een lijst van Dorpen ziet bezoomen.

De zuiderzeekant toont ten westen, in 't verschiet,
Edam, en Hooren, het Noordhollantsch hooftegebied,
De rijke zuivelmarkt, die Nederlant kan aezen
Met voedzaem dischbanket van vette Edammer kaezen,
En ziet met vrolijkheit de trage Beemsterkoe
In malsche klaver treên tot aen den koffsem toe,
Het dartzel Vroonlandsch kalf, met vet op 't lijf gegooten,
Het vroeggras scheeren, hier zoo dartzel opgeschooten

O 3

Uit

De vermaertheit der drukkery is door de Heeren Blaeuwen in den hoogsten top verheven.

Het Y ziet ook het huis ter hart, en de Waterlandsche dorpen. En aen de zuiderzeekant Edam en Hooren.

* De Stephani tot Parijs, Aldus tot Venetiën, en Plantijn tot Antwerpen, zijnu door gansch Europe om hun sierlijken druk besaemt.

^a De drukparissen van de E^d: Heeren Blaeuwen worden genaemt nae de negen Zanggodinnen.

Uit vroomens edel graf, bestroomt van burgerbloet,
 De hartâer ingetrapt met ongestuimen voet,
 En, om 't verbrijzlen van plakkaeten en verbonden,
 Door 't Graeflijk vier verbarnt en 't schoone hoofd geschonden.

Ten Oosten der zelve heet slot te Muider, vermaert door de Graef Floris,

Maer aen den oosterkant verheft zich 't Muider slot,
 Besaemt door Floris doot, hier van zijn kroon geknot,
 Toen Velzen, zoet op wraek met zijne vloekgenooten,
 Den Graef zijn wettig Vorst den dolk in 't hart dorst stooten,
 En Goiland verwen met het bloed van zynen Heer,
 Dat wraek riep, daegende heel Holland in 't geweer.
 Toen Woerden en Renesse en andre wraekverwanten,
 Op 't hooge Kroonenburg vergeeffsch hun standert planten,
 Alfamen jammerlijk gesneuvelt in ellend.
 Zoo valt hy in zijn straf die 't recht der Vorsten schent.

en de geleerde werken van den Drost Hoof.

Maer 't Hoof, dat, uitgeleert in staethistoryschriften,
 Zoo net de waerheit wist van loogentael te schiften,
 De duitsche Tacitus en deftige Lukaen,
 Die menigmael de Vecht met zijn gedicht hielt staen,
 En 't Y, wel meer gewoon in 't zeeperk uit te springen,
 Omhoog getoogen op zijn zielberoerend zingen,
 Heeft d'eer van 't waterslot vereeuwigt door zijn geest.
 Het zy hy, schoeiende op een Sofokleefchen leest,
 De wraek van Velzen zingt en Batoos ongelukken;
 Het zy 't hem luste op 't land het veltgewasch te plukken,
 Granidaes drooge borst te laven, uit een bron
 Door 't boschtapijt bedekt, voor 't steeken van de zon,
 En in zijn moedertael de Poëzy te bouwen,
 Die met haer eige schoonte en pennen stant kan houwen.

Gelijk het nu boovaerdigh is op 't gebied van Vlooswijk,

De brave Vlooswijk zwicht dien grooten voorzaet niet,
 En Goiland eert zijn wijs en rekkelijk gebied:
 Terwijl hy moedig volgt de loffelike stappen
 Zijn 's Vaders, afgeslooft in Burgermeesterschappen,
 Ten dienst van Amsterdâ, Europaes kooptooncl.
 De zuiderzee ontfangt de Vecht met open keel.

De ziel van Hoofteet mann' met haere hemelsche ooren,
 Als Papekōp den klank van haer gedicht laet hooren,
 En steekt de treurtrompet met zijn' geleerden mond,
 Die 't hart verrukt van d'aerde, en lieflijk d'ooren wont.
 Zoo hoortmen Filomeel, wanneer de zon in 't daegen
 De vochte kimmē droogt op haren Lentewagen,
 Haer eigen treurspel met een goddelijk geschal,
 En Tereus zusterkracht door 't omgelegē dal
 En bergh uitschateren, dan krijgt de boomgaert tongen.

Gelijkenit.

Wort van den Drossaert eens mijn stroomliet opgezongen,
 Dan steekt mijn zanggodin, hoe nederig van trant,
 De borst vooruit, gelijk een zwaen die aen den kant
 Des Aemstelvliets, gewoon in stillen stroom te baden,
 Zoo drae hy wort genood in wijder zogh te waeden,
 Zichzelve vleit, en eer hy 't roeien durft bestaen
 De wicken klapt, als was hy ruimer ingegaen :
 Dan schijnt mijn dicht niet laeg langs d'aerde neêr te daelen,
 Als kruipende kamil ; maer buiten zyne paelen
 Verheven, 't hoeft om hoog te beuren in het licht,
 En in de zon te zien met onverdraeit gezicht.

Gelijkenit.

Het vond van outs geloove, en uit de landkronyken
 Der Goiers, zou misschien noch elk de waerheit blyken,
 Indien de zeissen van den tijt en oorlogsbrant
 Het niet had afgemaeit : hoe aen den Muiderkant,
 Daer 't hooge zeekasteel bespoelt wort van de baren,
 Een schoone zeemeermin, met ongevlochten haeren,
 Vast golvende op haer' rug, gelijk een stille zee
 Van goudtraet, uit den gront opborrelde aen deez' ree.
 Zy was een Heroutin, hier van Neptuin gezonden.
 Een kostelijk karkant was om den hals gebonden
 Met witte parelen van schelvisoogen, net
 En geestig geschakeert. de sluier hechtze met
 Een paerlemoederhaek op 't schouderblad na boven.
 Aen d'ooren wapperden, om geestiger te hooven;

*Men zegt
 dat hier een
 meermin
 verscheen
 in ouden
 tijt.*

Twee Efmerouden, met een groene ftrael van vier,
 Zy volgde met haer keel de klanken van een lier,
 Uit vifchbeen opgemaekt. nu kon zy lieflijk daelen :

Gelykenis. Dan fcheenze, als in een' rei doorluchte kerkkoraelen,
 Alleen den Bovenzang te houden, dat die toon
 Door tr ns en daken klonk, en 't zangkoor zijne kroon

En zong. Gewillig overgaf: * Een ander magh beklijven,
 Maer 't nedrig Muiden zal voor eeuwigh Muiden blijven.
 Een grooter wafdom blijft alleen aen 't Y verpant,
 En Amfterdam, eens milt te zeegnen door zijn hand.

Daer het Y en Goy nae luiffteren, Dus zongze, en fchoon het Goy dit fcheen aen 't hart te raeken,
 Noch luiffterde 't om niet te fteuren dit vermaeken.

Het Y hielt altemaerl zijn golven ftreng in tucht.
 Het heefche ftrant wiert ftom. men hoorde geen gerucht.

Zy fpeelt den Yftroomgod eenen eeuwigen lofen grooten ftact. Nu hief zy weder aen : gy zult my fpielen hooren
 't Geen in den breedten raet der goden leit beftooren.

Het wankelbaer geval, 't geen met een' dartlen voet
 Op 't hart der rijken trapt, de ftacten ommewroet,
 En alle banden plag t'ontrennen op zijn vleugelen
 Wort eens de wick gefnuikt, en'voelt zijn wulpscheit teugelen.
 Het heeft een eeuwige eer den Yftroom toegeftaen :
 Hoewel het overal de wiffelbaere maen

Gelykenis. Gelyk is, die zoo licht haer hoorens kan veranderen.

Nu dreigenze van ver, dan fluitenze in elkanderen
 En geven daegelijks' de maen een ander oog;
 Die fluit een' ronden ring, en flus een' halven boog :
 Dan met een teering om het flaeuwe hart geflagen,
 Verdwijntze, en fmelt als wafch voor 't vier van febus wagen.
 Fortuin beloofl het Y een vriendelijk gelaet,
 En onverdeelde gonft: wat hangt dien ftroom een ftact
 En glory over 't hooft ! wat zal hy zijne baren
 Befacmt zien boven 't perk van Herkules pilaeren !

Wan-

* *Ben eud vaersje gact noch in zwang, Muiden zal Muiden blijven.
 Muiden zal niet beklijven.*

Wanneer de boukonst, 't hooft opsteekende aen zijn' kant,
 Een nieuwe werrelt scheidt van kielen, die gemant
 Met watervorsten, stout het zeeperk uitgestooven,
 Alom het ziedend schuim der blaauwe golven klooven.
 En gy o Aemstel, die met kabbelenden vloed
 Zijn kruik stoffeert, en dien doorluchten broeder groet,
 Hoe diep is 't u gegont in zijn geluk te deelen!
 Hoe moedig zal uw vliet langs rijke graften speelen,
 Als eens de Hoofstad, hier te stichten aen zijn wal,
 Het merk van uwen naem op 't voorhoofd voeren zal.

'k Zie reeds dien gouden tijt met wijde schreeden komen,
 Dat een geweldig bosch van omgekeerde boomen,
 Zoo diep de wortels neêr zal schieten in 't moeras,
 Als 't met zijn torens hoog tot aen des hemels as
 Staet op te vaeren, 't geen verheerlijkt, allen rijken,
 En koningsteden zelf de boukroon af zal strijken.
 Dan giet de Koopfortuin en Welvaert, milt van hand,
 Haer rijke zegeninge u toe van allen kant.
 Gelijk 't rivierendom uit allerlei gewesten,
 Zijn daelend stroomnat geeft den Oceaen ten besten,
 Zoo drae het bergsneeu, nu gesmolten in de zon,
 Ten bergkruin af bruifcht, zwelt en overgaept zijn bron.
 Dan strektge ô Stad, zoo trots te bouwen op twee stroomen,
 Een wijk, voor die gedrukt verleegen tot u komen,
 Een herberg zoeken in het nijpen van den nood.
 Gy zultze koestren en ontfangen in uw' schoot;
 En meermaels afgebrant, geplondert en vertreeden,
 Verrijzen uit uw asch met schooner stal van leeden.
 Tot op 't gehengen van den Zeemonarch, het Y,
 Aen mijn orakelzang en diepe profecy
 Gedachtig, u gebiet zijn' breeden vloed te bouwen,
 En op een zeilend vlot uw leven te betrouwen
 In wilde zee, getrooft dat Nereus dit bestemt.
 Wat wondren zultge zien, wanneerge uitheemsch en vreemt

*Door d'aen-
 was van een
 maghiige
 stad, aen zij-
 wen stroom
 te bouwen.*

Gelijkenis.

*Deze zal
 een wijk
 verstreken
 voor onder-
 drukten en
 vremdelin-
 gen,*

*door de
 scheeps-
 vaerd haere
 paelen uit-
 breiden.*

Een andre werrelt zoekt door onbekende plaffen,
 En zonder graedboog en de lely der kompassen
 Den werreltgordel snyt, en werpt, met rijken buit,
 Voor 't zwaere paelwerk van uw' stroom het anker uit.
 Dan moetge leeren de gestarnten onderscheien,
 Die veilig by den nacht uw vloot in zee geleien,
 Oflicht bedriegen op de zorgelijke plas.
 De wreede Beeren, dicht aen 's hemels uiterste as.
 De Paeu, die haeren staert wyt uitspreit in het Zuien.
 Orion, zwart om 't hoofd gezwollen van de buien.
 De Boer Arktofilax, die met met zijn zwaere leên
 Het wed der zee beroert, wanneer hy moê gereên
 Op zijn besneeude sleede, al hijgende af komt treden,
 En weêr met stormen dreigt, ten wolken ingereden.
 Ook zultge letten op het vreesfelijk Serpent,
 Dat, als een breede stael van vier, zich krult en went
 In 't Noorden, als gy 't ziet van blaeuwen zwavel gloeien,
 Hael in de schoot, 't zeil neêr. een nachstform aen het loeien
 Steekt van de Noordpool op, en mengt de zee en lucht.
 De Regenstarren, bleek en kout van waterzucht,
 Staen op den norssen kop des Hemelstiers te grimmen.
 Maer als de Pleiades beginnen op te klimmen,
 En snoeren 't haer met gout, of Pollux uit zijn' trans,
 Of Kastor 't water kust met tintelenden glans,
 Dan zal de Dolfijn zich niet kronkelen in boghten,
 Noch 't pekelschuimen van ontuimlende gedrochten.
 De zeeman zet geruft dan alle zeilen by,
 En troost zich met de gonst der winden en 't gety.
 Dus staen uw borgerye en gilden aen te groeien.
 Gy zult gewetendwang en tieranny besnoeien,
 De vrijheit voor blazoen onvoeren in uw' schild,
 En teugelen, al wat te reukeloos en wilt
 Durf steken na die kroon; dus leert gy 't volk bestieren,
 Met na den eisch den toom te korten en te vieren,

*De gewetendwang
 de voet
 lichten.*

O koopjuweel ! want in den ring van Nederlant

Noemt u mijn zanggodin met recht den diamant.

Maer eer gy vierwerf zult uw oude wallen sloopen,
(Want zulk een' wafdom laet u 't noodlot toe te hoopen)

En springen verder uit, moet menige oorlogsvlaeg

Afstuiten op uw borst : nu zal de de goude Taeg

U vaeren in den schild, en d'Iber met zijn Kracken,

Begort van vier en vlam, als Kolchis toverdraeken,

Uw stranden dreigen, tot een Jazon, trots van moet,

Den stroom van Gibraltar vers met het Spaensche bloet,

De waterslang verniele en wreede roofharpije,

Met zijnen donder schokk' de kust van Barbarije,

En slae Toledo met een dootschrik voor het hoofd.

Nu heeft de Teems zich zelf de waterkrans beloofd,

En hecht van Doever en zijn' krijtberg, te vermeten,

Op Schevelingen den metaelen waterketen.

Hoe ist ? ik voelme 't bloet ontroeren, en 't geluit

Bezwijken in mijn keel, maer neen! het moct'er uit.

Wat zultge hooren, ô doorluchte waterlingen !

Als weêr Kartage en Rome elkander hier bespringen.

Op Ystroomgod. beman uw vlooten, voort in zee.

De vyand blixemt vast afgrijfslijk op uw ree.

Ruk aen. de Vriescche Leeu, de Macs en Zeeusche baren,

Uw bontgenooten zijn bereit hem in te vaeren.

Daer dondert zee en strand. ik zie 't, zy rukken voort.

Kanonnen, zwanger van salpeter, vier en moort,

Aen 't baldren in een' storm ; de blixemgloet, geschoten

Uit monden van metael, drijft doller donderklooten

Door buik en ribben van de kielen, scheurt en rijt,

En steekt het water aen. de korst der stranden splitjt,

De strandduin davert, als de losgeborste zwavel

Het marmet schokt in zee tot op des afgronts navel.

De buskruitrook bedwelmt de zonne, die het bloet

In d' oogten spat. men ziet hier niet dan vier en gloet.

En viermael uitgeleit worden, en moedig in alle rampen, het uitharden ter zee tegen Spanje, Portugal.

En Engellant.

Beschrijving van een zeeslag.

Een ſchriklijk krijgsmuzijk van trommels , zeetrompetten,
 En ſcheepsklaroenen , en kortouwen en musketten,
 Wort met een' naeren toon en heeſchen kreet verzelt
 Van ſtervenden , gewont , geblaekert , neêrgevelt,
 En 't kleed van 't lijfgezengt , en in de lucht gevaeren,
 Zoo drae de ſcheepsmijn ſpringt , weêr plompende in de baren,
 Halflevende , en verminkt , en nu in deeze ellend
 Te ſpaê vervloekende het oorlogselement.

*en den oor-
 logh in de
 Zont.*

Stae vaſt : u ſtaet noch meer t'onworſtlen. 't zal gebeuren
 Dat eens de Zont , met toegebonsde waterdeuren
 Aen 't pruilen in zijn kil , uw vloot zijn' ſtroom ontzegt,
 Dan moet de zeekortouw weêr pleiten voor uw recht.
 Het Deenſche Zeelant , en de Zontſluis , opgebroken,
 Getuigen ofge uw eer manhaftig hebt gewroken.
 'k Hoor d'onderdrukte Belt , belegert op zijn' grond,
 En d'armen op den rug gevleugelt door de Zont,
 Uw machten , daer hy zucht , in zijn paleis beſlooten,
 Om byſtant roepen. voort te water met uw vlooten.
 Verlos den rijxſtoel. red uw bontgenoot. ruk uit
 De kramme en grendel die den waterdraeiboom ſluit.
 De ſleutel van kanon zet alle poorten open.
 Dus moogt gy overal op d'overwinning hopen,
 En zien den lauwer der triomſe te gemoet,
 Hoe ſel een oorlogsſtorm op uwe grenzen woed,
 O Yſtroomgod , zoo lang uw hoofſtad het geweeten
 Den vryen teugel viert , en God , in 't licht gezeeten
 Op 's hemels troon , alleen de ſtraf der zielen laet,
 Die , niet ſchoffeerende het lichaem van den ſtaet,
 Indien zy dwaelen , uit onnozelheit geweken
 Van 't rechte pad , den mond des lands noit wederſpreken.
 Zoo lang gerechtigheid de hand ſlae aen het roer
 Der ſtede , en in 't gericht den gouden ſepter voer',
 En Eendracht haer verbind met haere bontgenooten,
 Is alle magt te zwak haer grootheit om te ſtooten.

Maer och ! wat heeft uw stad niet uit te staen te land',
 Als zy allengs begint te groeien aen uw strand !
 En gy, ô Muiderflot, wat zultge van uw' tooren
 En prachtig burgtkanteel gekerm en jammer hooren !
 Hoe deerlijk zal de Vecht, met bloetkoraalen root
 Besprenkelt en geverft, beschreien zijnen noot :
 Wen 's lands Andromeda, geklonken met een' keeten
 Aen barren rots, en voor het ongediert gesmeeten
 Ten roof en schoufpeel, met erbarmelijk gezucht,
 Vergeefs de handen wenscht te steeken naer de lucht,
 (Zy zijn geboeit) vergeefs haer naekte leên te dekken,
 Daer vast de kluijsters haer gewricht en spieren rekken,
 Zy afgemartelt, en gedoodverft van de schrik,
 Den muil van 't strandgedrocht verwacht alle oogenblik.
 'T is uit met haer. 't en zy een Perseus, uitgekooren
 Door 't zeeorakel, tot haer hulp en troost gebooren,
 Op zijne pennen aen koom streeven, hare smart
 Verlichte, en stoot zijn zwaert het monster in het hart.
 Schep moct. gy moogt geruyst op zulk een' wachter slaepen,
 Die onbezweeken, en geduurig in de wapen,
 Zijn' krijgsleeu weiden laet in een Oranjen velt.
 Den fellen landdraek, die nôch van venijnen zwelt,
 De blauwe kam verheft, begint den staert te krollen,
 Te schuifelen, en slaet van bloetdorft voort aen 't hollen,
 Zal hy met kracht de pan inklinken, onverzet,
 En d'eerste Heiland zijn die uwe paelen red.

De Staeten, en des lands gewettigde overheeden,
 Op 't bloetspoor van Tarquijn, de hoofden afgesneeden,
 Uit haeve en erfgeschopt, en 't vaderland ontzeit,
 Verrijzen weêr op 's Mans vernuft en dapperheit.
 De forsse Tuinleu, met vergifte tooverdranken
 In slaep getooverzt, hoort van ver de wapenklanken ;
 Verrekt de spieren, slaet en slingert met den staert,
 Schud zijne maenen, en opspringende onvervaert,

*Zy spelt,
 was de Stad
 te lande zal
 hebben uit
 te staen.*

*'t gebeele
 land, word
 als een an-
 dre Andro-
 meda, de
 handen ge-
 bonden, en
 den moetwil-
 ten proi-
 overgegeee-
 ven.*

Rukt met de klauwen om verwaten moortfchavotten,
 Noch rookende van 't bloet der troufte patriotten,
 Staetmartelaeren , fchelms met landverraet beticht.

*En weder
 vande tie-
 ranny ver-
 loft door
 't beleit der
 Staeten , en
 Prinzen
 van Oran-
 je*

Dan wort de tieranny de wreede voet gelicht,
 De groote Welhem, door de keur en ftem der Staeten,
 Die nu 't ondraeglijk juk des dwingelands verlaeten,
 De fchoone Zevenftar , die met een heilig licht
 De Nederlanden noch zal ftraelen in 't gezicht,
 Ten veltheer ingewijt, drijft voor zijn lecusbannieren
 't Ontuchtigh roofgefpuis van havikken en gieren,
 Groothartig op de vlucht. maer duikt vry in uw bron
 O vlieten, en verbergt het aenschijn voor de zon,
 Die u , zelf toegedant , uwe afgestormde fteden
 Zal toonen , binnen van de hongersnood bestreden,
 Van buiten met den brant en borgermoordery,
 En plondering gedreigt. dan gaetge zelf niet vry
 Vermaekelijke Vecht. een weerwolf, tuk op loogen,
 En met een fchaepevacht het lichaem overtogen,
 Dreigt uwen fchaepeftal, betrouwende op zijn woort ;
 Hy ruft niet , voor hy 't al bloetdorftig heeft vermoort.
 De lammers , veel gewoon te waten in uw vloeden,
 Staen voor zijn tanden bloot , geen blaeten fchut het woeden.
 En gy , t'onzacht gewekt door 't vreeslijk moortgerucht,
 Hebt niets tot haere hulp , als traenen en gezucht.

Wat krijgt de stormbok werk ! wat zalmen muuren rammen,
 Wat fteektmen fteden aen met oorlogsblixenvlammen !
 Hoe menig ftoomgod zal , verkropt van borgerbloet,
 Opftuiven naer zijn bron met aerzelenden vloed ?
 Apollo zelf wil weêr, in zulk een vloek beladen,
 Den diffel wenden , en met ongerukte raden
 Te rugge spoên , als op Thyëftes moortbanket.
 d'Onnienfchlijke Alba meft zich woedend geil en vet,
 Hy flint den zuuren oogft des landmans met zijn tanden,
 Slokt gânsche fteden in zijn gulzige ingewanden,

*De woe-
 dende bar-
 zogh van
 Alba.*

En tapt den borger 't bloet met zijne tranen af.
 Gelijk een winterbeer, geborsten uit zijn graf,
 En nare sneeuspelonk al grommende aen koomt stuiven,
 En grijpt d' onnosse kudde en harders in zijn kluiven,
 En knaegt en en zuigt het merg uit schenkels en gebeent':
 Zijn wreetheit holt, en kreunt zich niet wie dat'er weent,
 Maer zoo een bergleeu, daer hy weid, en onverdrooten
 Plaast tot den buik in 't bloet, hem komt op 't lijf geschooten,
 Uit zijnen schuilhoek, op den driesprongh, hem verrast,
 Dan druipt hy bevend wegh, en trekt, van vrees vermaast,
 Den staert van achtren in; de ruige borstels rijzen
 Van dootschrik overend; hy zelf verloopt zijn spijzen,
 En wenscht alleen nu 't lijf te bergen in dien nood.
 Dus wil het Alba gaen, en alle die te snood
 De vryheit kneevlen, en opgroeiende in het woeden,
 Den borger taisteren met Inquisitieroeden.

*wort by
 een' beer
 geleecken,
 die onder
 het verstin-
 den, van
 eenen Leeu
 wort be-
 sprongen en
 voorige-
 jaegr.*

Meer heeft de Waermont uit zijn koor my niet gespelt.
 Maer gy ô Vecht, die 't Y zoo hoog ziet opgestelt,
 En zelf d' orakelkerk en waterwichelaren
 Hem kroonen tot een hoofd der Nederlandsche baren.
 Verheug u, en begroet dien grooten bloetverwant,
 Wiens zegen rijklijk toe zal stroomen aen uw strand.
 Hy neemt uw' staet ter harte, en voor zijn bontgenooten
 Is zijne milde hand en schatkist noit gefloten.

*Besluit van
 het gezangb*

Hier zweeg de Poëters en waterprofeetin.
 Waer vlugtge, riep het Y, waer vluchtge ô wichlaerin?
 Och! keer die nooden af, die donkere onweêrvlagen;
 Of zoo een bloetstorm tot ons onheil op moet daggen,
 Zalf onze wonden met uw godlijke artzeny.

Hy riep vergeefs. zy zonk nu neêr, om in den ry
 Der vorsten, 't werk van haer gezandschap te vermonden.

Gansch Neêrlant heeft hier nae, al zuchtende bevonden,
 Hoe die gedreigde orkaen van oorlog heeft gewoet;
 Toen zy haer vryheit op moest wegen tegen bloet.

*ende waer-
 heit van
 het zelve.*

Die rampen zijn voorby. maer in de dapperheeden,
 Door wien dat groot geweld zoo braef is doorgestreedē,
 Heeft d' Yfroom meê zijn deel gelijk in 's krijgsgevaer.
 Het staet hem levend voor, hoe een vrybuitenaer,
 Gewoon langs zijne kust te plonderen en rooven,
 Quam met een handvol volks ter dijkbreſſe ingestooven,
 En nu geen Hoē geleck, maer Engelandſche haen,
 Die ſcherpe ſpooren durft in 's vyands ſpiereſlaen.
 Hy wacht een leger af van meer dan hondert paerden,
 En werpt zich midden in de blixemende zwaerden ;
 Treed zoo veel dooden en gevaeren in 't gezicht,
 Als oorlogshelden, op een' krijgſtocht aſgericht.
 Noch houd hy de kornet begreepen, daerze kleeven
 In 't zuigend veen, en zich te ſpaê ter vlucht begeeven.

*De dapper-
 heit van ee-
 nen vrybui-
 ter, 't Hoē
 genaemt,*

*Wort met
 den moet
 van Schan-
 derberg
 vergeleken.*

Zoo ſtuite Schanderbeg, door Amurath getergt,
 En wreeder Mahumet, in 't woest Albaenſch gebergt,
 Met weinig oorlogsvolk, de dolle razernyen
 Van Schiobargen, met Janiſſars en Spahijen :
 Een leger, ſtortende in zijn rijk met meer geweld
 En grooter meenigte, als de ſprinkhaen op het veld
 In eenen droogen herſft. hy ſlaet hun in de lenden
 Van achtren, keert het ſpits, d'aenhortende oorlogsbenden,
 Door wanhoop aengevoert, en ſtrijdende op hun graf,
 Van vooren trots op zijn' bebloeden ſabel af.
 Hier is geen uitkomst aen. de neêrgchouwe lijken
 Beletten hun weêrzijs dien Herkules t'ontwijken.

*Loſ van
 Boſſu,*

En gy Boſſu, al zagh de zuiderzee uw vloot
 Verſlagen, zult uw' lof noch hooren naer uwdoot.
 Ik wensche u op papier te ſchetſen naer het leven,
 Daer gy, laſhartig van uw oorlogsvolk begeeven,
 De waterleeuwen van Noordholland op uw' ſchild
 En yzre borſt verwacht. wat wort'er bloet geſpilt,
 Hoe ſtaet gy voor de maſt ! als waertg'er aen een' keeten
 Gebonden. elk is op den Amirael verbeeten.

Nuzetten op zijn vlagge al d'oorlogskoggen aen.
 Noch houd hy 't heel de nacht op zijne krijgshulk staen.
 De norffche Voerman van den noorder Bèrewagen,
 Hoe styf van kou, vergat zijn traeg gespan te jaegen,
 Om 't eind der slaghe te zien van zijn bevrozen as.
 De zon verspreide nu haer straelen door het glas
 Der Indiaensche zee, op 't aengezicht der volken,
 En schoof de nachtgordijn van 't vochtig oog der wolken;
 Toen d'onverfufte helt, geëntert en belet,
 Gelijk een boschzwijn, van het jachtgespan bezet :
 Vergeefs zich weerde, tot de middagh aengeronnen,
 Den oorlogsmann eer zagh gevangen als verwonnen.
 Och ! hoe veel schooner blonk uw glory uit aen 't Y,
 Zoo gy, geen deelgenoot van Albaes tieranny,
 Den Waterlander niet waert in den schild gevaeren
 Methanden, klan van bloet der Rotterdammnaeren !
 Een wreetheit die al d'eer verdonkert, boven drijft,
 En uwen naem met bloet in 's lands kronijken schrijft.
 Zoo wifcht een misdæet uit een' reex van heldendaeden :
 Men etft het óngelijk in koper, en op blaeden
 Van eenwig parkement, en voed het als een wond'
 In 't hart : maer weldaet valt op een onvruchtbren grond,
 Die wort als opeen blad van water aengefchreven,
 En teffens metten stroom in doode zee gedreven.

Noch was 't den Ygod niet genoeg der helden moet
 Te zien in zijn gebiet ; hy zelf wil zijnen vloed
 Verdadigen, en nu gedenkende aen de zangen
 Der Zeesibil, zijn stad, die noch verstrikt blijft hangen
 In 't Spaensche net, het oog verlichten, om de zy
 Te kiezen van Oranje, en leeniger voogdy.
 Hy walgde van 't gezicht der raden, galgen, staeken,
 En 't vreesfelijk geloei der stervenden in 't blaeken
 En branden. 't doodsche strand en al de vogelwijk
 Verstrekt een moorttoneel, gevult met lijk op lijk,

*Gelijkenis.**En lafter.**d'Ygod de
dwinglan-
dye maede.*

Gelijkenis. De bloetraed brult gelijk een Tiger, die gewrongen
 Door d'yzre tralie, en de ketenen ontsprongen,
 Zijn tuchttheer aenschent, vult het huis met roof en moort:
 Dan gaet d'onnoosle wieg niet vry, hy slaet al voort,
 En voed den wreedten dorst en honger met verslinden.

*Spreekt den
 Zuiderzee-
 god aen,
 stelt hem
 den nood des
 lands voor
 oogen,* Hy sprak in 't worstlen van die donkere onweêrwinden,
 Verslagen in 't gemoet, den zuiderzeegod aen.
 ô Vader, 't is met u en mijnen stroom gedaen.
 De kroon van Amsterdam aen 't waggelen, zal vallen,
 En wy, bedrukt het puin der omgewroete wallen
 Aflekken van den grond, en lijden in ons hof
 Een' stooker van 't noordwest, vast kaatzend' met het stof
 Der hoofstfad, ons ten trots. gy ziet aen alle kanten
 Het land in oproer, en de maght der eedverwanten
 Aen 't groeien; yder zweert Borgonjes standert af,
 En offert aen Nassau den vrijen veltheerstaf.
 Noordholland heeft den toom lang in den nek gesmeeten,
 En houd zijn vryheit vast. de Vlisfingcr, verbeeten
 Op bloetplakkaeten en den brandtol, is nu moê
 Te zwoegen onder 't juk. noch wort de vette koe
 Van Holland, bloet en vleesch ten jadders uitgemolken.
 En zou eens Amsterdam de kruin tot aen de wolken
 Opsteeken, gantsch Europe, en Afrikaenschen Moor,
 Japonner, en Javaen verstrekken een kantoor,
 En zijne wisselbank geduurig aen zien groeien,
 Met een gewenscht getijde, in 't ebben en in 't vloeien,
 Een zilverty, dat stroomt met baren klinkklaer gout:
 Dan most het uit den dwang gereddert, eer die stout
 Hier zijnen zetel vest, terwijl het hart der heeren
 En borgren twijffelt aen wat zijde 't zich wil keeren,

Gelijkenis. En, als een onrust, door gewicht noch vêer gestuit,
 Vast wankelt, noit gerust noch zeker in besluit.

*en geeft hem
 raed omze
 af te keeren.* Gy moet Enkhuizen, en de Waterlandsche vlekken
 Gebieden, met hun vloot tot op mijn' stroom te trekken,

De Stad in d'oogen te braveeren op mijn rijk.
 Die wil ik flux den moed ontvonken, tegelijk
 Haer hulpe bieden, en verdrukken; en betoonen
 Dat wy met eigen keur haer vyanden verschoonen,
 Op 't punt, dat alles schein gevallen in haer hand,
 En in een toght vernielt de hoop van Waterland.
 Dit wil den bontgenoot den moet intop verheffen,
 Den Amsterdammer als een donderkogel treffen,
 Te rugge leeren zien, en toonen, dat een god
 Zijn vryheit hanthaaft, en de Spaensche hoogmoet knot.

De Zeevorst, op de komst des Ygods afgestegen,
 Van zijne schulpkoets, toont zich vaerdig en genegen,
 En geeft zijn' schoonzoon 't woort. [want vader Oceaan
 Had zelf hem tot die trou genood en aengerâen.]
 Hy prest de vlooten op, die over Pampus streeven,
 En dicht voor Amsterdam ten anker zich begeeven.
 Nu stremt de blaesbalg van 't Noordoosten, streng en guur,
 Al 't water tot een vloer van ys, een dikke muur
 Van marmer, en beklemt de schepen in de schotfen
 Van 't grondys, vast gegroeit als blinde waterrotsen,
 Op een geschoven in den ysgang, met gedruis
 En hol gemor: elk ziet bestorven naer zijn huis
 En kindren om, de doot begrintze aen wederzijen:
 Hier dreigt hun 't stael den draet des levens af te snyen,
 Daer steekt de winter op met hagel, ys en sneeu.
 De Kreeft verstijft van kou. de felle Hemelleu
 Is grijs berijpt om 't hooft. de zon, de koude ontweken,
 Vreest herwaerts aen 't gezicht uit haer karros te steken.
 Wat raet? de stad valt uit met vierwerk, brandgeweer
 En pektoorts en harpuis, hier is geen uitkomst meer.

Maer d'Ygod zorgt voor u, hy zal het marmer sloopen,
 En bonzen met zijn' arm den breedden ysdam open.
 Ik hoor van ondren 't ys vast bommen, 'k zie van ver
 Hoe 't splijt en dreunt, en staet bezaeit met star op star,

*die daer in
 bewilligt.*

*Verhael van
 de Noord-
 hollandsehe
 vloot,*

*die in 't ys
 bezet op het
 Y, schielijk
 gesloopt
 wort, en uit
 het dreigen-
 de gevaer
 behouden.*

Ofeer een regenboog van starren, met koleuren
 En straelen geschakeert. daer is het glas aen 't scheuren,
 En laet door d'open byt den Waterlander uit.
 Een springvloed zet hem voort, daer hy op Pampus stuit;
 En mits hy 't dreigement der Hoofstede is ontkomen,
 Sluit dadelijk de bres der opgereeten stroomen.

D'aenzienlijke Raed terwijl, en borgery
 In 't wonderwerk verstormt, beginnen aen d'een zy
 Te wankelen. men roept; de hemel is ons tegen;
 Maer eermen zulk een heir van zielen kan bewegen,
 Dien grooten oversprong te waegen, en van heer
 Te wilsen, draeit het werk noch jaeren hene en weêr;
 Eer 't uit den winkelhaek bewogen onder 't draelen,
 Met open poorten 't huis van Nassauw in durft haelen.

Gelykenis.

De scheepsboukonstenaer helpt dus het oorlogsvlor
 Eerst aen 't bewegen, viert weêrzijs het slagbed bot,
 Daer 't nu aen 't wiegen door geweld van dommekrachten,
 Vast op zijn rollen schokt: al d'ommestanders wachten
 Met smart dit draelen af, tot dat het lang gesolt,
 Getuimelt en geschrangt; met kracht voorover rolt,
 En spoelt den mont in 't Y, en scheurt het water open.
 De ronde kimmén en rantsoenen zijn beloopén:
 Van schuim, door zulk een' slagh oprijzendé uit den grond:
 Terwijl 't nu aerdig strookt, en prijft des bouheers vond.

De vryheit, t' Amsterdám zoo lang een tijt verschoven,
 Stak eindlijk dus haer hooff niet grooter aenzien. boven.

Gelykenis.

Gelijk de zonnebloem, verslingert op 't gezicht
 Der zonne, moeder van het albezielend licht,
 Geduurig op ziet met zijne oogen van beneden,
 Haer volgt, van daerze in 't Oost ten wolken uitgereden,
 In 't root scharlaken praect, tot daerze met een kroon
 Van diamanten en karbonkels; uit haer' troon
 Getreên op d'avontkim, met eene mai van roozen,
 De blakende oogen dekt en wangen, die nu bloezen

Van hitte, en gloeien door het floers der wolken heen.

Zoo zet de Vryftad aen het Y, noit afgestrecn,
De vryheit op 't altaer; ten trots der dwinglandyen,
Die dit * Palladium noch wenschen eens t'ontwijken.
Dat Godsbeeld, hier in 't land, als een verborge schat,
Ten hemel afgedaelt, een heiligdom, de stad
Zoo dier vertrouwt, beschermt de macht der Amstelaeren.
Die is het te gering hun eigen grond en baren
Te veiligen, zoo zy niet al den oceaen
Ontsluiten, weigerende in vreemden dienst te staen.

Toen 't Ooffen, ziende allengs de schat van Holland groeijen,
Verraderlijk bestont haer scheepvaert te besnoeien,
Beslaet in Pomeran en Pruiffen, Zont en Belt;
De koorenvloot van 't Y, en rooftze met geweld:
Dorst Amsterdam (hoe klein 't zich toonde voor twee eeuwen.)
Zich met meer koggen, dan gantsch Holland met de Zeeuwen
Te samen rukte, in zee begeven, en het strand
Der roovers plonderen; hun vlotten in den brand
Vernielen, en gekeert met zege, en trots gewroken,
Heeft op het hoog toppet den bezem-opgestoken,
Als die de ruime zee, van schuimers lang geplaegt,
Nu zagh door haren moet geveiligt en gevaegt.

't Heeft sedert menigmael, eer 't zulk een' milden zegen
En rijkdom door de hand des hemels heeft verkregen,
In 't oorlogsvier de proef en loutring uitgestaen.
Nu dwingt het Barbarye, en Hagars halve maen:
Dan slaet de waterleeu, al brullende opgeschoten,
Zijn klauwen reis op reis in Londens oorlogsvlooten.
En 't Y bezwijkt met zijn drie kruiffen, voor geen maght
Van zoo veel kroonen, in dien storm te veld gebracht.
Ik zwijg, hoe ver het met zijn vlooten door durf dringen,
In andre werelden den Indiaen bespringen,

Q 3

*De Vryheit
is het Palladium van
Amsterdam.*

*d'Amsterdammers de
zee ge-
schuimt
hebbende,
steeken den
bezem op de
mast.*

* Het beeld van Pallas, dat de Trojanen, en naderhand de Romeijnen bewaerden, als iets, waer aen door 't nootlot de behoudenis des rijks was gebonden.

En Tarter en Sinees, en wie, verhit op buit,
 Met Oorlogsjonk en Praeu op 't water rooft en ruit,
 Braveeren, en de vlagh voor Holland leeren strijken,
 En draeien op den duim d'ooftindiaensche rijken.

Zoo mannelijk een reex van Oorlogsdaden kroont
 Mijn' vloed met eeuwige eer. de koopvaerdye loont
 Hem rijklijk met haer winst. elk schenkt hem hare gaven,
 En rust in zijnen schoot als een gewenschte haven.

*De grootste
 lof van den
 Ystroom is,
 Amsterdam
 aen zijnen
 vloed te
 hebben.*

Maer 't geen oncindlijk meer zijn' grooten naem trompet,
 Is Amsterdam, zoo breed langs zijne kust gezet,
 Daer Y en Amistelfroom, geklemt in nauwer boghten,
 Met hondert aderen om stryft de Stad bevochten
 En laven, met hun versch en vlietend stroomkristal.

*Veneedje
 vroude
 zee.*

Veneedje trouwe vry, om 't jaer, het zeegeval
 Met 's Hertogs ring, wen hy, op 't prachtigste uitgestreken,
 Op 't feest der Hemelvaert, die werpt in zee, ten teeken
 Van 't eeuwigh echtverbond, met Thetys aengegaên:
 Dan steek' het Wapenhuis, Sint Markus oorlogsvaen
 Te trotser uit, en mann' galeien, galeassen
 En krijgsefloeken, om de Turken te verrassen,
 En hael' de zeeflag van Lepante weêr intop.

Wy heffen met meer recht den waterstander op:
 Want Amsterdam verbont noit waetren met geschenken.
 De Zeegoôn vliegen zelf gewilligh van haer wenken,
 En trekken gonstigh met de Stad een zelve lijn.
 ô Heerlijk kooppaleis, hoe lust' hetme in dees schijn,
 Verslingert op uw schoonte en keur van rijke gaven,
 Met heerlijker trant den zangberg op te draven,
 Zoo niet mijn zangheldin, nu met een laeger toon
 En waterlucht gedient, ontzagh na zulk een kroon
 Te steken, die alleen vergunt aen fenixpennen,
 Gewoon met vluggen zwier de steiltien op te rennen,
 My d'ooogen met haer' glans en weêrlicht slegs verblind;
 Noch is de knoop zoo nau die u aen 't Y verbind,

Dat ik my niet onthouw, al schijnt het buiten reden,
 Ook menigmael in uw waranden in te treden.
 Of zou mijn stroomgedicht wel aerden nae den stroom,
 En luistren op zijn' trant te minder na den toom?

Met welk een recht magh 't Y op zulk een Hoofstad pratten,
 De ware stapel van al 's werrelts koopmanschatten.
 Hoe lustig weid het oog der vreemden, aen zijn' kant,
 In zulk een' rijken beemd van huizen, hier geplant,
 En in den grond zoo diep gewortelt, als hun kroonen
 Ten hemel rijzen, en een marmerrots vertoonen.

Geen min sieract zet weêr de ruime vaert van 't Y,
 Als in vergelding, 't Hooft der watersteden by:
 Het zy men zich vergaepe aen zoo veel lange rijen
 Van havenpaelen, die bequaeme havens snijen
 En deelen, elk een plaats vergunnen naer zijn soort,
 En even vol rondom met schepen zijn geboort.
 De Noordsche handelaer heeft hier zijn plaats verkooren,
 Daer, die de wilde kust uitplondert van haer Mooren.
 Gins die noch ruiken na de geurige Levant.
 Hier ziet men laeden, daer weêr lossen, al het strand
 En 't water grimmelt van matroozen, vremdelingen
 En koopliên, die hier uit alle oorden samendringen.
 Het zy men schemere op de schoone regenboog
 Der zyde vlaggen, zoo wellustig voor het oog,
 Zoo dartel uitgespreit, de goude paeuwewêeren
 Niet ongelijk, wanneer de paeu aen 't triomfeeren
 Met opgesteeken borst hoogmoedig prijkt en draeit,
 En d'ooogen toont, in 't velt van haren staert gezacit:
 Of eer komt met een schat van diamanten pronken,
 Weêrlichtende in de zon met tintelende vonken,
 En duizent kleuren, weêr opgloeiende en vergaen,
 En domlende ondereen. hoe vrolijk zaegtge 't aen
 ô Ystroomgod! hoe trots spanscerden uwe stroomen,
 Toen Holland van den Teems met zege weêr gekomen,

*Het Y zet
 wederom
 het grootste
 sieract aen
 Amsterdam
 by met
 zulk een
 bosch van
 schepen en
 vlaggen.*

Gelykenis.

Uw' vloed bedekte met een gloeiend-paviljoen
 Van wimpels, gefchakeert tot een triomffteoen,
 Verlicht door duizenden van vieren, langs de ftingen,
 En marffen vast gehecht; terwyl kortouw en flangen
 Matroos verquikten met hún dreunende muzyk.

*De menigte van afvaer-
 vende en
 aenkomende
 reizenaeren.* Wanneer de zonneklóot, vermocit zoo lang te pryk
 Aen 's hemels tent te ftaen, begint in zec te daelen,
 En kort den teugel in van d' uitgediende fraelen,
 Dringt hier een werrelt aen van menfchen, die gelaen
 Met zak en koopmanschap, en voor hún gelt voldaan,
 Vertrekken naer hun huis en vrou, en lieve pánderi:
 Die zien verlegen uit, of noch geen fchepen landen,
 En waer de beurtman toeft. 't heeft fchyn, dat menighmael
 De moeder hen vertrooft, en met een bréet verhael
 Van Amsterdam, haer groote en fchat en kóftlijkheden,
 Hun vrees bedriegt; daer zy verftommen op haer reden,
 En yder zich de Stad verbeelt na zijn begrip,
 En fchildert nae een boot een maghtig oorlogsfchip.
 Een deel doet Vriefland aen, en haer beruchte fteden.
 Een deel wenscht aen den zoom des Yffels uit te treden.
 Een menigte vertrekt met kagen, fmaak en jaght,
 Na 't Vlic en Teffel daer hún d' oorlogsvloot verwacht.
 D' uitheemsche, die al dat gewoel ziet op de baren,
 Meent Amsterdam is van dien avond leegh gevaeren.

Wien 't liever luft, terwyl de wolken aen de lucht
 Hem hope geven van een koelte, dit gerucht
 Hem Ontvlieden, en voor wind door 't zilver heen te ftreeven
 Van 't bruiſſchend Y, kan zich in floep of jacht begeeven.
 De havens, tot vermaek gefchikt en afgedeelt,
 Zijn rijk voorzien. indien hem d' eenzaamheit verveelt,
 't Zal hem in zoo veel keur op geene vrienden ſteeken,
 Bercit op zijn verzoek, om mede grond te breeken.
 Zijn Rozemont verzelt hem lichtlijk op dien toght.
 Wanneer de wind hem dan heeft op het ruim gebroght,

*'s Vermaek
 op het Y met
 Jaebten.*

En 't jacht na zijnen zin recht door den vloed gaet strijken,
 Hoe zal hy haeren hals by blank yvoor gelijken,
 Het hair by goude drâen, de kaeken by een blad
 Van witte lelien, met rozebloet bespat;
 De lippen by den daeu van kerffen en moerellen;
 De borsten, half ondekt, en lieflijk aen 't zwellen,
 By hemelsche appels, waerd van goden afgeplukt.
 Wat spelt hy hem een vreugd, dien 't eindelijk gelukt
 Te smelten in haer' schoot, en op die lieve wângen,
 En frissen mond, verrukt van min te blijven hangen.
 Met hoe veel traenen smeekt hy haer het jawoort af.
 Zy wankelt nae het schijnt, en valt hem minder straf.
 d'Ygoden maeken hem welspreekender in 't minnen.
 De schoone Venus zelf ontvonkt haer borst van binnen
 Met een geheime vlam. nu ziet hem Rozemont
 Verliefder aen, en voed een diepe minnewond.
 Och, zeght hy, ziet gy niet de zwarte lucht verdwijnen,
 En 't zonnelicht ons weêr met schooner glans beschijnen;
 En wint die donkre wolk van strengheit, zoo verwoed,
 ô wreede maegt, noch veld in uw versteent gemoed?
 Ach laet een wenschlijk licht van troost en mededoogen,
 Eens straelen op mijn ziel uit die aldwingende oogen.
 Hoe weinig hebtge, en och! hoe veel weêrom gemeen
 Met dezen stroom, daer wy nu glippen over heen.
 Die is eens uitgewoed, hoe fel hy opgestooven,
 De kielen dreigt, en brult en roert de gronden boven,
 De tijt strijkt eenmael zijne oplooptheit van 't hart.
 Maer gy blijft even wreet, en groeit in mijne smart.
 Leer eindlijk van den stroom, mijn schoone, leer bedaeren;
 Gelijk gy leert, niets van mijn zuchten te bewaeren,
 Maer in den wind te slaen mijn klaght en minnebeê,
 Vergeeten eer gy 't hoort. gy ziet de golven meê
 Dus weinig houden 't spoor, zoo diep hen ingeschreven
 Met d'yzre kiel, en weêr ten eersten uitgewreven.

*Vryaedje
 op den Y-
 stroom.*

Dus weid de minnaer uit. gelukkig zoo een lach
Van zijn godinne, een lonk hem eens gebeuren magh.

*Winterver-
maek op
het Y met
sleden en
schaetsen.
Gelykenis.*

De winter zelf belet den Amsterdammnaeren
Geen vreugd, wanneer het Y, met toegevrozen baren,
De rossen op zijn' rug laet streeven, zoo gezwint
Als een Tartaaersche pijl, geschooten voor de wind.
Zy snuiven vier en rook tén neuzé uit, onder 't noopen
Der jeught, en schynen nu zich zelf voorby te loopen.
De schoone Jofferschap, gedekt met kostlijk bont,
Streelt hen in 't jaegen met het orgel van haer' mond.
Met ziet'er andre, met de vleugels aen de voeten,
Voortvliegen als een schim, 't godinnendom begroeten
Met duizent zwieren; nu laveeren heel inly
Op d'eene schaets, en voort gezwiert aen d'andre zy,
't Omwerpen, sneller als een arénd op zijn pennen,
En sneller als door 't sneeu de Samojeeden rennen.
Mijn ooghen scheemren dóor dat dryven hene en weêr:
En daer ik hier meê sprak, zie ik nu nergens meer.
Hoor Rome, en hoor Atheen, wie dorst oit stouter liegen,
Als datmen menschen zagh met yzre wieken vliegen?
Hier zeggen wy 't met recht: en gy denkt uit de wijs,
Hoe snel het glippen moet, glad yzer op glad ys.

*Bequaem-
heit van
't Y, booven
andre vloeden,
tot een
reede voor
de schepen.*

De welvaert van de Stad is mede aen 't Y gebonden.
De minste vlieten zijn bequaem tot ankergronden,
En dikmaels van den stroom en barrening verheert;
Die loeiende uit den grond, afgrijpslijk gaept, en keert
Het zwaere zeegevaert, of stampet het uit zijn naeden.
Hier vintmen rotsen, die geblint, matroos verraeden,
Daer rissen; banken en zandplaeten steil en breed:
De havenstroomen staen veel open, en gereet
Voor elk, die recht uit zee hun boezem in komt streeven,
En vriend of vyand zich ten anker durft begeeven.
Maer d'Yrivier heeft met die havens niet gemeen.
Zijn ziekbed Pampus zet de kielen door haer veen

En slijm gemaklijk door, en hindert geene vlooten:
 Hy zelf komt eerst in 't rijk der zuiderzee geschoten
 Met zijnen waterval, en streeft van daer, door 't nat
 Des zee gods (die hem dit vergunde tot een schat
 En Bruitsgaef) mijlen verre, en ziet de Vriessche kusten;
 Tot dat hy eindlijk blijft in Nereus golven rusten:
 Nae zulk een langen toght, die niemant kan bestaen
 Uit vyandschap, 't en zy hy zeker wil vergaen.

Ook houd hem ebbe en vloed geduurig in bewegen
 Op haren tijt, en weet d'onreinheit weg te vegen,
 En scheid het slijm en veen, eer dat het samen kleeft,
 Terwijl het Leidsche Meir een' snellen doorvloed geeft;
 Dat kort getuchtigt met geweld van zwaere sluizen,
 En posten, sterker woed en arbeit door te bruizen,
 En schuimt, als 't in zijn plas de woeste golven braekt,
 Het grontveen open, dat al d'oever beeft en kraekt.
 De Vogelwijk, de schrik der schelmen, recht in d'oogen
 Der Stad gelegen, heeft op 't water meê vermoogen;
 Dat hier in naeuwer kreek geschoten en geparft,
 Met grooter schuuring weêr in ruimen boezem barft.
 Dus haelt de ryke stroom, tot heil der Stad genegen,
 Geduurig vlooten in, en kroontze met zijn' zegen.

Wat waten buigen nu niet willig voor het Y,
 En stryken voor de vlag van zyne zeevaerdy?
 d'Eufrates, zeker, schoon hy sneller voort komt breeken
 Uit Nifas bronspelonk, en schuurt de vruchtbre strecken,
 Van 't ryke Armenie, en, voortrukkende in dien spoet,
 't Geblixemt overschot van 't oude Babel groet,
 En opent zijne kil den moede Karavaenen,
 Die, onder het gelei der Turkse standertmaenen,
 Na Bagdad trekken, en den Tigris, twijffelt niet
 Hem toe te staen den lof van maghtiger gebiet.
 Want zoo veel leeuwen en gedrochten, als'er huilen
 Aen zijn onveilig strand, en brullen uit hun kuilen

*Oorzaek
 van de
 diepte en
 schuuring
 op den Y-
 stroom.*

*d'Eufraet
 en andre
 stroomen,
 met het Y
 vergeleken,
 vallen te
 licht.*

In starreloozen nacht, zoo menige oorlogsvloot
 En scheepsmaght zend het Y rondom den werreltkloot.
 d' Araxes, al te trots, om van een brug benepen,
 Zijn' ongestuimen vloed met boghten na te sleepen,
 Door naeuwe hoolen en gewelffelen, wanneer
 Hy stort in 't bruischend zout van 't Kaspiaensche meir,
 Ontzeght den Ystroóm niet, hoe eng hy wort beslooten
 Van paelen, hoe gedwee in zuiderzee gegooten,
 Te wijken, en gelijk een' Koning, onbepaelt
 Van rijk en heerschappy, te groeten, daer hy dwaelt
 Met vloot op vloot, zoo ver Neptuin, van liefde onstoken,
 Zijn Zuster d'aerde omhelst, die schooner opgeloken,
 Om zulk een gunst, met vreugd zijn frisse lippen kust,
 Hem vriendlijk d'oogen streelt, en in zyne armen rust:
 Gelijkze beide dus gestrengelt, in het blaeken
 Van kuissche zucht en min, den werreltkloot volmaeken,
 En teikenen de rondé en omtrek van de Sfeer.
 De Scytische Arar, en de Heber hoort nu d'eer
 Des Ystrooms met meer lust en aendacht, als het speelen
 Van Orfeus, wen 't hem luste een lier of harp te streelen,
 Daer eene schouburg van geboomten om hem stont,
 En zag den zangheld bly de woorden uit den mond;
 Terwijl hy leeu en beer by d'ooren hiel gevangen,
 En 't alles aen den klank van zyne luit bleef hangen.
 Hoewel de Faem getuigt, dat hy, uit rouw en zucht,
 De traenen niet weêrhiel, maer vulde zee en lucht
 Met zyne klaght, toen 't hooft des zangers, van Bachanten
 En wijnpaepinnen, die ontzint van alle kanten
 Toeschoten, in zijn' vloed geworpen, mette tong,
 Nu stijf bestorven, noch een droevig klaeglied zong,
 En driemaal flaeu, uw' naem Euridice, liet hooren.
 De vlietgod dronk die klaght al schreiend met zyne ooren,
 Om 't onheil van zijn' vriend te jammerlijk begaen.
 Noch kittelt hem de roem, den Ygod toegestaen,

Gevoeliger, waerom hy traeger wenscht te vlieten,
En d' Arar sneller als voorheen in zee te schieten ;
Hy, om zich langer te vernoegen in die stof,
En deeze, om dat hy groeit en dartelt in zijn' lof.
Zelf Acheloiüs, schoon zijn hooren is gebroken
Van 't norste voorhoofd, en 't schandael noch ongewroken,
Erkent den staet van 't Y, misschien uit vrees, of weêr
Een sterker Herkules, verdadiger voor d' eer
Van zijn' geboortestroom, hem, stouter in 't bespringen,
Den andren hooren met den wortel af moght wringen.
De heilige Jordaen, zoo dier van God bemint
Voorheen, als nu helaes van 't ongelooft verblint,
Roem vry, als hy door 't kruid van Liban af komt stroomen,
Op 't riekend paviljoen van zyne Cederboomen ;
De Rijn op wijngaerdloof, langs zynen boort geplant ;
Deslepde Paktool en Taeg op 't gouden zand ;
De Betis op den geur van zyne olyvespruiten ;
De zilvre Wijsfel op zijn graenen, vee en fruiten :
De god des Yvloeds vaert ten hemel, met een woud
Van schepen, kostelijk en konstig opgebout
Aen zynen oever, en ontduikt de zonnestraelen
In een gehemelte van vlaggen, die hier praelen
En kraeken van de zyde, en goudtraet even schoon.
De Wijsfel brengt zoo veel gewassen niet ten toon,
De Betis stammen van Olyven, noch de stranden
Van Tagus en Paktool getal van goude zanden,
De Rijn parst minder maght van druiven, de Jordaen
Ziet zoo veel Ceders niet om zyne bronnen staen,
En spieglen in zijn glas ; als d' Ygod daeglijx kielen
Op zyne ruime kolk laveeren ziet, en krielen
En strooken ondereen : en zentze om Cederhout,
Om frisschen vernenwijn, en baren van root gout,
Den witten olie uit de Poelje, vee en kooren,
En wat hem d' Overvloet kan schenken uit haer' hooren.

Wie twijffelt aen mijn zangh, klim op dit fchip om hoog,
 Dit oorlogsfлот, en laet van 't fteil kampanje 't oog
 Uitftraelen over 't vlak, van daer de witte duinen
 Zich fchijnen in de lucht te heffen met kun kruinen :
 Of liever daer die ftreek een zilvre lucht verbeelt,
 En al het duin, een wolk, daer 't zonnevier op speelt.
 Tot daer de zuiderzee 't gezichte fchijnt t'ontflippen,
 En in het blaeu verfchiet gefmolten, weg te glippen.

Gelykenis. Wat zietge op 't vloedtoneel, zoo wijd en breed verdeelt,
 Opdondren, dan een bosch van kielen ? als een teelt
 Van ftrandgevogelt, dat, gebroet in zomerdagen,
 Nu eerst in eene vlucht de toght van ftrand durft waegen,
 En fpreit zich dichter dan een regen over 't zout
 Der zee, en blind de zon, als 't zich geflooten hout,
 In eene dichte zwarm, van niemant na te tellen.

Wat zietmen zeilen, wat bezaenen ginder zwellen !
 Hoe groot een vloot leght daer met zijne rees gekacit,
 Wat vinmen hier een maght die op haer ankers draeit,
 En wacht een voordewint om voort in zee te ftreeken.

Maer ziet gy verder nae de zuiderzeefche ftreeken,

*Befchry-
 ving van
 het Hok:
 een haven,
 rondom
 met pael-
 werk be-
 flooten,
 daer de
 oorlogs-
 fchepen in
 leggen.*

By 't heerlijk Magazijn, die haven afgefneên
 Met paalwerk ? zietze niet als met ontfach. wy treên
 Hier monfters op den nek en vreeslijke oorlogsdraeken,
 Die uit hun mond de doot en vier, en donder braeken :
 Wanneer de vryheit, dier bevoolen aen hun wacht,
 En 't recht des Oceaens gekreukt wort en verkracht.
 Hier leggen aen de band * Griffioen, Tigerdieren,
 En felle Leeuwen, elk verdeelt in hun bannieren.
 Daer praelt de goude Leeu manhaftig in 't kasteel
 Van 't zwaere zeegevaerte, en gaept met open keel
 Nae 't vyandlijke bloet. gins drijft hy in de baren,
 Of fleep een' bloetfleep langs zijn' wreedden muil en haeren.

Streek

* Griffioen, Leeuwen, Tigers, Bergen, &c. zijn naemen van fchepen.

Streck d'oorlogsgod hun eens deze yzre ketens af,
 En bonsde 't gruwzaam Hok weêr open met zijn' staf :
 Gy zoud den Olifant afgrijslijk hooren schreeuwen,
 En een vermengt gebrul van Wateroorlogsleeuwen
 En Luipaerts, vliegende en onzweevende op den vloed.
 De Steden dansten zelf op 't water, lucht van voet.
 De Harders dreigden met hun yzren stok de wolven.
 De Staertstar sleepte een' strael van zwavel langs de golven :
 Zy spelde met haer roede een' fellen storm op zee,
 En blixemde 't geweld des vyands van de ree.
 Men zou de Bergen hier al brandende zien zweeven :
 Ja, bergen, die van hout en yzer samenkleven,
 Geen Etna wijken, noch den gloeienden Vezeef,
 Wanneer hy donderde, en zijn' vlam ten hemel dreef
 In eene vierorkaen, die, barstende aengewassen,
 Leide al hêt Paradijs van 't vet Kampanje in assen.
 De Spiegel zette weêr aen 't Kormantijnsche strand,
 Op ^a Archimedes spoor, de schepen in den brant.
^b Oudshooren, tot behoud van stad en land gebooren,
 Brak 's vyands heirspits in met zijn' metaelen hooren,
 Entrof hem op de borst, tot dat hy afgewoet,
 De zee besmette, en hem vergulde met zijn bloet.
 De Mauritaensche leeu, de snelle tigerdieren,
 Die op Kaukaes en zijn besneende klippen zwieren,
 En wreede draeken in het Lybiaensch geweest,
 Verdaedigen alleen met eenen mond hun nest.
 Maer schoon een Hydra weêr ten poel quam uitgestreken
 Met zeven koppen, elk gespits om zich te wreken,
 En braekte Cerberus uit zijn drie muilen weêr
 Een gansche zee van vier, zijn hoogmoet lagh ter neer :

Hy

^a Archimedes wist de straelen van de zon met zulk een kracht te doen afsluiten van groote spiegelglazen, datze de vyandlijke schepen van den Roomschen hoofzman Marcel in den brant slaeken.

^b Een Oorlogschip, nae den Heere Burgermeester Oudshooren genaemt.

Hy blafte, doot van ſchrik, de poort des afgronds open,
 En zag al 't ongediert verbaeft het veld verloopen,
 Als onze Zeeleeu, môe zijn' doodelijken wrok
 Te kroppen, dreigde met den klaeu, en ſtak een klok
 Al t'evens op uit meêr dan hondert kopre monden;
 De Zeedraek antwoorde, en de dolle waterhonden
 Uit zoo veel monden meê naebaften met een barft;
 Dat aerde en hemel ſchokte, en Nereus zelf, geparft
 In enger kil, ontdook de vlamme en donderklooten,
 Ten kopren oven van hun keelen uitgefchooten.
 Hier onder moght de Roos verſchynen, op haer' ſteel
 Zoo preuts en heerlijk opgelooken, maer geheel
 Omzet met doornen van metael, niet aen te raeken
 Als met ontzach en ſchroom, waer voor de Ridders waeken;
 Gelykze meê de Maeght beſchermen, en een ry
 Van Landen, die men zou ſpanſeeren zien langs 't Y.
 Maer veiliger is 't hen niet in den ſlaep te ſtooren.
 Zy zijn oplopende en verſlindende in hun' tooren.
 En niemant, hoe gehart, viel in hun ongenaê,
 Als tot zijn ongeluk en onherhaelbre ſchaê.

Hoe nader mijn gedicht aen 't einde ſchijnt te ſpoeien,
 Hoe minder ik mijn' tran en rijkdom kan beſnoeien.
 Gy ſtroomt den dichter, die zich kittelt in uw' lof,
 Geduurig ryker toe met eenen vloed van ſtof;
 ô Stroomgod, daer gy op uw ſchulpkarros greden,
 Uwe enge boorden ziet gezegent met twee ſteden,
 Aen uwe zuiderzy, en, daerge in 't noorden ſtreeft,
 Een kroon van Dorpen, die als gy, geen weêrgae heeft.
 Het ſcheeprijk Nieuwendam, de Schellingwouſche velden,
 Buikfloot en Durgerdam, voorzien van waterhelden:
 En geeft uw plas den lof, waer opze billijk praelt,
 Dat zy Zuidholland van Weſtvrieſland deelt en paelt.
 Niet anders ſchijnt de zon veel grooter in onze ooggen,
 Wanneerze, 't aengezicht reets van een wolk betoogen,

Gelykenis.

Haer daghvaert heeft volend, en zinkt met weitsfer zwier,
 En gloeiende om het hoofd met breeder glans en vier,
 In 't koelbad van de zee. noch moet ik voor u spreken,
 Al wenscht mijn zangheldin de dichtsnaer af te breeken.
 'k Wil uw groothartigheid en cedlen moet, te blind
 Van 't onverstant misduit, tot eigenbaet gezint,
 Verdadigen. men zegt; dat gy uit bittren tooren,
 Zomwijl de golven preft met uwen onweêrhooren,
 En drijftze, daar geen sluis hun woesten oploop stuit,
 Ter Hoofstede in, met een aenschennend stormgeluit,
 Verdrinkt de kelders, parft de pakhuisdeuren open,
 En komt tot voor de Waeg en 't heilig Raedhuis stroopen;
 Om dat de Stad, zoo rijk van uwe gonst bestraelt,
 Niet met uw wapen, maar den naem des Aemstels praelt.
 Als ofge, dronken van de zoete nektartoogen,
 Nu dubble zonnen zaeght met uw benevelde oogen,
 En raezend van den wijn, zoud plondren in eên' toght,
 Het voordeel zoo bezorgt de koopstad toegebroght,
 En op uw' eigen rug tot aan de wal gedraegen.
 Neen! dat's uw grootsche ziel misverwen en belaegen.
 Gy deelt de weldaên uit, en wacht op lof noch loon:
 Dat's goddelijk, dat voegt uw koninklijke kroon.
 'Tis u genoeg de Stad te zeegnen met uw baren,
 Dat vlecht een eeuwig loof om uwe grijze haeren.
 En valt eens Amsterdam, ('t val noit) want niets met recht
 Zich d'eeuwigheit belooft: het trots Kartage leght
 Gedolven onder zee, en Rome, in top gewassen,
 Als 's aerdrijks monarchin, begraven in haer afschen,
 Door 't woeden van den tijt; noch blijft uw deugd in stant,
 Die licht de jaeren uit en waterlood en brand.
 Maer was alleen uw naem aen Amsterdam gebonden,
 Ik zach met haer uw faem van 't zelve vier verslonden.
 Maer 't schijntme toe, en ook bevestigt het gerucht
 Mijn gissing, dat uw plas verbaest te ruggevlucht,

*Oorzaek
 van 't over-
 vloeien des
 ystroms.*

Als een noordwesterstorm komt op zijn vlerken gieren,
 Zet al de kust in brant, en dooft des hemels vieren :
 Zy vlucht, uit hoogen noot gedwongen en gearst,
 Wanneer die stoker in den mond van Tessel barst,
 En steekt d'alarmtrompet. dan rukken Nereus baren
 Byeen, en in den schoot d'er zuiderzee gevaeren,
 Vervullen schielijk met een springvloed zijne kolk ;
 Die overstortende, als een zwangre zomerwolk,
 Den Yfroom dwingt voor dat gedrang te rug te wijken,
 Te springen over 't perk van burgwal, boort en dijken,
 En in een ruimer kil te schuilen, tot de zee
 Den aftocht blaest, en sleept het doolend water mee.
 Men ziet uw stroomnat zelf schoorvoetende verdwaelen,
 Als 't wort gearst zoo wijt te springen uit zijn paelen,
 d'Ondankbre laster byte op hare tong voortaan,
 En tuig, dat d'Ygod naer geen titel heeft gestaen.

*Edam wiert
 eertijts Y-
 dam ge-
 naemt.*

Het zuivelrijk Edam bevestigt, 't geen wy zongen ;
 Dat, door het dier verzoek des rijken vloods, gedwongen,
 Den naem van Ydam heeft verwisselt in Edam.

*Het Y
 geeft een
 sterkte aan
 de Stad ;*

Maer wiert de Hooffstad eens gedreigt met vier en vlam,
 En in een krijgsverraet van vyand overvallen,
 Dan zoudge zelf het Y zien blank staen voor de wallen,
 Tot heil der Stad, door zijne oplopentheit gered :
 Men zag hem over beer en schutsluis voortgezet,
 En boven zoom en dijk van 't platte lant gewassen,
 Het aerzelende heir vervolgen met zijn plassen,
 En schempen op den rug de vluchtelingen nae.
 Dus gaf zijn inbreuk nut, al wiert hem die tot schaê
 Verweeten, van ondankbre en hatelijke tongen,
 Die liever zagen 't land van tieranny gedwongen,
 En d'onderdrukte Stad verdrongen in het bloet,
 Als eigen kroft en wei te wed gaen in den vloed.

*die wort ge-
 eert van al
 de nabuur
 Steden.*

Gy moogt ô Amsterdam op uwen Hooffstroom boogen,
 Zoo ver uw zeilen, al de winden onder d'oogen

Laveeren, en van moet gezwollen op dien naem,
 Vermoeien met zijn' lof den hooren van de faem.
 Hy zet u glory by, en schat, vermaecklijkheden
 En sterkte, en wijd u in tot koningin der Steden,
 En met den Aemstelftroom (die nu zijn broeder groet
 Uit liefde, en valt om hem u williger te voet)
 Zich spreijende op uw' grond met onbekrompe toomen,
 Boud uw verheven troon op 't harte van twee stroomen.
 Daer al de naebuursteeën, die d'edle Maestroom schaeft,
 En in wiens oog de Rijn zich onder 't zand begraeft,
 Die 't zuiderzeenat zien bevloert van uwe kielen,
 En daer de Vechtstroom rolt met zilvre waterwielen,
 En die de Merwe, Lek, en Yffel deelt en kust,
 U eeren, en bezien uw heerlijkheit met lust.

Gy Vaders, die ten top van Staetbewint geheven
 In Gijsbrechts waterstad, zoo ver de kielen streven,
 Een lieffelijken geur van uw rechtvaerdigheid,
 En onbesproken zorg en trou, door 't aertrijk spreit;
 Voor wie zich d'Ygod buigt, en luistert nae uw reden,
 Gelijk hy zelf wort op zijn zetel aengebden,
 Van andre vlieten, om zijn deugden en gezagh:
 Gy stelt alleen zijn' naem zo heerlijk in den dagh.
 Hy schept zijn' glans uit u. de koningin der vieren,
 Die's nachts om 's hemelskloot en starreriemen zwieren,
 Heeft dus haer' gloed tot een schenkaedje van de zon,
 Die bintze aen haren wenk, als aller lichten bron.
 Had uw beleid, en zy, die moedig voorgetreeden,
 Uw lofsijke ampten meê ten dienst van 't land bekleeden,
 In hunnen tijt, (terwijl hun zielen van om hoog
 Uw vlijt begunstigen met een vervroolijkt oog)
 Niet opgewaekt, den vloed geschuurt, verdeelt niet paelen
 En havens, en een ry van gadelooze Waelen,
 En 't nat in naeuwer wed gedreven, om den toom
 Te vieren, aen den bouw der Hoofstede op den stroom;

*Het Y en
 de stad heb-
 ben hun
 welvaerd en
 rijkdom, al-
 leen de goe-
 de Regering
 dankte we-
 ten.*

Gelijkenis.

Dan klonk de naem van 't Y, in 't ongestuimig woeden
 Van vlot noch schip bezocht, niet verder als zijn vloeden;
 En zijne krans van riet, was noit door Nereus hand
 Verwiffelt, in een kroon van gout, met diamant
 En paalen ingeleit: gelijkze noch haer straelen
 Verspreit op kruiffen, die in 't goude schiltveld praelen,
 Aen zijn vermaerde plas en Amsterdam gemeen.
 Dus houd hy zijnen lof van uw verstand te leen.

Op dien doorluchten naem schijnt my het Y, ten teeken
 Van zijne eerbiedigheid, beneden 't peil geweeken,
 Met nederiger zwier te ruiffchen langs het strand.

*Besluit van
 dit werk.*

Gelijk mijn zanggodin, hier eindlijk meê gelant,
 Geen maghtiger gestarnt kan met haer' graedboog schieten,
 Als 't geen de heirbaen wijft door alle zeen en vlieten,
 En kemt de golven glat, en streelt het woedend meer.
 Dies werptze, in schaduw van dien glans, het anker neêr.

U I T.

BLAD.

B L A D W Y Z E R

Van

D E N Y S T R O O M.

H E T E E R S T E B O E K.

I nleidinge en voorneemen des dichters.	1	De Nieuwe graft.	17
Gelykenis van de morgenfhar.		Het werkhuis, gemeenlijk het willige Rasphuis genaemt.	
Stoffe van dit werk.		Kattenburg,	18
Gelykenis van een vlucht van zwaenen.		Wort (gelijk men voorgeeft) genaemt nae de Katten.	
Aenroeping.		Het Magazijn.	19
d' Ykant wort eerst beschreven.		Het dak is bedekt met water, om in nood van brant dat te laten afschieten:	21
't Blaeuhoof.	2	In de gevels zijn watergoden gehouden.	
De Zandhoek.		Het Nieu Magazijn.	22
Gelykenis van een Abeel.		De Scheepstimmerwerf.	
't Realen Eiland.		Gelykenis van 't schakeeren der verwen.	23
Bikkers Eiland.	3	Gelykenis van mieren.	
Aenspraek aen 't Y.		Het bouwen van schepen.	24
Beschryving van de Houttuin.		Gelykenis van de ontleders.	25
Gelykenis van 't Noordfche woud.	4	De Smits.	
De nieuwe vischmarkt.		De Scheepstuin en 't gewoel in de zelve.	
De Haringpakkers tooren,	5	Het Magazijn van d'Oostindifche Maetschappij.	26
Pleeg de Kruistooren te heeten.		Overwint het Oostershuis tot Antwerpen, dat zijne vensters met de dagen van het jaer bepaelt.	
De Haringpakkery.	6	De Indiaense stroomgoden zijn hier over verwondert,	27
De nieuwe brug, het gewoel en nieuwigheden op de zelve.		En de baren van het Y,	
Gelykenis van een biezwarm.		Die van den Zuiderzeegod begraeut worden over hun traegheit.	
Gelykenis van een havik.	7	De maght en rijkdom van Amsterdam hieruit af te meeten.	28
Gelykenis van 't hof van Dido.	8	De Lijnbaenen.	
Verhael van Kandië.	9	De Lijndraeiers gelijken de huichelaers,	29
Gelykenis van gezwolle stroomen.		Die worden hier beschreven.	
Hoe vreemt een der oude vischfers opzien,	10	De muur van Amsterdam.	30
En wat hy oordeelen zoude van zulk een menigte van schepen.		De Stad magh zich op haeren muur beter, als Sina op haeren ringmuur verlaeten.	31
De Faem woont op de Nieuwe brug.	11		
Gefchil tusschen den Y en Amstelgod,			
Gelykenis van stieren.	12		
Hun oorlog en Krijgsrusting:			
Wert door Neptuin gefluit.			
De Schreiershoek en tooren;	13		
Waer van die naem zijn oorsprong heeft.			
Het Nieuw Eiland, zoe schielijk volboud, als Theben			
Door het speelen van Amfion.	14		
Eerbiedigheit van 't water voor den Amiraal de Ruiter.			
't Westindifch huis	16		
Heeft een' eeuwigen naem verdient.			

H E T T W E E D E B O E K.

D e dichter begeeft zich op het Y.	33
Aenspraek aen den Koning der winden.	
Droefheit van den Ystroomgod over het verdrinken	

B L A D W Y S E R.

<p>ken van den Boheemschen Erfprins in zijn vloet. 34</p> <p>Gelijkenis van een oude Lecu. 34</p> <p>Gelijkenis van twee legers. 34</p> <p>Trooft voor den zeeman en verdediging der zeevaart. 36</p> <p>Oorsprong der zelve, 36</p> <p>Wiert certijts uit behoefte gebruikt, nu uit weelde, en om schatten te vergaaderen. 37</p> <p>Reize nae Nova Zembla van Heemskerck. 37</p> <p>'t Gekriemel en leeven op het Y. 38</p> <p>Vaert naer 't Oosten, en Sina. 38</p> <p>Vaert nae Amerika, en de Goudkust: 39</p> <p>Vergeefs van de natuur met zoo wijd een zee van Europe afgescheiden. 40</p> <p>De geest van den Mexikaenschen Keizer Atabaliba waert daer noch, 40</p> <p>Gelijkenis van een boschleeuw. 40</p> <p>Hy spreekt onze matrozen aen, 42</p> <p>En wort getrooft door de nederlaeg der Spaenschen. 42</p> <p>Beschryving van een Orkaen. 43</p> <p>Gelijkenis van de Melkweg. 43</p> <p>Gelijkenis van een woedenden Olifant. 44</p> <p>Schaten der Oostindische Maetschappij in Indien. 44</p> <p>De Kormandelsche kust geeft Suiker en Elpenbeen. 45</p> <p>De Malabaersche de zwarte, witte, en lange Pepper. 45</p> <p>Kochin geeft Gember en Paerlen. 45</p> <p>Bisnager en Indostan, 46</p> <p>Katoenen. 46</p> <p>Bengale zijde, Diamanten, en ander kostelijk gesteente, ook Salpeter. 47</p> <p>Borneo geeft Kamferen, Agarikus. 47</p> <p>Sumatre den Benzoin; Paradijs hout, Bezdar 48</p> <p>en Tamarinden. 49</p> <p>De dichter spreekt van Galiga, Kanneel, Kaffie, Myrabolanen, 49</p> <p>En Sandelhout. 49</p> <p>Oorzaek waardoor het is root geworden. 49</p> <p>De Saters vermommen hier mede hun aengezichten. 50</p> <p>d'Uitheemsche kruideryen krijgen haer waerdij uit onze weelde. 50</p> <p>De Indiaensche handel verspreit zich 51</p> <p>Van Japan, tot het Roode meer, en in Per sien. 52</p> <p>De Oorlogh tegen den grooten Makasser. 52</p> <p>Te rug reize naer het Y, 53</p> <p>Langs verscheide kusten. 53</p>	<p>Beschryving van de Zandzee, en 't gebergte van Atlas. 54</p> <p>De dichter ziet Algiers, 54</p> <p>Gelijkenis van een Komeet. 55</p> <p>En Kandten. 55</p> <p>Komt weder op het Y, 56</p> <p>Gelijkenis van de morgenzon. 56</p> <p>En in het Jaght. 56</p> <p>Ziet de menigte van schepen, en daer onder de Guineesvaerders. 57</p> <p>Die nae de Levant zeilen, en 57</p> <p>De Groenlandsvaerders. 58</p> <p>Gelijkenis van een hart. 58</p> <p>Waerfchijnlijkheit waerom Venus uit zee geboren is. 58</p> <p>Beschryving van den brandenden berg Hekla op Yflant. 59</p> <p>De Houtvloot komt op 't Y aenzeilen. 59</p> <p>d'Ooftzee, eertijts de geestel van Europe 60</p> <p>En inzonderheit van Italien, 61</p> <p>Voorziet ons nu gewilligh met koopmanschappen. 61</p> <p>Zweden zend koper en honig. 62</p> <p>Deenmarken ossen. 62</p> <p>Pruiffen kooeren en barnsteen. 62</p> <p>Gebruik van de zelve. 62</p> <p>Beschryving van een geambert lijk door den Heer Kerkring. 63</p> <p>Poolen geeft overvloed van granen; 63</p> <p>Die echter wijken voor de Zuidbevelandsche in Zeeland. 64</p> <p>Gelijkenis van een voester. 64</p> <p>De Spaensvaerders brengen Citroenen en Oranjen meede, ook rozynen. 65</p> <p>Uit Vrankrijk haelen onze vlooten Wijn, Zout, en Kastanjen, 66</p> <p>Gelijk ook de Fransche wulpsheit. 66</p> <p>Engelant geeft mee zijn waeren. 67</p> <p>Besluit van dit boek. 67</p>
---	--

HET DERDE BOEK.

<p>DE dichter vertelt wat hem in zee bejegende; 69</p> <p>Komt in het Hof des Ygods, 70</p> <p>Ziet de Joffers en leert hare naemen. 71</p> <p>Aenspraek aen de begunstigers van dit werk. 71</p> <p>Beschryving van het hof des Ystroomgods. 71</p> <p>Nijd der watergoden over de kostelijckheit van 't gebouw. 72</p>	<p>'t Pa. 72</p>
---	------------------

B L A - D W Y S E R .

<p>† Paleis is doorgaens verfiert met beeldwerk en Schilderyen van Scyle &c. Gelijkenis van een vlugtend hart. 73 Al het hofgezin vertrekt naer het paleis des Zee-monarchs. Gelijkenis van een vlucht doffers. De dichter vertrekt meede om te zien de gulde bruiloft van Peleus en Thetys. Befchryving van het Zeehof. 74 Ovidius, door Proteus misleit, befchrijft het huwlyk van Thetys anders als wy. De dichter verhaelt den Oorfprong der Gulde Bruiloft. 75 Gelijkenis van de Lentezon. Thetys wort gefcheiden van Triton haeren gemael, en aen Peleus gehuwlykt; 77 Welke echt zy jaarlijks met een Gulde bruiloft viert. De watergoden verfchynen ter feeſte, En voor eerſt de Tyber. d'Arno, Eridaen of Po: 78 d'Indus, 79 De Ganges, 80 De Nijl, 81 Gelijkenis van den onweêrwekkenden Triton Gelijkenis van den donder. De Donau en Rijn, de Seine, de Teems, d'Iber en meer andere: 82 Eindelyk komt ook Thetys ter bruiloftzaele ingetreden, en wort van Peleus onderſteunt. 83 Gelijkenis van den blozenden dageraet. d'Ygod wort boven andere Stroomgoden aen tafel gefchikt, waerover die hem benyden. De Tritons, Najaeden en d'andere Zeevorſtinen, vermaeken de Feeſtgenoden met gezangen en danſen. De Hofpoet Proteus, om het Bruiloftdicht gebeden, 84 Leeft het ten verzoeke der goden. 85 Inhoud van 't zelve. De wrok tegen den Ygod begint uit te barſten. 86 Gelijkenis van een zwangere wolk. De Seine vaert heftigh uit, en ſchelt hem voor oneedel, roemt op zyn eigen geflacht en grootheid, en verkleint den Yſtroom. 87 De God des Yſtrooms opſtaende om zich te verantwoorden, wert belet.</p>	<p>De Seine vaert voort, en zegt dat hy al zyn magt de Zuiderzee heeft dank te weten. Gelijkenis van het vier. Hy ſtelt zich verre boven het Y, 88 En ſpot met de kleinheit van zynen naem. De hoofdoorzaak van 't krakkeel tuſſchen de Seine en Ygod. Gelijkenis van twee rotſen. 89 De Ygod verdadigt zich, Verſchoont by Thetis deze ontijdige verantwoording, en ſtelt zyne macht in top, zelfs uit achtung van de Seine. Hy toont dat hy in adelen af koomt niet hoeft te zwichten, 90 En altyt van de ſtroomgoden voor een Vorſt erkent is geworden. Ook bewijft hy dat de grootheid en macht alleen beſtaet in vergenoegen. 91 Gelijkenis van eenen vloet. Gelijkenis van Stieren door den Wolf be-laegt. 92 Hy zegt hem niet te zullen wijken zoo 't op een daedelijkeit quam, En geloof dat hy in die gelegentheit zelf niet zonder vreeze zoude zyn. 93 Zyn naem is de Y van Pitagoras. De Seine valt hier op den Iber aen. 94 De Iber antwoordt de Seine, en dreigt hem methet vermogen van het Y. 95 De Seine vaert weder uit. De Iber antwoordt. 96 Gelijkenis van een Genet. De Seine ſcheurt den Iber een ſlip van den mantel Verbaeſtheit der goden. 97 Gelijkenis van den Koning der biën. Neptuin ſtilt den oproer, 98 En ſpreekt tot voordeel van den Ygod: toont dat het ſtroomendom in hem is gehouden, 99 En gebiedt elk wederom aen te zitten.</p>
---	--

HET VIERDE BOEK.

<p>DE Dichter beſpiegelt uit Waterlant de Amſterdamſche hoofgebouwen. 101 Gelijkenis van de dennen. 102 Beſchrijving van Sardam, De Zaen, en de bleekeryen van Ooft en Weſtzaenen. 103 Aenſpraek aen de Zaen.</p>	<p>Ver-</p>
--	-------------

Verschooning over deze uitweiding.	104	Gelijkenis van Schanderbeg.	
Beschryving van den Ystroom.		Lof van Bossu en laster.	
De Ystroomgod wort van het Sparen begroet,	106	Gelijkenis van een boschzwijn.	119
En herdenkt de dapperheit der Haerlemmeren voor Damiaten.		Gelijkenis van een Tiger.	120
Gelijkenis van Hippolite		d'Ygod stelt den Zuiderzeegod 's lands noot voor oogen.	
Haerlem is vermaert door de vinding der druk konst,		Gelijkenis van een onrust.	
de lof der zelve.		Verhael van de Noordhollandsche vloot die in 't ys bezet, weêr schielijk ontkomt.	121
Door de Heeren Blauwen in top gevoert.	107	Gelijkenis van een scheepsboukonstenaer.	122
Het Y ziet ook het huis ter hart en de Waterlandsche dorpen,		Gelijkenis van de zonnebloem.	
En aen den zuiderzeekant Edam en Hooren ;		De vryheit is 't Palladium van Amsterdam.	123
Ook het Huis te Muiden, vermaert door Graef Floris, en den Dorst P. C. Hoofst:	108	d'Amsterdammers steken den bezem op den mast.	
Tegenwoordig door den Drost Vloofwijk.		Veneedje trout de zee.	124
Gelijkenis van Filomeel.		't Y en Amsterdam, versieren elkandre.	125
Gelijkenis van een Zwaen.		Gelijkenis van pauweveëren.	
Verschyning van een Meermin by 't huis te Muiden.	109	Menigte van afvaerende en aenkomende reizen.	126
Gelijkenis van Kerkkoraelen.	110	't Vermaek op het Y met Jachten.	
Gezang van de Meermin :		Vryaedje op den Ystroom.	127
Zy spelt den Ystroom een' eeuwigen lof.		Wintervermaek op het Y, met sleeden en schaetsfen.	128
Gelijkenis van de Maen.		Gelijkenis van een Tartaersche pijl.	
Gelijkenis van 't rivierendom.	111	Bequame reede voor de schepen op het Y.	
Amsterdam strekt een wijk voor onderdrukten en vreemdelingen,		Waer de schuuring en diepte van daen komt.	129
Breit haer Paelen uit door de sloopvaart,		Verscheide stroomen, met het Y vergeleken, vallen te light.	
Licht de gewetendwang de voet,	112	Gelijkenis van strandgevogelte.	132
Hard het uit ter zee tegen Spanje, Portugal en Engelant.	113	Beschryving van het Hok, daer de oorlogschepen in leggen.	
Beschryving van een zeeflach, en den oorlog in de Zont.	114	Gelijkenis van de zon.	134
Wat de Stad moet uitstaen te lande.	115	Oorzaek van 't overvloeiën des Ystrooms.	135
t Land, als een Andromeda gebonden,		Edam wiert eertijts Ydam genaemt.	136
Word door de Staeten en Prinsfen van Oranje geredert.	116	Het Y geeft een sterkte aen de Stad.	
Wreetheit van den Hartogh van Alba		Al de nabuursteden eeren Amsterdam.	137
Gelijkenis van een winterbeer.	117	Het Y, en Amsterdam hebben alleen hun welvaert de goede Regeringe te danken.	
Einde van het gezangh.		Gelijkenis van de maen.	
De dapperheit van een' Vrybuiters 't Hoep.	118	Besluit van dit werk.	138

